

DOGADAJI OPŠTEG KARAKTERA

1. oktobar — NKOJ uputio ZAVNOBiH-u uputstvo u kome naglašava pravo proglasiti nekoga ratnim zločincem pripada Centralnoj državnoj komisiji, a organi pri ZAVNOBiH-u treba što brže i solidnije da pripreme dokazni materijal i podnesu konkretne predloge.
- Po naređenju VŠ NOV i POJ, od 15, 28. i 29. srpske NO brigade formirana 47. divizija NOVJ.
2. oktobar — Posle 33 dana teških borbi ugušen ustanak stanovništva Varšave. Ustanici su se herojski borili, ali nisu mogli doleteti brojnim nemačkim vojnim formacijama. Okupator se svirepo obračunao sa ustanicima: računa se da je u varšavskom ustanku poginulo oko 250.000 građana, a grad je bio gotovo potpuno razoren.
- Američka 1. armija preduzela napad u pravcu Ahena (u Nemačkoj) s ciljem da probije Sigfridovu liniju i prodre ka r. Rajni, šireći prodor na sever i jug. (Posle dva-
desetodnevnih borbi Ahen je zauzet 21. oktobra)
- Ukazom Kralja Petra II Karadorđevića. a prema sporazumu nu o. Visu između predsednika NKOJ-a Josipa Broza Tita i predsednika izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije Ivana Subašića, sa svih pomorskih zastava su uklonjeni krana i grb.
3. oktobar — Voda Trećeg Rajha Adolf Hitler izdao naređenje da se obustavi prebacivanje snaga sa grčkih otoka a da se evakuišu Grčka, južna Makedonija i južna Albanija, s tim što odbranu treba organizovati na tzv. »plavoj liniji« Skadar — Skoplje — Klisura i tu je povezati sa odbranom Armijske borbene grupe Srbija <.
- Predsednik vlade V. Britanije Vinston Cerčil uputio predsedniku NKOJ-a Josipu Brozu Titu telegram u kome, pored ostalog, podvlači da nije učinjen nikakav napredak u pogledu obrazovanja jedinstvene jugoslovenske vlade koju bi britanska vlada mogla zvanično priznati.
- Britanske snage se iskrcale na o. Krit.
- Ministar izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije Sava Kosanović nosetio u Londonu potpredsednika Centralnog odbora i predsednika Oblasnog odeljenja Unre za Evropu Rosa Litita i podvukao istovetnost stava izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije i AVNOJ-a u pogledu prijema pomoći za stanovništvo na oslobođenoj teritoriji Jugoslavije.
- Odbor HSS iz Aleksandrije (u Egiptu) uputio pismo predsedniku izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije Ivanu Šubašiću. u kome ga optužuje da čini ustupke partizanima.
- Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito izdao sledeću direktivu neposredno potčinjenim štabovima: ranjenike više ne slati u Italiju, jer se za njih organfzuju bolnice u našoj zemlji; ranjenike iz Slovenije upućivati, po mogućnosti, u Hrvatsku; u VŠ NOV i POJ uskoro će doći delegacija otečestvenofronlovske Bugarske, pa će se s njom raspraviti sporna pitanja, stoga treba javiti drugovima u Makedoniji da izbegavaju sukobe sa bugarskim vojnicima.
- Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito naredio GS NOV i PO za Srbiju da dovoljno jedinica privuče radi oslobođenja Niša.
- Po naređenju VS NOV i POJ, GŠ NOV i PO za Makedoniju izdao naredbu da se na teritoriji 3. operativne zone, od 50. i 51. (makedonske) divizije NOVJ, formira Bregalničko-strumički korpus NOVJ.
4. oktobar — Snage Crvene armije oslobodile Rigu, glavni grad Letonije.
- U Melburnu (u Australiji) održan kongres Saveza jugoslovenskih iseljenika u Australiji. Na njemu je odat priznanje NOVJ i izražena je zahvalnost maršalu Jugoslavije Josipu Brozu Titu; odlučeno je da se organizuje pomoć za NOV i POJ (tako je do kraja maja 1945. sakupljeno: oprema za 4 bolnice opšteg i 3 bolnice

specijalnog tipa, 40.000 kg sanitetskog materijala, 16 vagona konzervirane hrane, 9 vagona odeće i obuće, 120.000 dolara i dr.).

- Clan VS NOV i POJ Aleksandar Ranković uputio direktivu Operativnom štabu NOV i PO za Kosovo i Metohiju: VS naredio GS NOV i PO za Srbiju i GS NOV 1 PO za Makedoniju da sve kadrove i jedinice sa Kosova i Metohije stave na raspolaganje Operativnom štabu NOV i PO za Kosovo i Metohiju, treba poslati izveštaj o organizaciji Operativnog štaba i uspostaviti radio-vezu sa VŠ NOV i POJ; upućuje se odgovorni drug za uspostavljanje Ozne na Kosovu i Metohiji.

5. oktobar

- U Komizi (na o. Visu) otpočeli dvodnevni pregovori Između delegacije VS NOV i POJ, predstavnika izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije i britanske kraljevske mornarice oko prelaska mornarice Kraljevine Jugoslavije na stranu NOVJ. Delegacija VŠ zatražila je da mornarica Kraljevine Jugoslavije pređe na stranu NOVJ, kako je bilo određeno sporazumom u Visu, i odbacila je predlog predstavnika izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije da mornarica Kraljevine Jugoslavije i mornarica NOVJ formiraju zajednički (udruženi) operativni štab, zadržavajući svaka svoje ambleme, zastavu i uniforme, i da oba mornarice dejstvuju na Jadranskom moru pod operativnim rukovodstvom Vrhovne komande savezničkih snaga za Sredozemlje. Pošlo se nije mogla postići saglasnost. pregovori su sutradan 8. oktobra prekinuti.
- U Krajovi (u Rumuniji) predsednik NKOJ-a i vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito primio delegaciju bugarske otečestvenofrontovske vlade. Na sastanku je postignut sporazum o učešću bugarske vojske u borbama protiv nemačkih snaga u Srbiji i Makedoniji.
- Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito naredio Štabu 1. armijske grupe da preduzme mere za ovladavanje Obrenovcem i da bude spreman za napad na Beograd.
- VS NOV i POJ naredio 28. udarnoj diviziji NOVJ da se iz Semberije hitno prebaci preko r. Drine u Mačvu i poveže sa 12. udarnim korpusom NOV.T koji, ovladavši Mačvom, opseda Sabac.

Oktobar p.

- U Rimu dr Miha Krc-k, bivši ministar izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije, primio tajnu delegaciju Natlačena i Ritpnika i s njom izradio plan o stvaranju samostalno slovenačke države, koja će, u zajednici sa četnicima Draže Mihailovića. Seljačkom zaštitom HSS — i ustaškim I domobranskim snagama Ante Pavelića, organizovati tzv. slovenački mostobran da bi se sprečio prodor NOVJ na zapad.
- Stab 3. ukrajinskog fronta Crvene armije obavestio VŠ NOV i POJ: novoorganizovana vojska Otečestvenog fronta Bugarske stavljena je pod komandu Štaba 3. ukrajinskog fronta i dobila je zadatak da zajedno s NOVJ dejstvuje na području Makedonije i istočne Srbije.

6. oktobar

- Naređenjem nemačkog Vrhovnog komandanta za Jugoistok, od nemačkih jedinica na području Srbije formirana Armijska borbena grupa »Srbija«.
- Otpočela ofanziva 2, 3. i 4. ukrajinskog fronta Crvene armije u Mađarskoj.
- U Rimu, na inicijativu emigrantske grupe u Americi, a uz pomoć inostrane reakcije, održana konferencija predstavnika raznih reakcionarnih grupa u inostranstvu. Na njoj je zaključeno da se kralju Petru II Karađordeviću uputi delegacija sa generalom Petrom Živkovićem na čelu, koja će, u ime predstavnika svih partija — učesnica na konferenciji, zahtevali da se raspusti vlada Ivana Subašića. Upućen je memorandum zapadnim saveznicima: vladi u Londonu uskraćuju se prava političkog predstavnništva; traži se odobrenje da reorganizovane jedinice kraljevske vojske učestvuju na frontu u Italiji i da se povremeno ubacuju u Jugoslaviju.
- U Londonu, na svojoj sednici, izbeglička vlada Kraljevine Jugoslavije odlučila da se raspusti Jugoslovenski crveni krst u inostranstvu a Crveni krst NOP-a prihvati kao jedinstvena jugoslovenska organizacija.
- VS NOV i POJ uputio GŠ NOV i PO za Makedoniju direktivu o formaciji divizija NOVJ: u vezi s velikim prilivom novih boraca, uvođenjem specijalnih jedinica, predstojećim zadacima i načinom ratovanja, naše divizije će brojati najmanje 10.000 boraca; gde se to ne može postići ili bar ne može za kraće vreme, vršiće se spajanje divizija; hitno treba obrazovati artiljerijske kurseve pri artiljerijskim jedinicama ili pri štabovima; istu pažnju posvetiti i ostalim specijalnim jedinicama i o svemu podneti izveštaj. Ovog i sledećih dana upućene su slične direktive i ostalim glavnim štabovima i štabovima korpusa.
- VS NOV i POJ uputio direktivu Slabu 2. udarnog korpusa NOVJ: važno je držanje doline r. Lima, naročito odseka s. Rudo — Priboj — Prijepolje — Pljevlja; zadatak je jedinica toga korpusa da očiste prostoriju Čajniče — Goražde — pl. Jahorina, razbivši četnike koji se tu prikupljaju; Ističe se značaj zauzimanja Sjenice; ovi

zadaci ne smeju omesti aktivnost na hercegovačko-crnogorskom primorju, hercegovačke jedinice treba da izdvoje snage za kalinovičko-jahorinski odsek, odakle će one prodirati ka Sarajevu i obezbediti vezu sa delovima 3. udarnog korpusa NOVJ.

- Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito naredio GS NOV i PO za Srbiju da 13. korpus NOVJ pripremi za brzo oslobođenje Niša, kao važnog komunikacionog čvora u dolini r. Južne Morave.

7. oktobar

- Američka vojna misija pri Vrhovnom štabu NOV i POJ obavestila ga da je u Bari prispela izvesna količina robe za NOV i tražila da njegov predstavnik ode u Bari radi sklapanja ugovora o zajmu i najmu i radi preuzimanja pomenute robe.
- Nemačke snage otpočele da napuštaju Atiku. (Pošto su razorile lučke uređaje u Pireju, one su 13. oktobra konačno napustile Atinu.)
- Šef vojne misije VŠ NOV i POJ u Londonu general-major Vladimir Velebit i ministar izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije Sava Kosanović ponovo posetili potpredsednika Centralnog odbora i predsednika Oblasnog odeljenja Unre za Evropu Rosa Litita i u ime NKOJ-a i izbegličke vlade postavili mu zahtev da se na odnose Unre i Jugoslavije ne primenjuju odredbe Balkanskog sporazuma. Pošto Litit, nije imao potrebnih ovlašćenja, zahtev jugoslovenskih predstavnika nije usvojen.
- Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito uputio članu VŠ NOV i POJ Aleksandru Rankoviću direktivu za razgovore o prelasku kraljevske mornarice pod komandu Vrhovnog štaba: »Pod kakvim uslovima primamo ratnu mornaricu ugovoreno je sa Šubašićem, a to je: mornarica ulazi pod neposrednu našu operativnu komandu, iako je Vrhovna komanda u Sredozemlju zadržala svoje pravo da ostane vrhovna komanda nad svim jedinicama koje operišu u Sredozemlju i Jadranu, pa i nad našim, koje smo dobili. To ima više administrativni karakter i zato će biti u štabu sredozemne flote jedan naš mornarički oficir, da rukovodi administracijom, jer snabdevanje naše mornarice ide tim putem ... Nikakvih novih uslova ne primati«.
- VS NOV i POJ naredio GŠ NOV i PO za Makedoniju da dozvoli Saveznicima da na aerodromima mogu imati tehničke ekipe za prijem aviona.

8. oktobar

- Generalni sekretar HSS Juraj Krnjević posetio ministra spoljnih poslova V. Britanije Antoni Idna i predložio mu da jedinice savezničkih armija u Italiji zaposednu dalmatinsku obalu, a zatim da se, pod kontrolom savezničkih snaga sprovede referendum naroda o društvenom uređenju Jugoslavije. Krnjevićev predlog je odbačen.
- VŠ NOV i POJ odbio da primi bilo kakvu pomoć od Američke počasne legije (ALM), jer je ona postavljala uslove da njeni organi, odnosno saveznički oficiri i vojnici, direktno dele pomoć narodu i da sve važnije luke budu pod njenom kontrolom. Prihvati njenu pomoć značilo je dozvoliti savezničkim vojnim snagama da se otvoreno mešaju u unutrašnja pitanja naroda Jugoslavije i da kontrolišu pomorske i saobraćajne objekte.
- VŠ NOV i POJ naredio Štabu 1. tenkovske brigade NOVJ da se u operativnom i disciplinskom pogledu potčinjava 26. diviziji NOVJ.
- VŠ NOV i POJ naredio Štabu 2. udarnog korpusa NOVJ da iz svojih jedinica hitno sakupi sve vazduhoplovno osoblje i prebaci ga u vazduhoplovnu bazu NOVJ.

9. oktobar

- U Moskvi predsednik vlade SSSR-a Josif Vlsarionović Staljin, predsednik vlade V. Britanije Vinston Cerčil i predstavnik SAD Averal Hariman otpočeli konferenciju o posleratnom uređenju Evrope. Glavni je predmet razgovora bilo pitanje Poljske, Jugoslavije, Grčke, Rumunije, Mađarske i Bugarske. Pored ostalog, oni su se suglasili: da SSSR i V. Britanija podele interesne sfere na Balkanu, u Rumuniji i u Mađarskoj; da se u Jugoslaviji što pre obrazuje jedinstvena vlada i da se u tom smislu upute poruke predsedniku NKOJ-a maršalu Jugoslavije Josipu Brozu Titu i predsedniku izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije Ivanu Subašiću. (Konferencija je završena 18. oktobra.)
- U Santjagu (u Čileu) održana konferencija jugoslovenskih iseljeničkih organizacija. Na njoj je formiran Odbor za prikupljanje pomoći NOB-u. (Posle konferencije među iseljenicima se razvio živ politički rad na popularisanju NOB-a. Do kraja decembra je za NOV i POJ prikupljena pomoć u vrednosti preko 160.000 dolara.)
- U SAD objavljen projekat Organizacije ujedinjenih nacija.
- Predsednik NKOJ-a Josip Broz Tito uputio predsedniku izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije Ivanu Subašiću poziv na pregovore o obrazovanju jedinstvene vlade 1 o rešavanju drugih pitanja.

- Predsednik NKOJ-a maršal Jugoslavije Josip Broz Tito uputio direktivu svim pred-
sednicima zemaljskih veća: dostaviti kratku karakteristiku ljudi istaknutih u NOB-u
i članova zemaljskih veća i drugih istaknutih članova NOP-a; dostaviti i karakte-
ristiku jugoslovenskih političara u zemlji i inostranstvu, kao i onih koji su u sa-
dašnjim diplomatskim predstavništvima a interesuju se za NOB.
- Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito naredio Štabu 1. armijske grupe:
da 12. udarni korpus NOVJ, ostavivši manje snage za blokadu Obrenovca, nadire
desnom obalom Save ka Beogradu; da, po mogućstvu, manja odeljenja toga korpusa
prodru u Beograd.
- VS NOV i POJ dao direktivu GS NOV i PO za Makedoniju da se Saveznicima ne
odobravaju vazduhoplovne baze za spuštanje padobranskih i diverzantskih grupa i
raznih misija na teritoriji Makedonije bez odobrenja VŠ NOV i POJ.

w

- VŠ NOV i POJ naredio Štabu 29. udarne divizije NOVJ: da glavne snage te divizije,
sa Primorskom operativnom grupom, zauzmu Dubrovnik i tako preseku obalski po-
jas; da Štab divizije predu/me mere za rušenje komunikacije od Foče i Kalinovika
ka Sarajevu i od Nevesinja prema Kalinoviku, uz angažovanje stanovništva. Ujedno
ga obaveštava: da će pri zauzimanju Dubrovnika sadejstvovati i dve brigade 26. di-
vizije NOVJ (sa Pelješca, preko Stona, ka severoistoku); da će na odsek 29. udarne
divizije, kada se stvore uslovi, biti upućena 1. tenkowska brigada NOVJ.
- VS NOV i POJ naredio Štabu 8. korpusa NOVJ da nastavi ofanzivne operacije na
celom svom odseku i da ruši komunikacije. Obaveštavajući ga da je 29. udarnoj
diviziji NOVJ naredio da napadne Dubrovnik i da će joj dve brigade 26. divizije
NOVJ sadejstvovati sa Pelješca, preko Stona, ka severoistoku, on mu daje direk-
tivu da njegove jedinice oslobode izvesne delove obale, da bi presekle komunikacije
za izvlačenje neprijatelja i da bi prihvatile materijal sa ostrva.
- VŠ NOV i POJ naredio Štabu 5. udarnog korpusa NOVJ da poruši komunikacije:
Derventa — Doboj — Sarajevo, Mostar — Konjic — Sarajevo, Jablanica — Prozor
— G. Vakuf, Sarajevo — Kiseljak — Travnik; da prati pokrete neprijateljskih jedi-
nica i da im, u slučaju njihovog povlačenja, odbranom po dubini usporava prodor.
- VŠ NOV i POJ naredio 37. udarnoj diviziji NOVJ: mobilisući sve stanovništvo pri-
stupiti rušenju komunikacija od Čačka k* Višegradu. kao i onih u Limskoj dolini
i onih od Pljevalja ka Goraždu; postavljanjem dubokih zaseda duž razorenih komu-
nikacija što više usporiti kretanje neprijatelja.

10. oktobar

- Vrhovni komandant NOV i POJ maršal Jugoslavije Josip Broz Tito naredio Štabu
1. armijske grupe da deo svojih snaga hitno uputi u dolinu r. Velike Morave (u rejon
Palanka — Velika Plana — Rača). gde će se spojiti sa trupama 3. ukrajinskog fronta
Crvene armije i odakle će zajedno sa njima krenuti na Beograd.
- VS NOV i POJ obavestio GŠ NOV i PO za Makedoniju da je nemačkim snagama
onemogućeno izvlačenje kroz Srbiju na sever, te da se jedino mogu izvlačiti preko
Kocova i Metohije Sandžaka i Crne Gore. a iz Albanije primorskim pojasom. U vez;
ovakve situacije naređuje da se sistematski ruše komunikacije i osvajaju uporišta
na njima, a naročito orijentišu jače snage za dejstva u Kačaničkoj Klisuri.
- Vrhovni komandant NOV i POJ maršal Jugoslavije Josip Broz Tito naredio Opera-
tivnom štabu NOV i PO za Kosovo i Metohiju: sistematski razarati sve komuni-
kacije na Kosovu i Metohiji i sve one koje odatle vode ka Crnoj Gori i severnoj
Albaniji, jer je nemačkim snagama onemogućeno povlačenje iz Srbije na sever, a
ostalo im je jedino da se povlače preko Metohije i severne Albanije; za taj zadatak
mobilisati sve snage i stanovništvo, a o pokretima neprijatelja redovno izveštavati.
- VŠ NOV i POJ naredio Štabu 2. udarnog korpusa NOVJ da jedinice pod njegovom
komandom poruše sve važnije komunikacije koje iz Albanije, Metohije i Srbije,
preko Crne Gore i Sandžaka, vode za Bosnu i Dalmaciju.
- VŠ NOV i POJ obavestio Slab 8. korpusa NOVJ da će se njegove jedinice snabdevati
sa o. Visa morskim putem a da se avionima materijal dostavlja samo udaljenijim
jedinicama.
- VŠ NOV i POJ zatražio od britanske vojne misije da se svi tehnički oficiri i aero-
mehaničari iz Alžira hitno prebace u Bari (u Italiji) radi prebacivanja u Jugoslaviju.

10/11. oktobar

- Jedinice Crvene armije prodrle u istočnu Prusku.

11. oktobar

- VŠ NOV i POJ naredio Štabu 29. udarne divizije NOVJ: pošto će 26. divizija NOVJ
noću 14. oktobra napasti Ston i dva bataljona iskrcati između s. Neuma i s. Smokov-
ljana za dejstvo iz pozadine, neka 2J. udarna divizija uputi izvesne delove da sa ta
dva bataljona 23. divizije ugroze Ston iz pozadine i spreče dolazak neprijateljskih
pojačanja od Metkovića i Dubrovnika. Ujedno je tražio izveštaj kada će se izvesti
napad na Dubrovnik.

12. oktobar — U Kladvu, po naređenju VS NOV i POJ, formirana prva jedinica rečnog saobraćaja (Mornarička baza NOVJ) sa zadatkom da radi na organizaciji rečnog saobraćaja na Dunavu.
13. oktobar — Saznavši da nemačke snage napuštaju Atiku, britanske oružane snage spustile vazdušni desant na aerodrom i upale u Atinu.
- U Sofiji (u Bugarskoj), na sastanku između delegata VS NOV i POJ i komandanta i političkog komesara GS NOV i PO za Makedoniju, s jedne strane, i ministra vojске i načelnika Generalštaba bugarskih oružanih snaga, s druge strane, razrađen plan o zajedničkim dejstvima NOVJ i bugarskih oružanih snaga protiv nemačkih jedinica u Jugoslaviji. Prema tome planu, bugarska 1. armija dejstvovala bi pravcem Čustendil — Kriva Palanka — Kumanovo, 4. armija dolinom r. Bregalnice ka Stipu i Strumici i 2. armija u istočnoj Srbiji, dolinom Nišave.
- VS NOV i POJ naredio da se 23. udarna divizija NOVJ prebaci sa desne na levu obalu Velike Morave i uputi u rejon s. Vrcina (kod Beograda), da bi štitila desni bok i pozadinu 1. armijske grupe NOVJ i 4. mehanizovanog korpusa Crvene armije.
- Druga lovačka eskadrila NOVJ. sa aerodroma Kana (kod Termolija, u Italiji), izvela svoj prvi borbeni let nad Jugoslavijom. Kod Aržana je napadnuta neprijateljska kolona od 5 kamiona.
14. oktobar — U s. Stari Trg (kod Kosovske Mitrovice) stigao nemački Štab grupe armija »E« koji se dotada nalazio u Grčkoj.
- Britanske pešadijske i tenkovske jedinice, prebačene delom iz Egipta a delom iz Italije, iskrcale se u Pirej.
- Predstavnik Draže Mihailovića u Vašingtonu Konstantin Fotić. uporno se boreći protiv sporazuma Tito — Subašić, uputio pismo predsedniku SAD Franklinu Ruzveltu tražeći da se založi za prava srpskog naređa i za četnički pokret Draže Mihailovića.
- U Osijeku potpisan sporazum između Glavnog ustaškog stana i opunomoćenika SS rajhsfirera generala Kamerhofera o evakuaciji nemačkog živilja, ustaških i domobranskih porodica i porodica politički istaknutih osoba iz Srema i Slavonije. Sporazumom je bilo predviđeno da se nemački živalj iseli odmah za Nemačku. a ostali prema ugroženosti.
- Povereništvo za narodnu odbranu NKOJ-a izdalo uputstvo o predlaganju i dodeljivanju odlikovanja pojedincima, jedinicama i organizacijama.
- VS NOV i POJ naredio Štabu 29. udarne divizije NOVJ: u vezi s napadom 20. divizije NOV.I na Ston preseći komunikacije od Dubrovnika ka Slanom i I-lumu i porušiti prugu kod Gabele, a zatim zauzeti Dubrovnik; Primorskoj operativnoj grupi preneti naređenje da preseče komunikaciju Dubrovnik — Kotor.
15. oktobar — Regent Mađarske admiral Mikloš Horti, preko mađarskog radija, proglasio primirje sa Sovjetskim Savezom, ali ga vođa Trećeg Rajha Adolf Hitler primorao da taj proglas povuče.
- Sa aerodroma kod Barija (u Italiji), sovjetski transportni avioni, u pratnji lovaca JAK-9, stigli u 13 časova na o. Vis, i odatle članove NKOJ-a i VŠ NOV i POJ prevezli u Bari, a u toku noći otpočeli njihovo prebacivanje u s. Divce (blizu Valjeva). Prebacivanje je završeno 17. oktobra.
- VŠ NOV i POJ uputio direktivu Štabu 2. udarnog korpusa NOV.T VŠ NOV i POJ nastoji da u Sandžaku i Crnoj Gori odseče odstupnicu jakim nemačkim snagama koje se povlače iz Albanije, Kosova i Metohije; snage NOVJ će uskoro zauzeti Čačak; jedini pravci za povlačenje nemačkih snaga to su oni od Sjenice i Peći ka Sandžaku i Crnogorskom primorju; u vezi s lim. Štab korpusa mora blagovremeno zatvoriti te pravce, sistematski porušili komunikacije i mostove u Prijepolju, Gorazdu i drugde i pojačali odbranu Gorazda, Čajniča i Prijepolja; nije isključeno da nemačke snage intervenišu iz Sarajeva ka Kalinoviku; 37. udarna divizija NOVJ vodi borbe protiv nemačkih snaga koje su od Čačka prodrle u Požegu; dostaviti Izveštaj o preduzetim merama i o stanju na komunikacijama.
- VŠ NOV i POJ ponovo naredio Štabu 5. udarnog korpusa NOVJ: u vezi s merama da se u Sandžaku i Crnoj Gori preseče odstupnica nemačkim snagama koje se povlače iz Metohije, Albanije i Makedonije, energično nastojati da se komunikacije na području toga korpusa izbace iz upotrebe.
- VS NOV i POJ naredio Štabu 37. udarne divizije NOVJ: po svaku cenu sprečiti probijanje nemačkih snaga od Višegrada ka Užicu (sada: Titovo Užice) i od Požege ka Višegradu; porušiti most u Prijepolju i zatvoriti pravce od Sjenice ka Prijepolju.

- VŠ NOV i POJ ponovo naredio Štabu 29. udarne divizije NOVJ da ruši komunikacije na primorju južno od Metkovića i da zauzme Dubrovnik, čime bi se poboljšala odbrana na primorskom pojasu i sprečilo povlačenje nemačkih snaga tim pravcem.
- Oktober p.p.*
  - U rejonu s. Žegnjanje (blizu Kumanova), po naređenju VŠ NOV i POJ, GS NOV i PO za Makedoniju je, od 16, 17. i 18. makedonske NO brigade, formirao Kumanovsku diviziju NOVJ.
  - Po naređenju VŠ NOV i POJ, GŠ NOV i PO za Makedoniju je od 41, 48. i 49. divizije NOVJ formirao 15. korpus NOVJ.
  - Po naređenju VŠ NOV i POJ, GŠ NOV i PO za Makedoniju je od 42. i Kumanovske divizije NOVJ formirao 16. korpus NOVJ.
- Oktober s.*
  - Jugoslovenski građani u Švajcarskoj formirali NO odbor za Švajcarsku.
- 16. oktobar*
  - U Beloj Crkvi vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito i komandant 3. ukrajinskog fronta Crvene armije maršal Tolbuhin potpisali ugovor o predaji borbenih aparata i tehničkih sredstava 10. gardijske jurišne i 236. lovačke avio-divizije Crvene armije Narodnooslobodilačkoj vojsci Jugoslavije.
- 17. oktobar*
  - U Londonu rukovodstvo jugoslovenske Zemljoradničke stranke izdalo proglas o pridruživanju NOP-u. Trebalo je, naime, steći poverenje NOP-a u cilju akcije za stvaranje jedinstvene jugoslovenske vlade.
  - Naredbom VS NOV i POJ formirana Vojna uprava za Banat. Bačku i Baranju. V njenu nadležnost je prešla sva izvršna i sudska vlast.
  - Na predlog CK KP Slovenije, KP Italije izdala proglas narodu Slovenačkog primorja i Trsta: istakla rukovodeću i pozitivnu ulogu NOVJ u Julijskoj kraadini i Istri; pozvala stanovništvo da čuva bratstvo i jedinstvo slovenačkog i italijanskog naroda, okupljenog oko NOP-a.
  - Dotadašnji Komitet nacionalnog oslobođenja Jugoslavije za Italiju prelormiran u Narodnooslobodilački odbor za severnu Italiju.
  - Vrhovni komandant NOV i POJ maršal Jugoslavije Josip Broz Tito izdao naredbu o organizaciji ekonomske službe u NOV i POJ: pri VŠ NOV i POJ i pri glavnim štabovima biće ekonomske odeljenje; pri armijama, korpusima i divizijama — intendanture; pri brigadama, odredima i bataljonima — intendanti; pri komandama četa, vojnih škola, bolnica, područja i mesta — ekonomski. Naredba reguliše formaciju svakog organa i njegove zadatke.
- 18. oktobar*
  - Preko Karpata snage Crvene armije prodrle u Cehoslovačku.
- 19. oktobar*
  - Po naređenju vođe Trećeg Rajha Adolfa Hitlera otpočelo razaranje Varšave.
  - VŠ NOV i POJ uputio direktivu Štabu 2. udarnog korpusa NOVJ: u Dubrovnik će se prebaciti 1. tenkovska brigada NOVJ, velike količine oružja i 200 kamiona; iskrčani materijal odmah prebaciti ka Nikšiću. Gacku i Sandžaku; hitno preduzeti operacije jednim krakom ka Neretvi i Mostaru a drugim ka Boki i Crnogorskom primorju, neprijatelja odbaciti na istok i zapad i obezbediti kanal od Dubrovnika ka unutrašnjosti; utvrditi Dubrovnik, čvrsto braniti pravac Dubrovnik — Trebinje i suzbiti eventualne napade neprijatelja od Boke i Neretve; dve brigade 26. divizije NOVJ biće uključene u akcije 29. udarne divizije NOVJ; 8. korpusu NOVJ naređeno da jednu diviziju orijentiše pravcem Imotski — Ljubuški, a 5. udarnom korpusu NOVJ naređeno da napada neprijatelja na komunikaciji Mostar — Sarajevo — Bos. Brod; pokazati krajnju energičnost u sprovođenju postavljenih zadataka.
  - VŠ NOV i POJ naredio Štabu 8. korpusa NOVJ: pošto su jedinice 2. udarnog korpusa NOVJ oslobodile odsek od poluostrva Pelješca do Herceg-Novog i nastavile operacije ka r. Neretvi i Mostaru, te 8. korpus NOVJ mora jednu diviziju orijentisati pravcem Imotski — Ljubuški, dve brigade 26. divizije NOVJ prebacili sa Pelješca u rejon Stona radi sadejstva sa 29. udarnom divizijom NOVJ i jedinice 1. tenkovske brigade hitno prebaciti u Dubrovnik.
  - VŠ NOV i POJ uputio direktivu Štabu 5. udarnog korpusa NOVJ: jedinice 2. udarnog korpusa NOVJ oslobodile područje od Herceg-Novog do poluostrva Pelješca i nastavile operacije ka r. Neretvi i Mostaru; jedinice 5. udarnog korpusa NOVJ treba da se energično angažuju na komunikaciji Konjic — Sarajevo — Bos. Brod i time doprinesu proširenju uspeha jedinica 2. udarnog korpusa NOVJ; uopšte težište rada jedinica 5. udarnog korpusa NOVJ treba da bude na komunikacijama, radi uništavanja neprijateljskih pokretnih grupa, a angažovanje krupnih snaga oko pojedinih uporišta nije u ovoj situaciji rentabilno.

- VŠ NOV i POJ obavestio Štab 29. udarne divizije NOVJ da će se na njegovo područje prebaciti 1. tenkovska brigada 8. korpusa NOVJ i velike količine oružja.
  - U Širokom dolu (blizu Borova), po naređenju VŠ NOV i POJ, GŠ NOV i PO za Makedoniju je, od 4. 20. i 21. makedonske NO brigade i Artiljerijske brigade formirao 51 (makedonsku) diviziju NOVJ.
20. oktobar
- Vrhovni komandant NOV i POJ maršal Jugoslavije Josip Broz Tito pohvalio borce, komandire, komandante i političke komesare 1. proleterske udarne, 5. udarne, 6. proleterske 'Nikola Tesla'. 21. udarne. 28. udarne. 16. udarne, 36. udarne i 11. udarne divizije NOVJ zbog vanrednog junaštva i upornosti u borbi za oslobođenje Beograda.
21. oktobar
- Posle desetodnevni borbi savezničke snage zauzele Alien, prvo veće mesto na nemačkoj teritoriji.
  - VŠ NOV i POJ uputio Štabu 2. udarnog korpusa NOVJ naređenje povodom oslobođenja Beograda: ovu pobedu treba najsvečanije proslaviti i vatre na brdima paliti tri dana. (Depeše slične sadržine upućene su i drugim potčinjenim štabovima.)
22. oktobar
- Trupe Crvene armije — i/, sastava Karelijskog fronta — izbile na norvešku granicu.
  - VŠ NOV i POJ naredio GŠ NOV i PO za Hrvatsku da sve vazduhoplovce uputi u Belu Crkvu radi školovanja.
  - VŠ NOV i POJ ponovo naredio Štabu 37. udarne divizije NOVJ: porušiti most u Prijepolju i komunikacije od Sjenico ka Prijepolju i organizovati što jači otpor po dubini, da bi se sprečavalo povlačenje nemačkih jedinica i uništile nemačke i četničke snage na tom području.
23. oktobar
- U Filipinskom arhipelagu odigrala se najveća pomorsko-vazдушna bitka u drugom svetskom ratu. U njoj su učestvovali: gotovo celokupna flota Japana i tri četvrtine flote SAD, ukupno 230 ratnih brodova i 1400 američkih i 250 japanskih aviona. Bitka je trajala sve do 25. oktobra, kada su Japanci, poraženi, napustili bojište.
  - Saveznici priznali francusku vladu generala Sarla De Gola.
  - NKOJ svim zemaljskim većima uputio kominike o razgovorima u Moskvi, 9—18. oktobra, između predsednika vlade SSSR-a i vlade V. Britanije. U kominikeu se konstatuje: u razgovorima u Moskvi izrađen je iscrpan plan budućih savezničkih operacija na svim frontovima; postignut je značajan uspeh u pogledu rešavanja poljskog pitanja, a tokom pregovora u velikoj su meri umanjena razmlažanja i uklonjeni nesporazumi između Komiteta nacionalnog oslobođenja Poljske u Lublinu i izbegličke vlade Republike Poljske; izražena je saglasnost u pogledu neresenih pitanja oko primirja sa vladom otečestvenofrontovske Bugarske; obe vlade su saglasne »provoditi u Jugoslaviji zajedničku politiku u cilju koncentracije svih snaga protiv Nemaca... i u cilju rešavanja unutrašnjih teškoća Jugoslovena putem ujedinjavanja jugoslovenskog kraljevskog i narodno-oslobodilačkog pokreta«, istakavši da pravo jugoslovenskog naroda da sam reši pitanje svog državnog uređenja posle rata ostaje neprikosnovo; razgovori su vođeni sa znanjem i odobrenjem vlade SAD, koja je na pregovorima imala svog predstavnika.
  - VŠ NOV i POJ uputio direktivu Štabu 2. udarnog korpusa NOVJ: za odbranu Dubrovnika će stići, uz odobrenje vrhovnog komandanta NOV i POJ maršala Jugoslavije Josipa Broza Tita, tri britanske baterije topova, a na aerodrom Konavle prebacice se dve naše eskadrile aviona, koje će dejstvovati preko oficira za vezu pri Štabu 2. udarnog korpusa; britanske snage ne smeju ništa raditi bez saglasnosti i odobrenja Štaba korpusa, one ne smeju poslužiti kao utočište raznih ustaških i četničkih bandi, na njihove nepravilnosti treba ukazivati na licu mesta i o tome izveštavati; Štab korpusa mora preduzeti sve mere da bi zadržao pokret nemačkih snaga koje, pri povlačenju, nastoje da se probiju od Novog Pazara ka Prijepolju.
  - Prebacujući se preko r. Dunava u tek oslobođeni Beograd, poginuo član VŠ NOV i POJ i član Politbira CK KPJ Ivan Milutinović, narodni heroj.
24. oktobar
- Britanske trupe okupirale Volos (u Grčkoj).
  - VŠ NOV i POJ naredio Štabu 2. udarnog korpusa NOVJ: u duhu već izdatih naređenja, regulisati odnos Štaba 29. udarne divizije NOVJ prema savezničkim misijama i manjim savezničkim jedinicama koje se, po odobrenju VŠ, nalaze na području Dubrovnika; deo primljene artiljerije brzo prebaciti u rejon Nikšića i Sandžaka da bi se sprečio prodor nemačkih snaga preko r. Lima.
  - VŠ NOV i POJ naredio Štabu 5. udarnog korpusa NOVJ: od prvenstvene je važnosti zauzeti Zenicu i potpuno razoriti komunikacije u dolini r. Bosne i one od Mostara ka Sarajevu.

25. oktobar
- VS NOV i POJ izdao »Privremeni pregled organizacije i formacije artiljerije NOVJ«, u kome je razrađena cetokupna organizacija i formacija artiljerijskih jedinica i ustanova.
  - VS NOV i POJ naredio GS NOV i PO za Hrvatsku da jedinice pod njegovom komandom usmere dejstva prvenstveno na komunikacije, a naročito u Slavoniji, da bi se sprečilo povlačenje nemačkih snaga ka severozapadu.
  - VŠ NOV i POJ obavestio Štab 2. udarnog korpusa NOVJ: odobrava da se na području Dubrovnika iskrca britanski komandos od 500 ljudi radi zaštite tri britanske baterije topova.
  - VŠ NOV i POJ uputio direktivu Slabu 2. udarnog korpusa NOVJ: nemačke motorizovane kolone kreću od Višegrada ka Rogatici i, po svemu izgleda, spremaju prodor iz doline r. Ibra ka Sandžaku i Crnoj Gori; izvestiti Sta se preduzelo radi sprečavanja ovog prodora; štab korpusa mora u borbu uvesti artiljeriju koja je bila iskrcana u Dubrovniku.
  - VŠ NOV i POJ naredio Štabu 8. korpusa NOVJ da ga hitno obavesti ima li uslova da se dve brigade 26. divizije NOVJ i pola 1. tenkovske brigade 8. korpusa NOVJ upotrebe na kopnu pravcem Omiš — Makarska — Aržano, i dalje ka Cetinskoj dolini ili Neretvi, a da ostale dve brigade 26. divizije NOVJ i dalje sadejstvuju sa 29. udarnom divizijom NOVJ.
20. oktobar
- VŠ NOV i POJ naredio Štabu 37. udarne divizije NOVJ da poruši sve mostove na r. Limu i brani prelaze.
  - VŠ NOV i POJ naredio Štabu 5. udarnog korpusa NOVJ da pojača delatnost na komunikaciji Mostar — Sarajevo — Bos. Brod, što treba da mu bude glavni zadatak.
27. oktobar
- U Beograd stigao vrhovni komandant NOV i POJ i predsednik NKOJ-a marša) Jugoslavije Josip Broz Tito i na Banjici izvršio smotru jednog dela jedinica NOVJ koje su učestvovala u oslobođenju Beograda.
28. oktobar
- U Moskvi predstavnici vlada SSSR-a, SAD i V. Britanije potpisali primirje sa predstavnicima vlade otečestvenofrontovske Bugarske.
  - U Slovačkoj, u borbi protiv slovačkih ustanika, nemačke snage ovladale Banskom Bistricom. Ustanici su se povukli u planine da bi nastavili partizansku borbu za oslobođenje Slovačke.
  - U Dubrovnik se, po odobrenju VŠ NOV i POJ, iskrcao britanski 211. divizion poljske artiljerije sa zadatkom da pojača odbranu Dubrovnika.
  - VŠ NOV i POJ ponovo naredio Štabu 2. udarnog korpusa NOVJ: u vezi sa prodorom nemačkih snaga od Sarajeva ka Višegradu i od Sjenice ka Prijepolju, treba porušiti mostove na r. Limu a artiljeriju iz Dubrovnika hitno uputiti u Sandžak i uvesti u borbu.
  - U Beogradu, od italijanskih bataljona »Garibaldi« 1. proleterske udarne brigade i »Mateoti« 3. proleterske (krajishe) udarne brigade, formirana italijanska brigada Italija«. Ona je ušla u sastav 1. proleterske udarne divizije NOVJ.
29. oktobar
- U Zemunu, po naređenju vrhovnog komandanta NOV i POJ Josipa Broza Tita, formiran Štab vazduhoplovstva NOVJ.
30. oktobar
- Centralni odbor Unre ovlastio Lend-Liz da iz sredstava Unre pribavi saobraćajna sredstva i lučke uređaje za potrebe Jugoslavije.
  - VS NOV i POJ naredio GŠ NOV i PO za Hrvatsku da hitno organizuje prijem ratnog materijala, goriva, odeće i hrane iz Italije, što su saveznici stavili na raspolaganje NOVJ.
  - VS NOV i POJ naredio GŠ NOV i PO za Hrvatsku da zahteva za taktička bombardovanja i sadejstvo britanske avijacije upućuje direktno preko britanske vojne misije pri GŠ NOV i PO za Hrvatsku.
  - VŠ NOV i POJ naredio GŠ NOV i PO za Hrvatsku da formira podružnicu Tanjuga za Hrvatsku.
  - VŠ NOV i POJ naredio GS NOV i PO za Hrvatsku da teške ranjenike iz 4. i 6. korpusa NOVJ evakuiše u Srbiju.
  - VŠ NOV i POJ naredio Štabu 2. udarnog korpusa NOVJ da odredi poslugu za dva divizion brdske artiljerije koja su, odlukom VS NOV i POJ, upućena u Dubrovnik bez posluge.

- VŠ NOV i POJ uputio direktivu Štabu 5. udarnog korpusa NOVJ: više puta u toku dana dostavljati tačne podatke o ciljevima na zemlji koje će, radi podrške kopnenim snagama, tući avijacija NOVJ i vazduhoplovne jedinice SSSR-a; za sadejstvo savezničke avijacije iz baza u Italiji tražili pomoć preko savezničke misije pri Štabu korpusa; svi saveznički oficiri koji su se nalazili kod četnika treba da napuste Jugoslaviju i da se vrate u Italiju.
  - Vrhovni komandant NOV i POJ maršal Jugoslavije Josip Broz Tito naredio Štabu 8. korpusa NOVJ: 8. korpus mora ostati na dalmatinskoj obali, zaposesti sve gradove i mesta i sprečiti svaki napad na nezavisnost zemlje; jedinice 8. korpusa treba da napreduju prema Zadru, i dalje; hitno organizovati prijem većih količina ratnog materijala, goriva, odeće i obuće koje su saveznici u Italiji stavili na raspolaganje NOVJ; sadejstvo savezničke avijacije tražiti preko britanske misije pri Štabu korpusa.
31. oktobar
- Nemačke snage napustile Solun (noću 1/2. novembra poslednje jedinice Grupe armija »E« prešle jugoslovensko-grčku granicu) a u grad ušle britanske snage.
  - VŠ NOV i POJ naredio Štabu 2. udarnog korpusa NOVJ: hitno organizovati prijem materijala koji su saveznici u Italiji stavili na raspolaganje NOV i POJ; takode organizovati prebacivanje tog materijala jedinicama NOVJ koje će dejstvovati u Sandžaku.
  - U Novom Sadu, po odluci VŠ NOV i POJ, od 7, 8. i 12. vojvođanske NOU brigade formirana 51 (vojvođanska) udarna divizija NOVJ¹.
- Oktobar k.
- Sa prostorije Mostar — o. Korčula — o. Brać prebačena u Srem nemačka 118. lovačka divizija.
  - Povodom oslobođenja Beograda, predsednik vlado V. Britanije Vinston Cerčil uputio predsedniku NKOJ-a Josipu Brozu Titu telegram u kome, pored ostalog, kaže: »Oslobođenje Beograda znači kraj nacističkom teroru u Jugoslaviji koja je čitave četiri godine podnosila teške patnje. Vaša velika borba se približuje svom vrhuncu«.
  - Veće kanadskih Južnih Slovena prikupilo, na ime pomoći borcima NOV i POJ, 210.000 dolara i 50 tona raznog materijala u vrednosli 250.000 dolara.
  - Predsednik NKOJ-a Josip Broz Tito pohvalio rad NO odbora za severnu Italiju i Švajcarsku.
- Oktobar
- Po sugestiji predsednika NKOJ-a Josipa Broza Tita, Komitet narodnog oslobođenja Jugoslavije u inostranstvu (čije se sedište nalazilo u Bernu, u Švajcarskoj), preformiran u Narodnooslobodilački odbor za severnu Italiju i Švajcarsku. Odbor je do kraja godine uputio u NOV i POJ oko 2000 Jugoslovena, prikupio preko 2 tone sanitetskog materijala, oko 30.000 kg hrane i 2 vagona odeće i obuće.
  - U Zagrebu predstavnici HSS i Draže Mihailovića postigli saglasnost o saradnji Narodne zaštite i četničkih jedinica, o obrazovanju zajedničkih štabova u zajedničkoj borbi protiv partizana onog momenta kada se HSS odluči na direktnu oružanu borbu. Draža Mihailović se obavezao da neće pomagati jugoslovenske nacionaliste u Hrvatskoj ako to ne odobrava vodstvo HSS.
  - Kraljevska vojna delegacija u Bariju (u Italiji) obrazovala posebnu komisiju sa zadatkom da ode na Sardiniju i tamo sve primorske Slovence i Hrvate uvrsti u redove kraljevsko vojske.
  - Delegat CK KPJ i VS NOV i POJ Svetozar Vukmanović Tempo uputio direktivu Ljupči Arsovu članu CK KPM o formiranju Oblasnog odbora NO fronta Makedonije za štijsku oblast; da što pro izaberu NO odbor za istu oblast; da stvore kartoteku partijskog članstva na teritoriji to oblasti i u jedinicama Bregalničko-strumičkog korpusa, kao i da jedinice ovog korpusa pojačaju svoju aktivnost za što skorije oslobođenje istočne Makedonije.

BOSNA I HERCEGOVINA

- 1. oktobar — Po naređenju 5. udarnog korpusa NOVJ, Tešanjsko-teslička brigada 53. udarne divizije NOVJ preimenovana u 19. srednjobosansku brigadu.
- 2. oktobar — Posle sedmodnevnih upornih borbi 10. i 12. hercegovačka udarna brigada 29. udarne divizije NOVJ, podržane sa 0 brdskih topova, razbile četničku Bilečku brigadu i zauzele utvrđeni garnizon Bileću. Četnici su imali 138 mrtvih, nepoznat broj ranjenih i veći broj nestalih. Gubici 10. i 12. brigade: preko 00 ranjenih i oko 20 poginulih, među kojima i komandant 5. bataljona 10. brigado Nikola Bjelica Breda, na-

Po nekim podacima ona je formirana 1. novembra.

- rodni heroj. Pored velike količine drugog materijala, zaplenjeno je 7 minobacača, 7 mitraljeza, 3 mitraljeza i 2 radio-stanice.
- Deveta krajiška udarna brigada 10. udarne divizije NOVJ odbila ispad jačih nemačkih i ustaških snaga iz Zenice, Travnika i Busovače prema s. Grapku i s. Topolovićima, nanevši im gubitke od 24 mrtva i 51 ranjenog vojnika. Brigada je imala 2 mrtva i 4 ranjena borca.
3. oktobar
- Sedamnaesta majevička udarna brigada 38. udarne divizije NOVJ izvršila napad na s. Srebrenik (kod Gračanice), koji je branio jedan bataljon 13. SS divizije »Handžar« i četnici. Neprijateljski gubici: 12 mrtvih, 30 ranjenih i 30 zarobljenih četnika.
  - Dva bataljona 17 (slavonske) brigade 28. udarne divizije NOVJ zauzeli Janju, koju je branila jedna četa iz 13. SS divizije »Handžar« i muslimanska milicija.
  - Kod s. Cerana (blizu Prnjavora) jedinice 53. udarne divizije 5. udarnog korpusa NOVJ, iznenadnim napadom, razbile preko 1200 četnika i nanele im gubitke od 14 mrtvih, 31 ranjenog i 11 zarobljenih. Gubici jedinica NOVJ: 5 mrtvih i 2 nestala borca. Zaplenjeno: 1 mitraljez, 9 pušaka, 320 metaka. 2 sanduka sanitetskog materijala i 15 konja.
  - U rejonu s. Sladne (kod Gračanice) dva ustaška bataljona izvršila napad na jedinice 21. istočnobosanske udarne brigade 38. divizije NOVJ. Posle oštre borbe neprijatelj je odbačen u pravcu Gračanice, uz gubitke od 25 mrtvih, 17 ranjenih i 1 zarobljenog. Brigada je imala 3 ranjena borca.
- 3/4. oktobar
- Zauzevši most na r. Trebišnjici kod s. Poljica. jedinice četničke Grupe jurišnih korpusa (3000 četnika) počeli proboj iz rejona Trebinje — Dubrovnik prema Sarajevu, u sastav glavnine. U petodnevnim borbama protiv šest bataljona 29. udarne divizije NOVJ i dva bataljona 2. proleterske (dalmatinske) udarne brigade četnici su pretrpeli osetne gubitke: od 3000, u Nevesinje se probilo oko 2000 četnika.
4. oktobar
- Delovi četničkog Drinskog i Romanijskog korpusa (oko 1500 četnika) zauzeli Kalinovik, ali su ga sutradan, protivnapadom, povratili dva bataljona 11. hercegovačke udarne brigade i Konjički i Kalinovički NOP odreci 29. udarne divizije NOVJ.
  - Kod s. Ilove i s. Pojezne (blizu Prnjavora) delovi 53. udarne divizije 5. udarnog korpusa NOVJ, u oštroj borbi, razbili jaču grupu četnika i naneli im gubitke od 19 mrtvih, 11 ranjenih i 2 zarobljena, a sami imali 3 mrtva i 6 ranjenih boraca. Zaplenjeno (5 pušaka i 250 metaka.
5. oktobar
- Posle trodnevnih borbi Južnohercegovačka operativna grupa 29. udarne divizije NOVJ i 2. proleterska (dalmatinska) brigada Primorske operativne grupe 2. udarnog korpusa NOVJ oslobodile Trebinje, uništivši posadu (ojačani 1. bataljon nemačke 369. legionarske divizije) i zarobivši 390 vojnika. Istovremeno su sprečile pokušaj jednog bataljona nemačke 118. lovačke divizije da deblokira i izvuče okruženu posadu.
  - Osamnaesta istočnobosanska (hrvatska) brigada i glavnina 21. istočnobosanske udarne brigade 38. udarne divizije NOVJ izvršile napad na ustaše u Gračanici i posle dvocasovne borbe prodrle u mesto, ali ga, zbog nedostatka teških oruđa, nisu mogle zauzeti.
  - U s. Konjskom (kod Trebinja), po naređenju Štaba 2. udarnog korpusa NOVJ, od grupe Bokeljskih bataljona formirana 1. bokeljska udarna brigada Primorske operativne grupe 2. udarnog korpusa NOVJ.
6. oktobar
- Delovi 53. udarne divizije 5. udarnog korpusa NOVJ odbili ispad oko 600 ustaša iz Doboja ka s. Miljanovcima i naneli im gubitke od 15 mrtvih i 18 ranjenih, a sami imali 1 mrtvog i 2 ranjena borca.
  - Glavnina 16. krajiške udarne brigade 39. divizije NOVJ odbila ispad ustaša iz Banje Luke ka s. Saračići i nanela im gubitke od 11 mrtvih i 15 ranjenih, a sama imala 1 mrtvog, 2 ranjena i 1 nestalog borca.
  - Pri Štabu 5. udarnog korpusa NOVJ formirana 1. artiljerijska grupa, sastava: 3 divizion.
- 6/7. oktobar
- Kod Zvornika se 28. udarna divizija NOVJ prebacila preko r. Drine u Srbiju, gde je ušla u sastav 12. udarnog korpusa NOVJ.
7. oktobar
- Deveta krajiška udarna brigada 10. udarne divizije odbila ispad ustaša iz Busovače ka s. Kruščici i nanela im gubitke od 15 mrtvih i 10 ranjenih ustaša.
8. oktobar
- Jedinice 2. udarnog korpusa NOVJ zauzele Čajniče, koje su branili četnici.

- Jedinice 2. udarnog korpusa NOVJ zauzele Rudo, koje su branili četnici.
  - Šesnaesta krajiška udarna brigada 39. divizije NOVJ napala kolonu od 700 ustaša, koja se iz Banje Luke kretala ka s. Pavlovcu i s. D. Motikama, i nanela joj gubitke od 55 mrtvih i 43 ranjena. Brigada je imala 3 mrtva, 12 ranjenih i 10 nestalih boraca.
  - Delovi 53. udarne divizije 5. udarnog korpusa NOVJ odbili ispad neprijatelja iz Doboja ka s. Zabljaku i s. Jelahu i naneli mu gubitke od 10 mrtvih i 20 ranjenih, a sami imali 1 mrtvog i 1 ranjenog borca.
  - Delovi 10. udarne divizije 5. udarnog korpusa NOVJ napali kolonu od 200 ustaša, koja se od Travnika kretala ka s. Gučoj Gori, i naneli joj gubitke od 7 mrtvih i 37 ranjenih, a sami imali 2 mrtva i 3 ranjena borca.
9. oktobar
- Treća proleterska (sandžacka) udarna brigada 37. udarne divizije NOVJ zauzela Višegrad, koji su branili četnici. Ona je neprijatelju nanela gubitke od 265 mrtvih, zarobila bolnicu sa 3 lekara, zaplenila 4 minobacača, 9 mitraljeza, 3 p. mitraljeza i komoru od 65 konja i uništila kompoziciju od 50 vagona. Gubici 3. brigade: 15 boraca izbačenih iz stroja.
10. oktobar
- Jedinice 9. divizije 8. korpusa NOVJ oslobodile Livno, koje su branili: bataljon domobrana, četa legionara iz nemačke 369. legionarske divizije i žandarmi (jačine 750 vojnika).
  - U rejonu s. Vakufa i s. Božića (kod Tuzle) delovi nemačke 13. SS divizije »Handžar« (oko 200 vojnika) izvršili napad na delove 21. istočnobosanske udarne brigade 38. udarne divizije NOVJ. Posle oštre borbe neprijatelj je, protivnapadom, odbačen prema s. Celiću, uz gubitke od 4 mrtva i 15 ranjenih. Gubici 21. brigade: 2 mrtva i 4 ranjena borca.
  - Između s. Otoke i s. Buševića Blatne (na pruzi Bos. Novi — Bos. Krupa) delovi Podgrmečkog NOP odreda 39. divizije NOVJ minom srušili neprijateljski voz i uništili 4 vagona s materijalom.
  - U Bugojnu, na sreskoj konferenciji NOF-a za srez Bugojno, izabran Sreski odbor NOF-a.
- U. oktobar
- Delovi 37. udarne divizije NOVJ, u sadejstvu sa 7. crnogorskom udarnom brigadom 3. udarne divizije NOVJ, zauzeli Goražde, a četnici pobjegli prema Višegradu. Iz četničkog zatvora oslobođeno je 260 porodica pripadnika NOP-a.
  - U rejonu s. Brđana i s. Zabara (kod Tuzle) delovi nemačke 13. SS divizije »Handžar«, jačine 500 vojnika, uz podršku artiljerije, napali delove 21. istočnobosanske brigade 38. divizije NOVJ. Posle oštre borbe neprijatelj je odbačen na liniju Strča — s. Pantići, odakle se pred veće povukao u s. Čelić. Neprijatelj je imao 25 izbačenih iz stroja. Gubici 21. brigade: 1 mrtav, 3 ranjena i 3 nestala borca.
  - Kod s. Orahova Visočko-fojnički NOP odred 10. udarne divizije NOVJ odbacio neprijatelja prema Eusovači, nanevši mu gubitke od 11 mrtvih i 15 ranjenih vojnika i uništivši jedan kamion sa spremom. Odred je imao 2 ranjena borca.
12. oktobar
- Na pruzi Bos. Krupa — Bos. Novi delovi Podgrmečkog NOP odreda 39. divizije NOVJ minom srušili neprijateljski voz i uništili 7 vagona s materijalom. Neprijateljski gubici: 10 mrtvih i 15 ranjenih vojnika.
  - U rejonu s. Zabara i s. Brđana (kod Tuzle) delovi nemačke 13. SS divizije »Handžar« (jačine oko 350 vojnika) i četnici, uz artiljerijsku podršku, napali 21. istočnobosansku udarnu brigadu 38. udarne divizije NOVJ i posle oštre borbe odbacili je na liniju Stublić — Velike njive — s. Visori. Neprijateljski gubici: 30 izbačenih iz stroja. Brigada je imala 20 izbačenih iz stroja.
  - U rejonu s. Požarnice (koci Tuzle) glavnina 19. birčanske udarne brigade 27. udarne divizije NOVJ vodila borbu protiv četnika i nanela im gubitke od 14 mrtvih i 20 ranjenih. Brigada je imala 2 mrtva i 9 ranjenih boraca.
  - Deveta krajiška udarna brigada 10. udarne divizije NOVJ odbila ispad ustaša iz Travnika ka s. Rankovićima, nanevši im gubitke od 15 mrtvih i 20 ranjenih. Gubici 9. brigade: 2 mrtva i 2 ranjena borca.
  - Delovi 53. udarne divizije 5. udarnog korpusa NOVJ odbili ispad neprijatelja iz ICotor-Varoši i naneli mu gubitke od 5 mrtvih i 10 ranjenih.
  - Po naredbi Štaba 5. korpusa NOVJ, od Kozarske grupe NOP odreda (Kozarskog, Gradiško-ljevcanskog i Timarskog) i novih boraca formirana 20. krajiška NOU brigada.

1944. oktobar

BOSNA I HERCEGOVINA

oktobar 1944.

13. oktobar — Kod s. Otoke (na pruži Bos. Novi — Bos. Krupa, delovi Unske operativne grupe napali neprijateljski transportni voz Poginulo 3, ranjeno 17 i zarobljena 4 neprijateljska vojnik.
14. oktobar — Jedinice 53. udarne divizije 5. udarnog korpusa NOVJ izvršile napad na Kotor-Varoš. U prvom naletu, na spoljnoj odbrani, zauzeta su tri reda rovova i bunkera, ali napad na glavnu odbranu grada nije uspeo zbog jakog otpora neprijatelja (ustaško-domobrantskih i nemačkih jedinica) i dobre utvrdenosti grada. Neprijateljski gubici: 17 mrtvih i 25 ranjenih vojnika. Gubici jedinica NOVJ: 10 mrtvih i 39 ranjenih boraca.
- U rejonu s. Tobuta (kod Tuzle) 17. majevička udarna brigada 38. udarne divizije NOVJ razbila četnike i nanela im gubitke od 16 mrtvih i 17 zarobljenih. Zaplenjeno 5 pušaka i 7.500 metaka.
- 14/15. oktobar — Treća udarna i 4. dalmatinska brigada 9. divizije NOVJ otpočele napad na Duvno u kome se branilo oko 150 nemačkih vojnika i 200 ustaša sa 8 tenkova. Napad je obnovljen 15/16. i 17/18. oktobra, ali mesto nije zauzeto zbog jakog otpora neprijatelja. Gubici neprijatelja: 64 mrtva i 58 ranjenih, a gubici brigada: 11 mrtvih i 52 ranjena borca.
15. oktobar — U Sanskom Mostu, na sreskoj konferenciji NOF-a, izabran Sreski odbor NOF-a za sanski srez.
- U rejonu Ravno — Zavala (na pruži Hum — Gabela) 13. hercegovačka udarna brigada 29. udarne divizije NOVJ. ojačana po jednim bataljonom 2. proleterske (dalmatinske) i 12. hercegovačka udarna brigada, posle dvodnevne borbe, uništila delove 49. italijanske fašističke legije »San Marko« i jednu četvu ustaške milicije, koji su se bili utvrdili u sedam železničkih stanica i nekoliko sela. Zarobljeno je preko 200 neprijateljskih vojnika.
10. oktobar — Na pruži Bos. Krupa — Bos. Novi delovi Podgrmečkog NOP odreda 39. divizije NOVJ minom srušili neprijateljski voz i uništili 3 vagona s vojnicima.
17. oktobar — Dvadeset prva istočnobosanska udarna brigada 38. udarne divizije NOVJ napala na delove nemačke 13. SS divizije »Handžar« i ustaše u s. Čeliču. Uporište nije zauzeto zbog jakog otpora neprijatelja podržanog artiljerijom. Neprijateljski gubici: 15 mrtvih i 25 ranjenih, a gubici brigade: 3 mrtva i 14 ranjenih boraca.
- Delovi 53. udarne divizije 5. udarnog korpusa NOVJ napali četnike u s. Devetinama i s. Ladevcima (kod Prnjavora) i naneli im gubitke od 17 mrtvih i 24 ranjena.
- Na putu s. Dubrava — s. Srnica (kod Brčkog) delovi 18. istočnobosanske udarne (hrvatske) brigade 38. udarne divizije NOVJ napali i razbili kolonu ustaša i četnika, nanevši im gubitke od 2 mrtva, 5 ranjenih i 7 zarobljenih. Brigada je imala 2 mrtva i 5 ranjenih boraca.
- Održano prvo partijsko savetovanje za srez Teslić — Tešanj i formiran SK KPJ za srez Teslić.
18. oktobar — Po naredbi Štaba 5. udarnog korpusa NOV.T, spajanjem dotadašnjeg Jajačkog i Travničkog NOP odreda formiran Jajačko-travnički NOP odred.
20. oktobar — U Jajcu izabran ONO odbor za Jajce.
- Na oblasnoj konferenciji USAOBiH-a za istočnu Bosnu, uz prisustvo 430 delegata (bez romanijskog okruga), izabran Oblasni odbor USAOBiH-a za istočnu Bosnu.
- Trinaesta hercegovačka udarna brigada 29. udarne divizije NOVJ posle dvodnevni borbi protiv italijanske 49. fašističke legije »San Marko« i jedne čete ustaške milicije zauzela ž. st. Hrasno (na pruži Hum — Gabela). Izvlačenje Legije prema Metkoviću, omogućile su dve nemačke alarmne čete. od kojih je jedna razbijena. U borbi je neprijatelj imao preko 100 mrtvih, a 13. brigada 7 poginulih i preko 20 ranjenih.
- 20/21. oktobar — Otpočele dvodnevne borbe u kojima su delovi 11. krajiške udarne brigade 4. udarne divizije NOVJ zauzeli neprijateljska uporišta u dolini Lašve; s. Dolac, ž. st. Bilu, s. Han-Bilu i most kod s. Divjaka. U tim borbama neprijatelj je imao 238 mrtvih, 18 ranjenih i 22 zarobljena. Gubici 11. brigade: 2 mrtva i 19 ranjenih boraca.
- Osma krajiška udarna brigada 4. udarne divizije i 9. krajiška udarna brigada 10. udarne divizije 5. udarnog korpusa NOVJ. obezbeđujući napad na Travnik s pravca Zenice, napale neprijateljska uporišta na liniji Zenica — Visoko.

22. oktobar — Sesta krajiška udarna brigada 4. udarne divizije i 7. krajiška udarna brigada 10. udarne divizije 5. udarnog korpusa NOV.T, posle dvodnevni borbi, zauzele Travnik, koji su branili 29. bataljon 1. ustaške brigade, bataljon iz 5. ustaške brigade, jedau bataljon domobrana, ustaška milicija i žandarmerija (jačine posade preko 2.000 vojnika). Neprijateljski gubici: 900 mrtvih i 501 zarobljen. Gubici jedinica NOVJ: 94 mrtva i veći broj ranjenih; među poginulima su se nalazili: načelnik operativnog odeljenja 5. udarnog korpusa NOVJ Josip Mažar Soša, zamenik komandanta 4. udarne divizije Petar Mečava i komandir tenkove čete Lazar Marin, narodni heroji.
- Posle dvodnevni borbi protiv nemačkih i ustaških jedinica, 52. udarna divizija 5. udarnog korpusa NOVJ zauzela sva neprijateljska uporišta duž pruge Dervcnlu — Doboj.
- U Tuzli, na gradskoj konferenciji NOF-a, izabran Gradski odbor NOF-a.
- Us. Rujiški (kod Bos. Novog) održana I konferencija AFZ-a za srez Bos. Novi.
23. oktobar — Jedinice 19. birčanske udarne brigade 27. udarne divizije NOVJ zauzele Kladanj, koji je branila ustaška milicija. Zaplenjeno: 3 puške, 1 telefon i 2000 metaka.
- Deveta krajiška udarna brigada 10. udarne divizije NOVJ otpočela napad na Busovaču. Ali ni posle dvodnevne borbe ona mesto nije zauzela, jer „ neprijatelj (300 vojnika nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen«) pružio jak otpor. Gubici neprijatelja: 8 mrtvih i 13 ranjenih. Brigada je imala 1 mrtvog i 23 ranjenih boraca.
24. oktobar — Posle oštre borbe 8. krajiška udarna i 11. krajiška udarna brigada i delovi fi. krajiške udarne brigade 4. udarne divizije NOVJ i 7. krajiška udarna brigada 10 udarne divizije NOVJ odbili napad oko 1700 ustaša koji su iz Zenice nastupali ka T-avnik.s radi prodora u ovaj grad.
- Posle kratke borbe protiv ustaške milicije, jedinice 19. birčanske udarne brigade 27. udarne divizije NOV.T zauzele Olovo, zaplenivši 3 puške, 2 ručne bombe, 150 metaka i dosta vojničke opreme.
25. oktobar — Posle dvodnevne borbe 20. romanijska udarna brigada 27. udarne divizije NOV.T zauzela Rogaticu, koju su branila dva bataljona 1. ustaške brigade. Neprijateljski gubici: 30 mrtvih, 40 ranjenih i 19 zarobljenih. Brigada je imala 4 ranjena borca. Zaplenila je: top, 2 minobacača, 3 mitraljeza, 4 p. mitraljeza, oko 1000 mina za bacač, 500 topovskih granata i radio-stanicu¹.
- Na prostoriji s. Radici — s. Javorani (kod Kotor-Varoši) — s. Presjek — r. Potof mi (kod Prnjavora) delovi 53. udarne divizije 5. udarnog korpusa NOVJ napali četnike i naneli im gubitke od 40 mrtvih. 45 ranjenih i 4 zarobljena, a Lami imali 1 mrtvog i (i ranjenih boraca.
- Kod s. Rame 'na pruzi Konjic — Mostar) delovi 17. krajiške udarne brigade 10. udarne divizije NOVJ minom srušili nemački teretni voz i uništili lokomotivu i 3 vagona. Neprijateljski gubici: U mrtvih i 17 ranjenih vojnika.
- Kod Čungar brda i s. Slatina (blizu Cazina) delovi Unske operativne grupe Iz zasede napali nemačke kolone i naneli im ugbitke od oko 12 mrtvih i 15 ranjenih vojnika i oficira.
- Na liniji s. Bogutovo Selo — s. Ugljčvik — s. Zabrđe (kod Bijeljine) 17. majevička udarna brigada 38. udarne divizije NOVJ razbila četničku brigadu i odbacila je prema Semberiji. nanevši joj gubitke od 7 mrtvih i 12 ranjenih rama imala 2 -Cinjena borca).
26. oktobar — Delovi 14. hercegovačke (omladinske) udarne brigade 29. udarne divizije NOVJ oslobodili Stolac, iz koga su se izvukli delovi nemačke 369. legionarske divizije.
- Dvanaesta hercegovačka udarna brigada 29. udarne divizije NOVJ, goneći razbijane delove nemačke 369. legionarske divizije, oslobodila Gabelu i Čapljinu.
- Šesnaesta muslimanska udarna brigada 27. udarne divizije NOVJ zauzela Goraždo. koje su branili četnici i muslimanska fašistička milicija. Zarobljeno je 20 milicionera i zaplenjeno 20 pušaka i 2 p. mitraljeza.
- Iz s. D. Lupljanice, s. Cerana i s. Johovca oko 1000 nemačkih vojnika, ustaša i milicionera izvršilo ispad ka položajima delova 53. udarno divizije 5. udarnog korpusa NOVJ na liniji s. M. Prnjavor — s. V. Sočanica (između Doboja i Dervente). Posle žestoke borbe neprijatelj je razbijen i odbačen u polazne garnizone, uz gubitke od oko 80 mrtvih i 60 ranjenih. Gubici delova 53. divizije: 10 mrtvih i 13 ranjenih boraca. Zaplenjeno: minobacač, 2 automata i 10 pušaka.

¹ Po drugim podacima Rogatica je zauzeta 24. ili 26. oktobra 1944.

- Osmo krajiška udarna brigada 4. udarne divizije NOVJ odbila ispad 400 ustaša iz Zenice ka s. Gradišću i s. Obrenovićima i nanela im gubitke od 21 mrtvog i 15 ranjenih. Gubici 8. brigade: 2 mrtva i 4 ranjena borca.
  - Delovi 53. udarne divizije 5. udarnog korpusa NOVJ odbili ispad 400 nemačkih vojnika i ustaša iz Doboja ka s. Zabljaku, nanevši im gubitke od 14 mrtvih i 25 ranjenih (uz sopstvene gubitke od 2 ranjena borca) i zaplenivši 16 pušaka i 500 metaka.
  - U Drvaru, naredbom Vojne oblasti 5. udarnog korpusa NOVJ, formirana Uprava železnica.
27. oktobar
- Posle dvodnevni borbi, nastupajući od Stoca ka Čapljini, 13. hercegovačka udarna brigada, u sadejstvu sa delovima 12. hercegovačke udarne brigade, zauzela raskrnicu puteva Domanoviče, odbacivši Protivtenkovski divizion 369. legionarske divizije prema Mostaru.
  - U Tuzli održano III oblasno savetovanje KPJ za istočnu Bosnu: pretresana uktuelnu politička situacija, uočeni nedostaci u radu partijskih organizacija i postavljeni novi zadaci u vezi sa oslobođenjem i obnovom zemlje.
28. oktobar
- Ojačana 14. hercegovačka (omladinska) udarna brigada 29. udarne divizije NOVJ izvršila napad na nemačko uporište u Bišini. Time je počeo njen neuspeli napad u cilju zauzimanja Nevesinja. U četverodnevni borbama za grad i u sprečavanju intervencije ona je imala 8 poginulih i 50 ranjenih. Gubici neprijatelja (ojačanog 3. bataljona 370. puka nemačke 369. legionarske divizije)- oko 80 mrtvih i ranjenih vojnika.
  - Dvadeseta krajiška udarna brigada 39. divizije NOVJ odbila ispad nemačkih i ustaških jedinica iz s. Dobrljina i s. Kozibroda ka s. Kuljanima (kod Bos. Novog) i nanela im gubitke od 20 mrtvih i 15 ranjenih vojnika. Brigada je imala 2 mrtva i 6 ranjenih boraca. Zaplenila je minobacač, 3 puške i 3600 metaka.
  - Na liniji s. Javorani — s. Krmine (kod Banje I.uke) glavnina 15. krajiške udarne brigade 39. divizije NOVJ napala četnike i nanela im gubitke od 20 mrtvih, 16 ranjenih i 1 zarobljenog (a sama imala 5 ranjenih boraca).
  - Dvadeset sedma udarna divizija 3. udarnog korpusa NOVJ porušila prugu Sarajevo — Višegrad u dužini od 15 km i srušila 3 veća i 14 manjih mostova i 3 propusta na njoj.
29. oktobar
- Zapadnohercegovački NOP odred oslobodio Ljubuški. koji su, pod pritiskom, napustili delovi nemačke 118. lovačke divizije.
  - Devetnaesta birčanska udarna brigada 27. udarne divizije- NOVJ vodila oštre trodnevne borbe protiv jedinica ustaške 1. posadne brigade na Crvenim stijenama (kod Sarajeva). Položaji su nekoliko puta prelazili iz ruke u ruku. Zbog jakog otpora neprijatelja 19. brigada je bila prinuđena da se povuče na liniju s. Zelena Voda — Starigrad. Gubici neprijatelja: 134 mrtva i 170 ranjenih ustaša. Gubici 19. brigade: 20 mrtvih i 34 ranjena borca.
  - Osmo krajiška udarna brigada 4. udarne divizije NOVJ odbila ispad ustaša iz Zenice ka s. Cajdrašima i s. Dobriljevu i nanela im gubitke od 14 mrtvih i 25 ranjenih. Gubici 8. brigade: 3 mrtva i 6 ranjenih boraca.
  - Delovi 15. krajiške udarne brigade 39. divizije NOVJ napali četnike u s. Boltama (Kod Prijedora) i naneli im gubitke od 12 mrtvih i 2 ranjena. Gubici 15. brigade: 1 mrtav i 5 nestalih boraca.
  - U Travniku, na gradskoj omladinskoj konferenciji, izabran je Gradski odbor USAOBiH za Travnik.
  - Kod s. Muslimanskog Maoča (između Tuzle i Brčkog) 700 vojnika iz nemačke 13. SS divizije »Handžar«, sa naoružanjem i sa 17 motornih vozila, predalo se 18. istočno-bosanskoj (hrvatskoj) brigadi 38. udarne divizije NOVJ.
31. oktobar
- Posle petnaestodnevni borbi na odseku s. Srebrc-nik — Gradačac jedinice 38. udarne divizije 3. udarnog korpusa NOVJ primorale delove 13. SS divizije »Handžar« da napuste ova uporišta i da se povuku na liniju Brčko — s. Cellć — s. Koraj — Bijeljina — Janja — Zvornik. Neprijatelj je Imao oko 100 izbačenih iz stroja i oko 45 zarobljenih vojnika.
  - Sedamnaesta majevička udarna brigada 38. udarne divizije NOVJ izvršila neuspeli napad na Zvornik, koji je branilo oko 1000 nemačkih vojnika sa baterijom topova i 10 tenkova. Neprijatelj je pretrpeo gubitke od 8 mrtvih i 12 ranjenih vojnika. Brigada je imala 2 poginula i 21 ranjenog borca.

- Oktoobar k — U Bugojnu formirana 1. vazduhoplovna baza 5. udarnog korpusa NOVJ, sa zadatkom da snabdeva 1. cskadrilu 5. udarnog korpusa i da prikuplja i transportuje materijal koji su saveznici bacali padobranima,
- Formirano 3. vojno područje Vojne oblasti 29. udarne divizije NOVJ, koje je obuhvatalo zapadnu Hercegovinu.
- Oktoobar — Po naredbi Štaba 5. udarnog korpusa NOVJ rasformiran Kupreški NOP odredi, a njegovim ljudstvom popunjene brigade 10. udarne divizije NOVJ.
- Rasformiran Glamočko-livanjski NOP odred, a njegovo ljudstvo ušlo, kao jedan bataljon, u sastav Livanjsko-duvanjskog NOP odreda.
- Na izbornim konferencijama izabrani sreski odbori NOV-a za srezove: gradiški, dubički, krupski, ključki, drvarski, grahovski, kupreški, glamočki, jajački, duvanjski i livanjski.
- Formiran OK KPJ za Kalinovik, Goražde i Foču.

CRNA GORA

1. oktobar — Treća proleterska (sandžačka) udarna brigada 37. udarne divizije NOVJ napala Pljevlja, u kojima se nalazilo oko 2000 četnika. Posle kraće i oštrem borbe grad je oslobođen a neprijatelj primoran da u paničnom bekstvu odstupi u pravcu s. Gotovuše i Jugostice. Zaplenjena je veća količina artiljerijske i puščane municije, kao i druge ratne opreme. Brigada je imala 2 ranjena borca.
- 1/2. oktobar — Četvrti bataljon 6. crnogorske udarne brigade Primorske operativne grupe 2. udarnog korpusa NOVJ izvršio neuspeo napad na nemačke i četničke položaje Kurilo i s. Orja Luka (kod Danilovgrada).
2. oktobar — U s. Progonovićima i s. Čepićima (kod Cetinja) 1. bataljon 6. crnogorske udarne brigade Primorske operativne grupe 2. udarnog korpusa NOVJ, uz sadejstvo delova Lovčenskog NOP odreda, razbio četnike i odbacio ih prema Kokotima.
4. oktobar — Na položajima s. Đačići — Rožaj — s. Nurkovići nemačke snage i pripadnici muslimanske milicije, od Peći i Tutina, napali 9. crnogorsku udarnu brigadu 3. udarne divizije NOVJ. Pod pritiskom nadmoćnog neprijatelja, posle petočasovne borbe, jedinice 9. brigade su se povukle na liniju Turjak — Kacuber. Tom prilikom neprijatelj je imao 4 mrtva i više ranjenih vojnika.
6. oktobar — Dva bataljona tek formirane 1. bokeljske udarne brigade Primorske operativne grupe 2. udarnog korpusa NOVJ napali na s. Crkvice (kod Risna), gde se nalazilo oko 400 dobro naoružanih četnika. Zbog jakog otpora neprijatelja bataljoni su se u zoru povukli na polazne položaje, u rejon s. Vrbanja. Poginulo je 5 četnika, a više ih je ranjeno. Bataljoni su imali 1 mrtvog i 3 ranjena borca.
10. oktobar — Jedinice 1. bokeljske brigade Primorske operativne grupe 2. udarnog korpusa NOVJ, posle upornih dvodnevni borbi, oslobodile sela Crkvice, Mrcino i Mokrine (kod Risna). Nemačke i četničke snage koje su branile ta mesta uspele su da se iz s. Crkvice povuku u pravcu s. Dragalja i Risna a iz Mrcina u pravcu Grude. Poginulo je i ranjeno više nemačkih vojnika i četnika. Zaplenjeno: 2 mitraljeza, 3 p. mitraljeza, 50 pušaka, oko 300 bombi, 2 radio-stanice i mnogo drugog ratnog materijala. Tom prilikom je iz četničkog zatvora u s. Crkvicama oslobođeno oko 20 ljudi. Brigada je imala 3 mrtva i 6 ranjenih boraca.
12. oktobar — Na pravcu Bar — Virpazar 1. bataljon 6. crnogorske udarne brigade Primorske operativne grupe 2. udarnog korpusa NOVJ i delovi Lovčenskog NOP odreda napali nemačko-četničke položaje na pl. Sutormanu. Neprijatelj je pružao jak otpor, ali je bataljon 6. brigade, posle viščasovne borbe, uspeo da ga razbije i da oslobodi Sutorman i s. Tudemili, prinudivši neprijatelja da napusti i Virpazar. U ovim borbama neprijatelj je imao 1G mrtvih i više ranjenih vojnika. Zaplenjeno: 3 minobacača sa 90 granata, 1 mitraljez, 3 p. mitraljeza, 17 pušaka, 82 ručne bombe, oko 2000 metaka i druga ratna oprema. Bataljon i delovi Lovčenskog NOP odreda imali su 2 mrtva i 6 ranjenih boraca.
13. oktobar — Nemački vojnici i pripadnici muslimanske milicije pokušali da od Plava i Gusinja prodru preko s. Murina u Andrijeviu. Bataljon 9. crnogorske udarne brigade 3. udarne divizije NOVJ, iz Andrljice, sročio prodor i odbacio neprijatelja.
14. oktobar — Delovi 6. crnogorske udarne brigade Primorske operativne grupe 2. udarnog korpusa NOVJ sprečili prodor oko 300 nemačkih vojnika i četnika od Risna prema Grahovu. Partizanskim jedinicama se predalo 40 četnika iz Grahova

Na komunikaciji Podgorica (sada. Titograd) Skadar delovi 6. divizije NOV Albanije napali kolonu iz sastava nemačkog 21. brdskog armijskog korpusa i naneli joj gubitke. Jedan deo kolone vratio se u Podgoricu.

15. oktobar

U s. Virku (kod Zabljaka), na narodnom zboru kome je prisustvovalo oko 3.000 ljudi i omladine iz Zabljaka i bliže okoline, izabran Sreski odbor NO fronta za srez Savnički.

16. oktobar

Deseta crnogorska udarna brigada i 3. bataljon fi. crnogorske tidyrne brigade Primorske operative grupe 2. udarnog korpusa NOVJ izvršili napati na oko 140 nemačkih vojnika i 300 četnika u Grahovu. Neprijatelj se uporno branio iz utvrđenja izgrađenih oko Grahova i u samom mestu. tak > da napad nije uspeo. Gubici neprijatelj. t nisu poznati, dok je 10. brigada imala 3 mrtva i 11 ranjenih boraca. Napati je obnovljen i narednog dana. ali bez uspeha.

Drugi bataljon 1. bokeljske brigade Primorske operative grupe 2. udarnog korpusa NOVJ oslobodio Igalo i Sutorinu i sprečio prodor neprijatelja iz Herceg-Novog prema Grudi, nanevši mu veće gubitke.

17. oktobar

— Posle kraće borbe jedan bataljon 9. crnogorske udarne brigade 3. udarne divizije NOVJ oslobodio Plav. Balisti su imali 10 mrtvih, a bataljon je imao 3 ranjena borca.¹

20. oktobar

— Jača kolona nemačkih vojnika i četnika iz Risna pokušala da se preko s. Ledenica probije u opsednuto Grahovo. Sutradan su delovi 10. crnogorske brigade iz rejonu Grkovca, uz sadejstvo 1. bataljona 1. bokeljske brigade Primorske operative grupe 2. udarnog korpusa NOVJ bočnim napadom razbili neprijatelja i odbacili ga prema Ledenicama. Neprijatelj je imao 40 mrtvih i veći broj ranjenih vojnika i oficiri. Zaplenjeno: 2 p. mitraljeza, 5 automata. 4 pištolja i drugi ratni materijal.

21. oktobar

— Jedinice 10. crnogorske brigade 1 delovi 6. crnogorske udarne brigade Primorske operative grupe 2. udarnog korpusa NOVJ. podržani artiljerijom savladali jak otpor nemačke i četničke posade i oslobodili Grahovo. U toj borbi neprijatelj je imao 120 mrtvih i 50 zarobljenih vojnika. Zaplenjeno: 2 topa, 2 minobacača. 15 p. mitraljeza, veća količinu municije i drugog ratnog materijala. Gubici jedinica NOVJ- 8 mrtvih i 12 ranjenih boraca.

22. oktobar

— Oko 100 nemačkih vojnika i četnika, razbijenih u Grahovu, napalo iz pozadine jedan bataljon 1. bokeljske udarne brigade Primorske operative grupe 2. udarnog korpusa NOVJ na prostoru s. Poljice — s. Zvečnva Posle dvočasovne borbe neprijatelj je, uz gubitke od 3 mrtva i 7 zarobljenih, proteran u pravcu s. Ubala (kod Risna) Zaplenjeno je 10 pušaka i 3 pištolja. Gubici bataljona 1 bokeljske brigade: 1 mrtav i 2 ranjena borca.

— Jedinice 10. crnogorske brigade Primorske operative grupe 2. udarnog korpusa NOVJ posle višečasovne borbe, oslobodile s. Dragalj. zarobivši 25 nemačkih vojnika i fi četnika i zaplenivši 2 topa, 2 mitraljeza 2 automata. 2 p. mitraljeza, 4 pištolja. 60.000 metaka i drugi ratni materijal.

— U Kolašinu, na narodnom zboru, izabran Sreski odbor NO fronta za srez kolašinski

— Deveta crnogorska udarna brigada 3. udarne divizije NOVJ napala Rožaj, u kome se nalazilo oko 2000 četnika i pripadnika SDS. Posle šestčasovne borbe neprijatelj je bio razbijen i odbačen ka Peći i Tutinu, uz gubitke od 35 mrtvih i više ranjenih, a Rožaj je oslobođen. Brigada je imala 2 mrtva i 12 ranjenih boraca.

24. oktobar

— U oslobođenom Nikšiću izašao prvi broj lista Pobjeda*, organa NO fronta Crne Gore i Boke.

— Jedinice 1. bokeljske udarne brigade Primorske operative grupe 2. udarnog korpusa NOVJ oslobodile u Boki sela: Bijelu, Baošice, Denoviće, Kumbor i Kamenare, u kojima su se nalazile nemačke i četničke snage.

24/25. oktobar

— Drugi i 4. bataljon 6. crnogorske udarne brigade Primorske operative grupe 2. udarnog korpusa NOVJ i 1. bataljon 5. proleterske (crnogorske) brigade 3. udarne divizije NOVJ, uz sadejstvo delova Nikšićkog i Zetskog NOP odreda, izvršili neuspeo napad na Taraš, s. Orju-Luku, Kurilo, Obadov brijeg, Brailovicu i Danilovgrad, koje su branile snage nemačke 181. pešadijske divizije i četnici. Gubici neprijatelja: 11 mrtvih i veći broj ranjenih. Zaplenjeno je 10 pušaka i 4 sanduka municije. Gubici 1. bataljona 5. brigade 2 mrtva i 19 ranjenih, a 4. bataljona 8. brigade- 2 mrtva i 8 ranjenih boraca.

¹ U operacijskom dnevniku 2. udarnog korpusa stoji da je Plav oslobođen 18. oktobra. Ali je najverovatnije da je on oslobođen 17. oktobra, kao što se počinje u relaciji u operacijskom dnevniku 9. brigade.

26. oktobar — Delovi 2. proleterske (dalmatinske) udarne brigade Primorske operativne grupe 2. udarnog korpusa NOVJ napali nemačku posadu i oslobodili s. Morinj. Istog dana je izvršen napad i na garnizon u Risnu. Borba je vodena celu noć, ali zbog jakog otpora neprijatelja, iz utvrđenog grada, napad nije uspeo. U tim borbama je poginulo 7, zarobljeno 20 i ranjeno više nemačkih vojnika i oficira. Zaplenjeno; 2 mitraljeza. 4 p. mitraljeza, više pušaka i druga oprema. Brigada je imala 7 mrtvih i 9 ranjenih boraca.
- 26/27 oktobar - 'U rejonu s. Kneziaca (na komunikaciji Risan — Crkvice) 2. bataljon 2. proletersk" (dalmatinske) udarne brigade Primorske operativne grupe 2. udarnog korpusa NOVJ izvršio neuspeo napad na jako utvrđene nemačko-četničke položaje. Bataljon je imao 1 mrtvog i 3 ranjena borca, dok gubici neprijatelja nisu utvrđeni.
28. oktobar — Jedinice 10. hercegovačke udarne brigade- 29 udarne divizije NOVJ oslobodile Herceg-Novi i Zeleniku, koje su branili delovi nc-mačke 181. pešadijske divizije. Neprijatelj je imao 8 mrtvih, oko 20 ranjenih i 2 zarobljena vojnika.
- U rejonu Rožaja jake snage čelnika, muslimanske milicije i balista, iz rejona Peći, napale 9. crnogorsku udarnu brigadu 3. udarne divizije NOVJ. Brigada je pružala snažan otpor i uspela da odbaci neprijatelja, ali se zbog nedostatka municije morala povući na položaje s. Petnjica — s. Polica — s. Budimlje — s. Dapsići (kod Ivangrada).
- Na prostorijama s. Zvečava — Velji vrh i s. Dragaj — Markov Do (kod Crkvice) dva bataljona 1. bokeljske udarne brigade Primorske operativne grupe vodila borbu protiv nemačkih vojnika koji su se iz Grahova probijali prema Risnu. Bataljoni su ubili 15 i zarobili 2 nemačka vojnika i zaplenili 1 p. mitraljez, 5 automata, 8 pušaka, 7 pištolja i drugu ratnu opremu, a sami su imali 6 mrtvih i 4 ranjena borca.
31. oktobar — Drugi bataljon 2. proleterske (dalmatinske) udarne brigade Primorske operativno grupe, sprečio prodor oko 150 nemačkih vojnika iz Kotora u Risan, a sledeće noći izvršio neuspeo napad na s. Orahovac, u kome se nalazila posada iz nemačke 181. pešadijske divizije. U ovim borbama on je neprijatelju naneo gubitke od preko 30 vojnika izbačenih iz stroja, zaplenio p. mitraljez i nešto pušaka, municije i druge ratne opreme i uništio kamion. Bataljon je imao 4 mrtva i 5 ranjenih boraca.
- Jedinice Primorske operativne grupe 2. udarnog korpusa NOVJ oslobodile Porast i blokirale nemački garnizon u Risnu i s. Ledenicama.
- Oktobar — Glavni odbor NOF-a Crne Gore i Boke uputio proglas narodu Crne Gore. poziva ga U redove jedinstvenog NOF-a i u jedinice NOVJ.

HRVATSKA

1. oktobar — Naredbom GŠ NOV i PO za Hrvatsku nazvane udarnim sledeće brigade: Osječka brigada 12. divizije. Brodska brigada 23 udarne divizije, 1. i 3. brigada 35. divizije, 18. brigada i Omladinska brigada »Joža Vlahović« 40. divizije NOV.T.
- Kod ž. stanica Podsused i Savski Marof (na pruzi Zagreb — Zidani Most) delovi 3. diverzantskog odroda Grupe diverzantskih odreda GŠ NOV i PO za Hrvatsku miniranjem pruge srušili dva neprijateljska transportna voza.
- U Privrednom odeljenju ZAVNOH-a otpočela trodnevna konferencija agronoma i poljoprivrednih stručnjaka Korduna, Banije, Pokuplja, Like, Cazinske krajine i Gorskog kotara. Na konferenciji, kojoj je prisustvovalo 65 delegata, raspravljalo se o jedinstvenom planu za obnovu poljoprivrede na oslobođenom području.
- 2 oktobar — Jedinice 2. udarne brigade 8. udarne divizije NOVJ zauzele ustaška uporišta u s. Zivaji, s. G. i D. Cerovljanima (kod Dubice), zaplenile 143 puške, 7 p. mitraljeza, 4 mitraljeza. 2 minobacača. 1 protivoklopni top. 136.400 metaka, porušile 3 železničke stanice. 24 bunkera, 4 lokomotive 80 vagona, 13 skretnica i 1 most i prugu na 70 mesta.
- Kod Krapine delovi 3. diverzantskog odreda Grupe diverzantskih odreda GŠ NOV i PO za Hrvatsku i Zagorskog NOP odreda porušili prugu Zabok — Durnanec na 32 mesta.
3. oktobar — Osma dalmatinska brigada 20. divizije NOVJ u sadejstvu sa Sibensko-trogirskim NOP odredom napala posade nemačke 261. pešadijske divizije koje su obezbeđivale komunikaciju Trogir — s. Prapatnica — s. Ljubitovica. Prema nepotpunim podacima neprijatelj je imao 25 mrtvih i 30 ranjenih, a 8 brigada 4 mrtva, 12 ranjenih i 1 nestalog borca.

Između s. Podsuseda i s. Zaprešća (na pruzi Zagreb — Zidani Most) delovi 3. diverzantskog odreda Grupe diverzantskih odreda GŠ NOV i PO za Hrvatsku miniranjem srušili prugu i brzi voz. Uništena su 4 vagona a ostali su oštećeni. Poginuli su 1 nemački general i 20 nemačkih i dumobrantskih oficira.

Kod s. Lobora dve ustaške čete iz Zlatara izvršile neuspeo napad na 3. bataljon 1. zagorske NO brigade.

3/4. oktobar Karlovačka brigada zauzela neprijateljsko uporište u s. Mavračićima (na pruzi Jastrebarsko — Zagreb).

4. oktobar Treća udarna brigada 35. divizije NOVJ napala 31. ustaški bataljon i zauzela s. Široku Kulu (kod Gospića).

5. oktobar Na Kordunu je izašao prvi broj »Biltena« u izdanju Odeljenja za informacije ZAVNOH-a.

— U rejonu s. Skradskog Sela. s. Ripičke Gorice i s. M. Erjavca (kod Jastrebarskog) 1. i 2. bataljon Karlovačkog NOP odreda odbili napad tri čete ustaša i domobrana iz s. Ozlja i prinudili ih na povlačenje u polazni garnizon.

— Posle dvodnevni borbi jedinice 12. udarne i Osječke udarne brigade 12. divizije NOVJ zauzele Viroviticu, koju je branila domobrantska podoficirska škola (675 podoficira), 270 ustaša iz 2. ustaške brigade, 120 milicionera i 72 žandarma. Poginulo je i ranjeno 748 neprijateljskih vojnika a ostalo je zarobljeno. Zaplenjene su 602 puške, 8 automata, 12 p. mitraljeza, 14 mitraljeza, 9 minobacača sa 44 mine, 7 protivtenkovskih pušaka, 9 topova sa 331 granatom, 642 ručne bombe, 110.000 metaka i druga oprema.

— Posle dvodnevni borbi jedinice 1. udarne brigade »Braća Radić« 32. divizije NOVJ zauzele ustaško uporište u s. Pitomači (kod Virovitice).

— Posle dvodnevni borbi jedinice 33. divizije NOVJ. uz sadejstvo jedne brigade 7. udarne divizije 4. korpusa NOVJ. zauzele Kloštar (kod Virovitice), u kome se branilo oko 550 ustaša i domobrana.

— Kod s. Dugog Sela (na pruzi Novska — Zagreb) delovi 3. diverzantskog odreda Grupe diverzantskih odreda GŠ NOV i PO za Hrvatsku miniranjem pruge srušili nemački transportni voz, uništivši lokomotivu i 8 vagona i oštetivši 6 vagona. Poginulo je 36 a ranjeno 17 neprijateljskih vojnika. Saobraćaj je obustavljen 57 časova.

Oktobar p. — Po naređenju Štaba 11. korpusa NOVJ formirana Komanda vojnog područja za Kvarnersko otočje.

— Na I konferenciji NOF-a za srez Samobor Izabran Sreski odbor NOF-a za taj srez.

— Na konferenciji NOF-a za srez Bjelovar izabran Sreski odbor NOF-a za taj srez.

— U s. Dubravi (kod Čazme), na velikom zboru NOF-a, izabran Odbor NOF-a za srez Dubravu.

— Održana II okružna konferencija NOF-a za Pokuplje, kojoj je prisustvovalo preko 1000 delegata.

5/6. oktobar — Na železničkoj stanici Zagreb — Istok eksplodirale 2 mine i zapalile magacin municije i 5 vagona sa drvima. Mine su postavili članovi KPJ i pristalice NOP-a iz Zagreba.

oktobar Posle trodnevni borbi jedinice 19. divizije NOVJ oslobodile Benkovac, koji je branio jedan bataljon 891. puka nemačke 261. pešadijske divizije s manjim delovima četnika i ustaša — ukupno oko 1000 vojnika. Poginulo je 185 a zarobljeno 116 neprijateljskih vojnika, dok se ostatak probio kn s. D. Zemuniku. Jedinice 19. divizije su imale 13 mrtvih i 40 ranjenih boraca.

Prva udarna brigada 35. divizije NOVJ izvršila neuspeo napad na 19. ustaški bataljon i četu legionara u s. Vrhovinama.

U s. Kutjevu (kod Slav. Požege) otpočeo dvodnevni rad II oblasne konferencije USAOH-a za Slavoniju. Prisustvovalo je preko 3500 omladinaca.

Kod s. V. Trgovišta delovi 3. diverzantskog odreda Grupe diverzantskih odreda GŠ NOV i PO za Hrvatsku na 14 mesta porušili železničku prugu Zagreb — Varaždin. Saobraćaj je obustavljen do 15. oktobra.

Kod ž. st. Macinec, na pruzi Čakovec — Ormož, delovi 3. diverzantskog odreda Grupe diverzantskih odreda GŠ NOV I PO za Hrvatsku miniranjem pruge srušili nemački brzi voz. Uništene su 2 lokomotive i cela kompozicija.

- Kod o. Oliba jedna desetina mornaričke pešadije **iz** 2. pomorsko-obalskog sektora Mornarice NOVJ napala i potopila čamac sa 5 nemačkih vojnika i 2 četnika.
- 8. oktobar
  - Na Kravskom polju održan okružni slet ličke omladine. Prisustvovali su stanovnici iz svih krajeva Like i borci 35. divizije NOVJ.
  - U rejonu s. Kloštra (kod Virovitice) delovi Paveličeve gardijske brigade, ojačani tenkovima, napali 33. diviziju NOVJ. Napad je odbijen.
- 9. oktobar
  - Rešenjem Oblasnog NO odbora za Slavoniju osiguran smeštaj i prehrana za oko 6000 Ličana iz sela koja su stradala od fašističkih upada i u kojima je stanovništvo ostalo bez krova.
  - Kod o. Paga naoružani brod NB 13 i patrolni čamac PC 2 iz 4. pomorsko-obalskog sektora Mornarice NOVJ potopili nemački motorni jedrenjak »Angelina« i zaplenili motorni jedrenjak »Adriana«.
- 10. oktobar
  - Naredbom GŠ NOV i PO za Hrvatsku 12. divizija NOVJ nazvana udarnom.
  - Pri Odeljenju informacija ZAVNOH-a održana I konferencija dopisnika za srednju Hrvatsku. Prisustvovali su dopisnici za okrug Liku, Kordun, Baniju i Pokuplje i iz pojedinih srezova tih okruga. Na njoj se raspravljalo o osposobljavanju dopisnika i uspostavljanju dopisničke mreže u tim krajevima.
  - U gradu Hvaru, na Oblasnoj konferenciji NOF-a za Dalmaciju, izabran Oblasni odbor NOF-a.
  - Kod s. Gornjih Mosta (blizu Koprivnice) 3. i 4. bataljon 1. udarne brigade »Braća Radić« 32. divizije NOVJ napali iz zasecle bataljon 5. ustaške brigade i odbacili ga u pravcu Novigrada Podravskog. Neprijatelj je imao 11 mrtvih i 15 ranjenih.
  - Jedinice Zagrebačkog NOP odreda zauzele domobransko uporište u s. Bedekovčini (kod Zlatara) i ustaško uporište u s. Crkvenoj Vesi (kod Sv. Ivana Zeline),
- 11. oktobar
  - Iz Sunje i Kostajnice delovi nemačke 1. kozačke konjičke divizije i ustaše napali 2. udarnu brigadu 7. udarne divizije NOVJ i 1. i 2. banijski NOP odred u rejonu s. Krčeva, s. Svinjice i s. M. Paukova (kod Kostajnice). U desetočasovnoj borbi neprijatelj je jedinice NOVJ odbacio iz tih sela i popalio veći deo sela Svinjice, Drljače, Petrinca i Krčeva, te se predveče povukao u polazne garnizone.
  - Da bi rasteretili komunikacije koje preko Ogulina vezuju dolinu r. Kupe s morem, četiri bataljona nemačke 392. legionarske divizije i jedan ustaški bataljon izvršili napad na 13. diviziju NOVJ i 3. brigadu 43. divizije NOVJ, pravcima: Ogulin — s. Trošmarija — s. Lukov Dol, s. Drežnica — s. Mrkopalj i s. Zlobin — s. Fužine. Posle niza uzastopnih borbi na ovim pravcima, neprijatelj je do 22. oktobra uspeo da spoji svoje kolone u rejonu s. Skrad — s. Kupjak — s. Ravna Gora, a zatim je prinuđen na povlačenje u polazne rejone.
- 17/12. oktobar
  - Kod o. Vira britanska motorna topovnjača 662 i torpedni čamci 634, 637 i 638 potopili 6 nemačkih desantnih tenkonosaca, 1 torpedni čamac i 4 manja broda.
- 12. oktobar
  - U gradu Hvaru, u prisustvu 800 odbornika seoskih, opštinskih, sreskih i okružnih NO odbora iz Dalmacije, otpočeo dvodnevni rad II Zasedanja Oblasne skupštine Dalmacije. Raspravljalo se o privredi, finansijanta, socijalnim, prosvetnim, sudskim i zdravstvenim pitanjima i o štampi. Na zasedanju je izabran novi Oblasni NO odbor.
  - Posle višerasovne borbe delovi 6. i 10. korpusa NOVJ zauzeli s. Đurđevac i Novi-grad Podravski (kod Koprivnice). U Đurđevcu su se branili delovi 5. ustaške brigade a u Novigradu Podravskom branio se Brzi divizion Paveličeve gardijske brigade. Ujedno su primorani delovi 5. ustaške brigade i oko 100 milicionera da napuste s. Virje, u koje su zatim ušle jedinice NOVJ.
  - Delovi 7. udarne divizije 4. korpusa NOVJ zauzeli s. Hlebine (kod Koprivnice), gde su se branili delovi 5. ustaške brigade. Zaplenjeno: 1 tenka, 20 mitraljeza, 10 kamiona, oko 100 motocikla i druga ratna oprema.
  - Ustaške jedinice iz s. D. Karlna izvršile iznenadan napad na delove 6. dalmatinske udarne brigade 19. divizije NOVJ u zaseoku Lončarima (kod Obrovca). Poginulo 8, ranjeno 17 a zarobljeno i nestalo 14 boraca.
- 13. oktobar
  - Održana Okružna konferencija NOF-a za okrug Karlovac, kojoj je prisustvovalo oko 120 delegata.
  - Šesta dalmatinska udarna brigada 19. divizije NOVJ oslobodila s. D. Karin (kod Obrovca), gde su se branili manji dolovi 891. puka nemačke 264. pešadijske divizije i 400 ustaša.

- Kod s. Lukovčaka (blizu Krapine) dve nemačke čete iz Krapine napale 1 bataljon Zagorskog NOP odreda. Napad je odbijen. Neprijatelj je imao 9 mrtvih i 15 ranjenih vojnika.
- 13/14. oktobar — Delovi 10. i 6. korpusa NOVJ, u sadejstvu sa dve brigade 7. udarne divizije NOVJ. napali Koprivnicu, koju je branio jedan bataljon 5. ustaške brigade, ostaci razbijenih ustaških jedinica iz Podravine i delovi 1. puka Paveličeve gardijske bri: id- ojačani artiljerijom i tenkovima (ukupno oko 2500 vojnika). Posle nekoliko uzastopnih juriša, u borbama koje su trajale do 16. oktobra, jedinice NOVJ nisu uspele da zauzmu grad, te su se povukle.
- Jedinice 8. udarne i 34. divizije NOVJ napale ustaška i domobranska uporišta u s. M. Mlaki i s. Sv. Klari (kod Zagreba) i u s. Zažini (kod Siska). Posle petočasovfu borbe jedinice NOVJ su se povukle zbog žilavog otpora neprijateljskih posada i zbog dolaska jakih pojačanja. Neprijatelj je imao 77 mrtvih, 79 ranjenih i 59 zarobljenih vojnika, a jedinice NOVJ — 12 mrtvih i 55 ranjenih boraca. Zaplenjeno je 9 mitraljeza, 6 p. mitraljeza, 122 puške, 75.900 metaka, 1 kamion i druga oprema uništeni su 4 kamiona i 1 top, zapaljane su ž. st. Sv. Klara i rafinerija nafte, a pruga je porušena na 200 mesta.
- 14. oktobar — U s. Širokoj Kuli (kod Gospića) 3. udarna brigada 35. divizije NOVJ razbila delove 3. i 34. ustaškog bataljona. Istog dana 800 ustaša 1. jurišnog bataljona 4. ustaške brigade probile su se iz s. Ličkog Osika u s. Široku Kulu. odhacivši 3 udarnu brigadu.
- Jedinice 4. bataljona 1. zagorske NO brigade zauzele s. Tonimir (kod Varaždinski Toplica), gde su se branile dve ustaške čete iz Paveličeve gardijske brigade.
- 15. oktobar — Kod s. Varaždinbrega i s. Lužana oko 400 ustaša 1 domobrana iz Varaždina napalo 2. i 3. bataljon 1. zagorske NO brigade. Napad je odbijen.
- Oktobar p. p. — U Pakracu izabran Sreski odbor NOF-a za Pakrac.
- Na o. Hvaru, na zajedničkoj konferenciji 162 delegata sa ostrva Visa. Lastova, Hvara. Brača i Šolte, izabran Okružni odbor NOF-a /a srednjodalmatinska ostrva
- Na konferenciji NOF-a za srez Omiš izabran Sresk> odbor NOF-a.
- Oklcbar s. Ustaše, četnici i nemački vojnici iz Sunje i Kostajnice upali na prostoriju Trokuta (predeo između pruge Kostajnica — Sunja — Dubita i reke Une), do temelja spalili i opljačkali mnoga sela i ubili 790 žena, dece i staraca.
- 15/16. oktobar — Počele desantne operacije snaga 20 divizije NOVJ sa poluostrva Pelješca na obalski odsek Neum — Slivno. Do 25. oktobra oslobođena je obala između r Neretve i Dubrovnika.
- 16. oktobar — Po naređenju Štaba 8. korpusu NOVJ rasformiran Benkovački NOP odred a njegovim ljudstvom popunjene jedinice 19 divizije NOVJ.
- Po naređenju Štaba U. korpusa NOVJ formirane komande Riječkog. Porečkog i Pulskog vojnog područja.
- Četvrti bataljon 1. zagorske NO brigade zauzeo Varaždinske Toplice, u kojima su se branile dve čete Paveliče%e gardijske brigade.
- 17 oktobar — Na komunikaciji Sunja — Kostajnica jedinice 2. brigade Unske operativne grup" napale iz zasede nemačku kolonu i nanele joj gubitke od preko 100 mrtvih i ranjenih vojnika.
- Oko 60 savezničkih aviona bombardovalo Vinkovce Pogodena je. uglavnom, železnička stanica, gde je oštećeno 15 lokomotiva i oko 400 vagona Neprijatelj je imao 45 mrtvih i 35 ranjenih vojnika
- IS oktobar — Posle dvodnevni borbi 10. hercegovačka udarna i 12. hercegovačka udarna brigada 29. udarne divizije NOVJ i 2. proletarska (dalmatinska) udarna brigada Primorske operativne grupe oslobodile Dubrovnik, koji je branila glavnina 369. puka nemačko 369. legionarske divizije, mornarička pešadija. obalska artiljerija i oko 400 ustaša i domobrana.
- Dvanaesta dalmatinska i 3. prekomorska brigada 26. divizije NOVJ, sa delovima t. tenkovske brigade NOVJ. izvršile desant sa o. Brača na odsek Split — Makarska U manjim borbama protiv delova nemačke 118. lovačke divizije, one su do 22. oktobra oslobodile Omiš, Makarsku i Zadvarje — ceo obalski pojas od Makarske do Strožanca, istočno od Splita.

19. oktobar Dolovi ti. dalmatinske udarne brigade 19. divizije NOV.I izvršili napad na Obrovac, koji je branila posada jačine 400 — 500 nemačkih vojnika, ustaša i četnika. Zbog jakog otpora neprijatelja mesto nije zauzeto.
20. oktobar Kod s. Mikleuška (blizu Ivanić—Grada) delovi 3. diverzantskog odreda Grupa diverzantskih odroda GŠ NOV i PO za Hrvatsku oborili nemački transportni avion. Preživela posada aviona je zarobljena.
21. oktobar Deseta dalmatinska udarna brigada 20. divizije NOV.I oslobodila s. Aržano (kod Imotskog), koje je branilo 700 nemačkih vojnika i ustaša.
- Kod o. Dugog otoka britansko motorno topovnjače MGB 062, 659 i 674 i torpedni čamci MTB 637 i 638 potopili 2 nemačka desantna jurišna čamca a 2 zarobili.
- U avionskoj nesreći iznad pl. Dinare poignuo komandant 8. korpusa NOV.I genorui-major Vladimir Cetković Vlado, narodni heroj.
- Otpočeo dvodnevni rad IV partijske konferencije za okrug Liku. Analiziran je dotadašnji rad partijske oragnizacije u Lici i postavljeni su novi zadaci.
- Kod ž. st. Culinec (na pruzi Novska — Zagreb) delovi 3. diverzantskog odreda Grupe diverzantskih odreda GŠ NOV i PO za Hrvatsku miniranjem srušili prugu i nemački transportni voz, te uništili lokomotivu i 8 vagona, a ostale vagonne oštetili. Poginulo je i ranjeno oko 400 nemačkih oficira i vojnika. Saobraćaj je obustavljen 40 časova.
- 21/22. oktobar Kod Obrovca 5. dalmatinska Udarne brigada 19. divizije NOVJ napala nemačko položaje i u viščasovnoj borbi imala 6 mrtvih i 28 ranjenih boraca.
22. oktobar U s. Lepoj Bukvi (kod Krapine), na okružnoj konferenciji NOF-a za okrug Krapina, izabran Okružni odbor NOF-a.
- 22/23. oktobar — Posle četverodnevni borbi na komunikaciji s. Slano — s. Oštrikovac, 1. proleterska (dalmatinska) udarna brigada i 11. dalmatinska udarna brigada 26. divizije NOVJ razbile kolonu jačine oko 4000 vojnika nemačke 369. legionarske divizije, koja se iz Dubrovnika probijala ka Metkoviću i Mostaru. Poginulo je oko 2000 a zarobljeno 1070 neprijateljskih vojnika. Zaplenjeno: 60 topova. 89 mitraljeza, 211 motornih vozila i mnogo drugog ratnog materijala.
23. oktobar — Iz Varaždina, Ludbrega i Novog Marofa jedinice Paveličeve gardijske brigade napale delove 1. zagorske NO brigado u Varaždinskim Toplicama. Posle kraće borbe neprijatelj je zauzeo to mesto.
- 23/24. oktobar — Jedinice Karlovačke brigade 34. divizije NOVJ zauzele s. Mavračiće (na pruzi Zagreb — Jastrebarsko), gde su se branili nemački vojnici. Neprijatelj je imao 59 mrtvih i 14 ranjenih vojnika i oficira, a jedinice NOVJ — 10 mrtvih i 33 ranjena borca. Zaplenjeno: 90 pušaka. 7 p. mitraljeza, 5 mitraljeza. 3 minobacača. 20U bombi, 12.000 metaka. 80 pari odela i druga oprema.
24. oktobar — U s. Zvečevu (kod Slav. Požege) poginuo obaveštajni oficir 6. korpusa NOVJ Jovan Marinković Ivo. narodni heroj.
- U luci Olibu saveznička avijacija greškom potopila naoružani brod NB 13 iz 4 pomorsko-obalskog sektora Mornarice NOVJ.
- 24/25. oktobar — Kod s. Stupnika (na pruzi Beograd — Zagreb) jedinice Čehoslovačke brigade Jan Žiška" 12. udarne divizije NOVJ porušile prugu na 16 mesta 1 miniranjem srušile neprijateljski transportni voz. Neprijatelj je imao 29 mrtvih, 16 ranjenih i 5i zarobljenih vojnika.
25. oktobar Na putu s. Posušje — s. Mrkodol jedinice 13. dalmatinske brigade 9 divizije NOV.T napale nemačku motorizovanu kolonu i uništile 21 kamion
- Osmo dalmatinska brigada 20. divizije NOVJ oslobodila Sinj. Ustaško-domobanske jedinice (oko 2000 vojnika) koje su pohegle iz Sinja bile su od ostalih jedinica 20 divizije na komunikaciji Sinj — Split potpuno razbijene i zarobljene.
- 25/26. oktobar — Između s. Okučana i Novske Omladinska udarna brigada Joža Vlahović" 40. divizije NOVJ napala nemačku motorizovanu kolonu i uništila 6 kamiona 1 4 putnička automobila. Neprijatelj je imao 110 mrtvih vojnika.
26. oktobar Naredbom Glavnog štaba NOV i PO za Hrvatsku 12. Udarne brigada 12 divizije NOVJ nazvana proleterskom.

- Naredbom GŠ NOV i PO za Hrvatsku Karlovačka brigada 34. divizije NOVJ nazvana udarnom.
  - Na putu s. Okučani — Novska jedinice 18. udarne brigade 40. divizije NOVJ uništila nemačku kolonu. Poginulo je 105 nemačkih vojnika. Zaplenjeno je 30 pušaka, 15 automata, 1 p. mitraljez i druga ratna oprema. Uništeno je 38 kamiona i 3 putnička automobila.
  - U Glini, pod rukovodstvom sekretara ZAVNOH-a otpočela konferencija predsjednika i sekretara okružnih NO odbora Banije, Korduna, Pokuplja, Like i Cazina, kao i delegata iz sreskih NO odbora sa područja okruga Banije, Korduna i Cazina. Na konferenciji, koja je trajala dva dana, razmotrena je opšta politička situacija u zemlji i postavljeni su zadaci NO odborima.
  - Jedinice 20. i 26. divizije NOVJ oslobodile Split. Zarobljeno je oko 800 domobrana, ustaša i nemačkih vojnika. Snage nemačke 264. pešadijske divizije su u toku noći napustile Split.
- 20/27. oktobar*
- Između s. Leskovca i Karlovca jedinice 8. udarne i 34. divizije NOVJ porušile prugu Zagreb — Karlovac na 324 mesta.
  - Kod s. Slupnika (na pruzi Vinkovci — Novska) jedinice 4. brigade 12. udarne divizije NOVJ porušile prugu na 10 mesta
- 27. oktobar*
- GŠ NOV i PO za Hrvatsku izdao potčinjenim korpusima naređenje o sprovođenju veterinarskih mera u jedinicama, komandama i ustanovama u cilju što boljeg negovanja i čuvanja konja.
  - U s. Kutjevu (kod Slav. Požege), na konferenciji zadrugara iz čitave Slavonije, na kojoj se raspravljalo o obnovi zadrugarstva, izabran Zadrudni odbor za Slavoniju.
- 27/28. oktobar*
- Jedinice 26. divizije NOVJ odbacile zaštitničke delove nemačke 264. pešadijske divizije i oslobodile Trogir.
- 28. oktobar*
- Kod s. Bratine (blizu Karlovca) 1. i 4. bataljon Karlovačke udarne brigade 34. divizije NOVJ, posle petočasovne borbe, odbili napad četlova nemačkog 1. rezervnog lovačkog puka i 5. ustaškog bataljona iz s. Crne Mlake i s. Maretića i prinudili ili na povlačenje u polazne garnizone.
  - Trinaesta divizija NOVJ izvršila neuspeo napad na Vrbovsko, koje je branio Izviđački bataljon nemačke 392. legionarske divizije i 33. ustaški bataljon.
  - Četrnaesta dalmatinska brigada 19. divizije NOVJ oslobodila s. Đevrske (kod Skradina). Nemačka posada je imala 40 poginulih i 22 zarobljena vojnika. Ostatak posade probio se ka zaseoku Roški Slap. Brigada je imala 3 mrtva i 39 ranjenih boraca.
  - Treća dalmatinska udarna brigada 9. divizije NOVJ oslobodila Imotski i zarobila 129 neprijateljskih vojnika.
  - Naredbom GŠ NOV i PO za Hrvatsku 26. divizija NOVJ nazvana udarnom.
- 29. oktobar*
- Predsedništvo ZAVNOH-a doneto odluku o reorganizaciji sudova.
  - Jedinice Zumberačke brigade 34. divizije NOVJ zauzele nemačko uporište u s. Bušečoj Vasi (kod Kostanjevice), zaplenivši 2 minobacača sa 78 mina, 2 mitraljeza, 4 p. mitraljeza, 4 automata, 20 pušaka, 6800 metaka, 225 bombi i drugu opremu.
  - Održana III konferencija AFŽ-a za okrug Karlovac.
  - U okviru III konferencije AFŽ-a za okrug Karlovac otvorena izložba ručnih radova i drugih darova koje su žene Korduna tamenile vrhovnom komandantu NOV i POJ Josipu Brozu Titu i prvoborcima ustanka na Kordunu.
  - Između Nove Gradiške i s. Okučana Omladinska udarna brigada »Joža Vlahović« 40. divizije NOVJ napala nemačku motorizovanu kolonu i uništila 12 kamiona. Neprijatelj je imao 50 mrtvih.
  - Između Slav. Broda i s. Vrpolja jedinice Osječke udarne brigade 12. udarne divizije NOVJ porušile prugu Beograd — Zagreb na oko 100 mesta.
- 29/30. oktobar*
- Na komunikaciji Nova Gradiška — s. Banova Jaruga jedinice 40. divizije NOVJ i Posavskog NOP odreda 6. korpusa NOVJ porušile 12 mostova.
- 30. oktobar*
- Na komunikaciji Vinkovci — Slav. Brod jedinice Cehoslovnčke brigade »Jan Žižka« 12. udarne divizije NOVJ napale neprijateljsku kolonu i uništile 40 kola. 1 kamion, 2 putnička automobila i 1 motocikl. Poginulo je 46 neprijateljskih vojnika.

- Između s. Vrpolja i s. Starih Perkovaca jedinice Osječke udarne brigade 12. udarne divizije NOVJ porušile prugu Beograd — Zagreb na 52 mesta.
- Snage nemačke 264. pešadijske divizije napustile Zadar. Sutradan su u grad ušle jedinice Zadarskog NOP odreda.
- 30/31. oktobar — • Delovi 1. brigade 33. divizije NOVJ napali na oko 300 nemačkih vojnika u s. Sumečanima (kod Ivanić-Grada). Napad nije uspeo zbog intervencije neprijatelja iz s. Križa.
- 31. oktobar — Pri Glavnom Stabu NOV i PO za Hrvatsku formirana Komanda stana.
- Jedinice Karlovačke udarne brigade 34. divizije NOVJ porušile železničku prugu Zagreb — Karlovac na 54 mesta.
- U s. Ilovcu (kod Karlovca) ustaše obesile člana SK KPH i OK SKOJ-a za Gorski kotar Ivanku Trohar, narodnog heroja.
- Jedinice 19. divizije NOVJ oslobodile Skradin.
- Po naređenju Štaba 8. korpusa NOVJ rasformiran Svilajsko-mosečki NOP odred a njegovim ljudstvom popunjene jedinice 20. divizije NOVJ.
- Oktobar fc. — Održana I konferencija AFZ-a za okrug Knin.
- Oktobar — U Petrovoj gori izašao prvi broj lista Narodna prosvjeta«. Izdavao ga Odjel narodne prosvjete ZAVNOH-a.
- Pri pokušaju bekstva iz logora u Staroj Gradiški ubijen član rejonskog komiteta KPH u Zagrebu i rukovodilac partijske organizacija u logoru Ivan Sabljak, narodni heroj.
- Po naređenju Štaba 8. korpusa NOVJ formiran Drniški NOP odred.

MAKEDONIJA

- 1. oktobar — Po naređenju Štaba 2. operativne zone NOV i PO Makedonije formirane Komanda bitoljskog vojnog područja i komande mesta za Resen i Davat.
- Kod s. Beranca i s. Topolčana (blizu Prilepa) 1. bataljon 7. i 2. bataljon 5. makedonske NO brigade napali nemačku kolonu od 15 kamiona i naneli joj gubitke od 16 mrtvih. Po povlačenju bataljona nemačke jedinice su u s. Topolčanima zapalile oko 20 kuća.
- U Prespi rasformiran Kruševski NOP odred a njegovo ljudstvo ušlo u sastav Bitoljsko-prespanskog NOP odreda
- S pravca Strumice delovi nemačke 22. pešadijske divizije (16. puk sa 122. tenkovskim izviđačkim bataljonom i jednim divizionom artiljerije) otpočeli napad na Bevrovo. Posle dvodnevni borbi protiv delova 50. divizije NOVJ ovladali su gradom.
- Prvi bataljon 5. makedonske NO brigade izvršio neuspeo napad na nemačke delove u s. M. i G. Konjarima (kod Prilepa).
- 1/2. oktobar — Između Skoplja i Velesa (sada: Titov Veles) delovi 8. makedonske brigade 42. divizije NOVJ porušili železnički most na Markovoj reci i prugu na više mesta.
- 2. oktobar — Kod Mramorske klisure (na putu Prilep — Gradsko) 10. makedonska brigada 41. divizije NOVJ iznenada napala nemačku kolonu i posle osmočasovne borbe uništila 10 kamiona i nanela neprijatelju gubitke od oko 120 mrtvih i ranjenih vojnika.
- Na ivanječkim položajima (blizu Prilepa) 3. bataljon 5. makedonske NO brigade napao nemačku kolonu koja je nastupala s pravca Bitolja i posle dvočasovne borbe odbacio je ka komunikaciji Bitolj — Prilep. U s. Loznanina bataljon je zapalio nemačke magacine benzina i odečne opreme i neprijatelju naneo gubitke od oko 15 mrtvih i ranjenih, a sam je imao 1 ranjenog borca.
- U s. Rakotincima (blizu Skoplja) delovi 8. makedonske brigade 42. divizije NOVJ napali nemačko obezbeđenje na osmatračnici i naneli mu gubitke od 5 mrtvih, a sami imali 3 ranjena i 2 nestala borca. Uništena su 4 kamiona i 1 motocikl. Istoga dana u rejonu s. Grčac — s. Krušopck — s. Nerezi dva bataljona 8. brigade vodila su borbu protiv balista.
- Na pruži Skoplje — Veles (sada: Titov Veles) 3. makedonska NOU brigada 42. divizije NOVJ napala nemačku kompoziciju. Oko 50- nemačkih vojnika je poginulo ili se utopilo u Vardaru. Pruga je razrušena na 14 mesta.

3. oktobar — Na putu Skoplje — Veles (sada: Titov Veles) delovi 8. makedonske brigade 42. divizije NOVJ porušili most na Markovoj reci. Zatim su u borbi kod s. Nereza, s. Grčaca i s. ICrušopeka zarobili 10 balista.
- U rejonu Kavadaraca. od ljudstva 18. dopunske brigade 41. divizije NOVJ. formirana 11. makedonska NO brigada.
- Kod s. Zelenikova (na pruzi Skoplje — Titov Veles) 12. makedonska brigada 42. divizije NOVJ razrusila ponovo popravljene deo železničkog mosta i na nekoliko mesta porušila nasip.
- Na putu s. Amzali - Berovo delovi 4. makedonske brigade 50. divizije NOVJ iz zasede napali i razbili nemačku kolonu koja se iz Strumice kretala za Berovo. Uništen je 1 kamion a zaplenjeno je 9 konja, 2 dvokolice s municijom i druga ratna oprema.
- 3/4. oktuhat — Kod s. Zelenikova (na pruzi Skoplje — Titov Veles) 1. bataljon 3. makedonske NOU brigade na nekoliko mesta porušio pruyu i železnički most na Kadinoj reci.
- Na putu Skoplje — Kačanik delovi 8. preševske NO brigade sačekali u zasedi nemačku kolonu od 11 kamiona i 3 kamiona oštetili. Poginulo je 10 nemačkih vojnika a oko 15 ih je ranjeno.
-) oktobar - U s. Algunki (blizu Kumanova) formirana 18. makedonska NO brigada.
- Delovi nemačke 22. pešadijske divizije (10. puk sa 122. tenkovskim izviđačkim bataljonom i jednim artiljerijskim divizionom) ovladali Pehčevom.
- U rejonu s. D. Disana (kod Kavadaraca) jače nemačke snage napale delove 9. makedonske brigade 41. divizije NOVJ i prinudile ih na povlačenje ka s. G. Disanu. Neprijatelj je imao oko 15 poginulih vojnika
- Balisti iz kičevskog kraja zapalili s. Karbunicu (blizu Kičeva). Selo je potpuno izgorelo.
- Kod s. Rlevaca (blizu Titovog Velesa) delovi makedonske NOU brigade napali nemačku izviđačku grupu i zarobili 3 nemačka vojnika, dok su 2 poginula. Zaplenjena su 3 motocikla i 1 putnička kola
- 4/5. oktobar Na položajima ispred Berova dva bataljona 13. makedonske brigade 50. divizije NOVJ napali nemačke delove i uspeli da probiju nemačku odbranu. Zbog nedostatka municije obustavljen je dalji napad, te se bataljoni povukli za s. Rusinovo. Brigada je imala 3 ranjena borca, 2 neprijatelj 1 mrtvog i 4 ranjena vojnika.
- U rejonu s. Miletkova (blizu Udova) delovi 9. makedonske brigade 41. divizije NOVJ, miniravši prugu, srušili dva nemačka transportna voza i porušili most na putu s. Miletkovo — Đevdelija. Prema nepotpunim podacima neprijatelj je imao oko 80 žrtava.
- U s. Sindeličevu (kod Skoplja) 8. preševska NO brigada, posle tročasovne borbe, razbila nemačku posadu od oko 70 vojnika. Brigada je imala 1 poginulog i 4 ranjena borca, dok je neprijatelj imao 22 zarobljena i 5 poginulih vojnika i 1 oficira. Uništeno: 1 tenk, 4 kamiona i 1 motocikl Zaplenjeno: 1 minobacač, 2 mitraljeza, 12 pušaka, municija i druga oprema.
- oktobnr Kod prevoja Đavata i Sirhana (na putu Resen — Bitolj), posle četvorodnevnih borbi protiv 7. makedonske brigade 49. divizije NOVJ, nemačka 104. lovačka divizija, koja se povlačila iz Albanije, uspela je da se glavnim snagama probije za Bitolj. U ovim borbama neprijatelj je imao 120 mrtvih a 7. brigada 20 mrtvih i 15 ranjenih boraca
- U rejonu s. Rlevaca (blizu Titovog Velesa) delovi 3. makedonske udarne brigade 42. divizije NOVJ razbili grupu od oko 80 nemačkih vojnika koji su došli kao pomoć izviđačkim jedinicama napadnutim prethodnog dana u istom rejonu. Poginulo je 16 a zarobljeno 6 nemačkih vojnika. Brigada je imala 1 mrtvog i 11 ranjenih boraca Zaplenjeno je: 1 top, 3 mitraljeza, 1 kamion i druga ratna oprema.
- Oktober p U s. Zegnjanima (kod Kumanova) formirana 17. makedonska NO brigada
- U Prilëpu, pri GS NOV j PO za Makedoniju, formirano artiljerijsko odeljenje
- 5/6 oktobar — Kod ž. st. Miletkovo (na pruzi Đevdelija — Dernir-kapija) delovi 9. makedonske brigade 41. divizije NOVJ napali nemačku posadu. Posle dvočasovne borbe, zbog jakog otpora neprijatelja, oni su se povukli uz gubitke od 3 ranjena borca.
0. oktobar — GS NOV i PO za Makedoniju naredio Stabu 1. operativne zone da prostorije Skoplje — Tetovo i Kačanik — Skopska Crna gora što skorije očisti od balista kojima se

nemačke jedinice koriste za zaštitu komunikacija pri izvlačenju Kučaničkom klisurom. Pored toga treba da, rušenjem komunikacija, usporavaju izvlačenje nemačkih snaga na sever i da im nanese sto veće gubitke. Time bi se olakšala dejstva jedinica 4. operativne zone na prostoriji Kičevo — Polog.

- GS NOV i PO za Makedoniju izvestio VS NOV i POJ da je partizansku brigadu Goce DelčevK. formiranu u Sofiji od Makedonaca, stavio pod svoju komandu.
- U duhu sporazuma GS NOV i PO za Makedoniju i bugarske 4. armije o zajedničkom dejstvu jedinica na breglničko-strumičkom pravcu, komandant bugarske 4. armije Izdao zapovest. da severna grupa (sastava: 10. i 33. pešadijski puk 5. pešadijski divizije) nastupa pravcem Carevo Selo (sada: Delčevo) — Kočane sa zadatkom da do 12. oktobra izbije na liniju s. Trogirici — s. Balvan — s. Argulica; da južna grupa (sastava: 2. pešadijski bataljon 1. mitraljeski bataljon i 1. protivtenkovska četa 5. pešadijskog puka. 2. brdski artiljerijski divizion i 1. haubička baterija 105 mm) nastup. i pravcem Bukovik — Berovo — Džamt tepe (kod Strurnice): da 7. pešadijska divizija i konjička brigada dejstvuju na pravcu 3. Novo Selo — Strumica.
- Na Skopskoj Crnoj gori, od ljudstva 8 i 12. preševsko NO brigade, formirana 16. makedonska NO brigada.
- U rejonu s. Trojkrsti — s. Ivanjevci (na putu Prilep — Bitoj), posle trodnevni borbi protiv nemačkih kolona. 5. makedonska brigada 49. divizije NOVJ. pod jakim pritiskom nadmoćnih neprijateljskih snaga, povukla se na položaje Sv. Todor — s. Trnovci — s. Bučin. Nemačke jedinice su spalile s. Trojkrsti I s Ivanjevce. Brigada je imala 4 poginula i 11 ranjenih boraca.

G/7 oktobar

- U rejonu s. Dračeva (blizu Skoplja) 1. bataljon 12. makedonske NO brigade napao nemačko obezbeđenje na pruzi i porušio prugu na nekoliko mosta.

7 oktobar

- Inicijativni odbor NOF-a Makedonije izdao uputstvo o stvaranju opštinskih, sreskih, oblasnih i gradskih odbora NOF-a.
- GS NOV i PO za Makedoniju upozorio potčinjene Jedinice da ICKarl treba da progledaju zaplenjenu hranu, jer postoji mogućnost da je nemačke jedinice zatruju.
- GS NOV i PO za Makedoniju naredio Stabu 4 operativne zone da izda naredenja da se bivši pripadnici četnika iz broskog kraja vrata svojim kućama i prijave organima narodnih vlasti, pošto oni nisu počinili nikakvo zločine, te im ne preti nikakva opasnost u pogledu gonjenja.
- U rejonu s. Govrljeva, manastira Sv. Petke i s. Barova Ciflika (blizu Skoplja) 8-makedonska brigada 42. divizije NOVJ napala baliste i posle šestočasovne borbe ovladala tim selima i izbila na r. Tresku. Pošto su baliste dobile pojačanja, kao i podršku nemačke artiljerije iz rejona s. G. Vodna. 8. brigada se povukla na polazne položaje s. Jabolci, s. Osinčani. Poginulo je 5 i zarobljeno 5 balista.
- Na kiivorečkom pravcu otpočela zajednička dejstva bugarske 1. armije i 17 i 18 makedonske brigade Kumanovske divizije NOVJ protiv dolova nemačke 11 vazduhoplovno-poljske divizije.
- Komanda bugarske 1. armije izdala potčinjenim jedinicama (1. i 2. pešadijskoj diviziji) zapovest za napad pravcem Đueševo — Kriva Palanka — Straein. Druga pešadijska divizija (9, 21. 27. i 36. pešadijski puk) dobila je zadatak da energičnim napadom ovlada Krivom Palankom i do pada mraka izbije na liniju Konjski rid — s. Baševo — s. Dubočica — Straža — Kosmatica — Breza, a sledećeg dana izbije ispred straeinskih položaja. U II ešelonu zadržana je I. pešadijska divizija.

7/S. oktobar

- U rejonu s. Capara i Prevalca (na putu Bitolj — Resen) dva bataljona 7. makedonske brigade 49. divizije NOVJ sačekala u zasedi jednu nemačku kolonu i jakom iznenadnom vatrom, sa bliskog odstojanja, naneli joj velike gubitke. Prema nepotpunim podacima neprijatelj je imao oko 160 mrtvih. Spaljena su 4 kamiona s municijom, ubijeno je oko 50 konja i uništen je razni materijal. Bataljoni su imali 1 mrtvog i 2 ranjena borca.
- Na pruzi Skoplje — Veles (sada: Titov Veles) 12. makedonska brigada 42. divizije NOVJ napala nemačku posadu na ž. st. Zelenikovo, uništila 2 vagona s materijalom i porušila oko 2 km pruge.

8 oktobar

- Prezidijum ASNOM-a pismenim puteni zahtevao od GS NOV i PO /a Makedoniju da traženi prosvetni kadar otpusti iz vojske i stavi na raspolaganje narodnooslobodilačkim odborima.
- Na osnovu uputstva sovjetske misije pri VS NOV i POJ. GS NOV i PO za Makedoniju dao direktivu 2. operativnoj zoni da rasformira Ruski partizanski bataljon u ljudstvo rasporedi po jedinicama

- Četrdeset osma divizija NOVJ napala Kičevo i uporišta severoistočno od njega, u kojima su se branili balisti. Posle vrlo oštne i uporne borbe 1. makedonska NOU brigada je narednog dana oslobodila Kičevo. ali je, zbog nepovoljne situacije kod ostalih snaga 48. divizije i zbog pritiska novih snaga balista, u toku noći napustila grad, zarobivši oko 200 balista. Brigada je imala oko 10 poginulih i 30 ranjenih boraca. Zaplenjeno je dosta ratnog materijala.
- Kod s. Šutova, s. Premke i s. Garana (kod Kičeva) 6. makedonska brigada 48. divizije NOVJ vodila vrlo tešku borbu protiv balističkih snaga, koje su branile svaku kuću. Zbog situacije kod s. Srbice, gde je bila potisnuta 13. makedonska brigada, i zbog pristizanja neprijateljskih pojačanja, koja su se pojavila iza leđa jedinicama, 6. brigada se povukla za s. Orlance i s. Celopek.
- Na Skopskoj Crnoj gori 10. makedonska brigada Kumanovske divizije NOVJ, posle trodnevni borbi, odbila napade balističkih snaga sa pravca s. Matejče, s. Ormana i s. Brazde, koje su pokušavale da je odbace od komunikacije Skoplje — Kačanik i da omoguće nesmetan saobraćaj nemačkih snaga Brigada je uspela da održi položaje, s kojih je kasnije stalno napadala nemačke transporte i kolone. Gubici neprijatelja: 5 poginulih i 22 ranjena balista.
- Između ž. st. Sv. Đorde i s. Gradeca (na pruzi Demir-kapija — Đevdelija) delovi 9. makedonske brigade 41. divizije NOVJ, u trodnevnim akcijama, srušili 3 mostova i oko 300 m pruge. Zbog miniranja pruge kod s. Prždeva i Demir-kapije srušila su se dva nemačka transportna voza sa ljudstvom. Prema nepotpunim podacima neprijatelj je imao preko 100 poginulih i ranjenih, a 9. brigada 3 ranjena borca.
- Posle dvodnevni borbi protiv delova nemačke 11. vazduhoplovno-poljske divizije, jačine do bataljona. bugarska 2. pešadijska divizija oslobodila Krivu Palanku. Na grad je napadao 9. pešadijski puk. dok su ostale snage divizije vršile obuhvat sa severa i juga. Za to vreme 17. makedonska brigada Kumanovske divizije NOVJ napadala je nemačke transporte i obezbeđenja na komunikaciji Kumanovo — Kriva Palanka, a 18. makedonska NO brigada na komunikaciji Kumanovo — Preševo.
- U rejonu s. Smilovaca 10. makedonska brigada 41. divizije NOV.T napala i odbacila nemačku motorizovanu kolonu koja je pokušala da se iz Prilepa, preko s. Izvora, probije u Veles (sada: Titov Veles).

9. oktobar

- Na komunikaciji Kumanovo — Preševo delovi nemačke 11. vazduhoplovno-poljske divizije i balisti, koji su težili da se probiju za Vranje, napali 18. makedonsku brigadu Kumanovske divizije NOVJ. Brigada je, posle oštih višerasovnih borbi, uspela da održi svoje položaje.
- U Kačaničkoj klisuri 16. makedonska brigada Kumanovske divizije NOVJ srušila 3 mosta i vodila borbu protiv nemačkih kolona koje su se iz Skoplja probijale za Kačanik.
- U rejonu s. Drenova i s. Grbavca (blizu Kavadaraca) 11. makedonska brigada 41. divizije NOVJ uspela da, posle višerasovnih borbi protiv nemačkih prednjih delova, održi položaje. (Odatle je narednih dana napadala nemačke kolone koje su se izvlačile od Prilepa za Gradsko.)
- Na putu Kumanovo — Kriva Palanka 17. makedonska brigada Kumanovske divizije NOVJ napala i odbacila nemačke delove, uništila nekoliko kamiona i nanela neprijatelju dosta gubitaka.
- Na komunikaciji Skoplje — Veles (sada: Titov Veles) 3. makedonska udarna brigada 42. divizije NOV.I napala manju nemačku kolonu i uništila 4 kamiona i nešto ratne opreme. Zatim je u rejonu Velesa brigada uništila lokomotivu i 6 vagona, porušila prugu na 14 mesta i pri tom nanela neprijatelju gubitke od oko 20 mrtvih vojnika
- Izvršivši juriš, delovi 50. divizije NOVJ zauzeli Berovo i produžili nastupanje ka Pehčevu. Sledećeg dana, usled napada jačih neprijateljskih snaga. Berovo je napušteno. U tim borbama uništena su 4 neprijateljska kamiona.
- Kod prevoja Davata (na komunikaciji Bitolj — Resen) delovi 49. divizije NOVJ napali nemačku kolonu od oko 150 vozila i prinudili je da se, uz osetne gubitke, povuče za Bitolj.

10. oktobar

- Komandant 15. korpusa NOVJ i predstavnik engleske misije pri C.S NOV i PO za Makedoniju uputili pismo komandantima nemačkih snaga bitoljskog i prilepskog garnizona, u kome ih pozivaju na sastanak radi dogovora o zameni zarobljenika.
- Osamnaesta makedonska brigada Kumanovske divizije NOVJ ponovo zatvorila komunikaciju Kumanovo — Preševo, te su se nemačke snage morale probijati preko Gnjilana, pošto je komunikaciju u Kačaničkoj klisuri bila posela 16. makedonska NO brigada.

- Us. Laki (kod Kočana), od delova brigade »Goce Delčev« i 13. makedonske NO brigade i novih boraca, formirana 19. makedonska NO brigada (nazivana i brigadom »Goce Delčev«).
- Us. Laki (kod Kočana), od ljudstva koje je ranije služilo u artiljerijskim jedinicama, formirana Artiljerijska brigada 50. divizije NOVJ.
- 11. oktobar — Delovi 16. makedonske NO brigade (oko 500 boraca), posle vrlo oštih dvodnevni borbi, prinudili snage balista da se, uz obostrane osetne gubitke, s položaja Ramno, Bilo. Crni kamen, pupljak. Barjak na Skopskoj Crnoj gori povuku dublje u ovu planinu.
- 12. oktobar — U dvodnevni akcijama na komunikaciji Kumanovo — Kriva Palanka 17. makedonska brigada Kumanovske divizije NOVJ uništila nekoliko nemačkih vozila i vodila borbu protiv nemačkih obezbeđujućih delova kod s. Oraha i Straže.
- PK SKOJ-a za Makedoniju uputio direktivno pismo skojevskim organizacijama Makedonije, u kome postavlja zadatke u vezi sa pretkongresnom aktivnošću: organizovati takmičenje između pojedinaca i omladinskih organizacija; proučavati kongresni materijal; izabrati prema datom uputstvu i ključu, delegate za II kongres antifašističke omladine Makedonije.
- Posle pregrupisavanja bugarska 1. armija (1. i 2. pešadijska divizija) otpočela napad na ojačani puk nemačke 11. vazduhoplovno-poljske divizije u rejonu Stražina (između Krive Palanke i Kumanova).
- Kod s. Zelenikova (na pruzi Skoplje — Titov Veles) delovi 12. makedonske brigade 42. divizije NOVJ porušili železnički most.
- Posle dvodnevni borbi u rejonu s. G. Balvana i s. D. Trogirca (na komunikaciji Kočanc — Slip) 14. makedonska brigada 50. divizije NOVJ razbila slabije nemačke delove a ostale snage prinudila da se povuku za Kočane i Slip.
- Kod Prentovog mosta (na komunikaciji Ohrid — Resen) 5. makedonska brigada 49. divizije NOVJ napala nemačku kolonu koja se probijala za Ohrid i odbacila je u Resen.
- 13. oktobar — C.S NOV i PO za Makedoniju tražio od Operativnog štaba za Kosovo i Metohiju da deo snaga uputi na Skopsku Crnu goru radi dejstva na komunikaciji Skoplje — Uroševac, pošto je 16. makedonska NO brigada dejstvovala na pulu i ž. pruzi Skoplje — Kačanik.
- Posle šestodnevni borbi južna grupa bugarske 4. armije (sastava: 2. pešadijski bataljon, 1. mitraljeski bataljon i 1. prolivtenkovska četa 5. pešadijskog puka, 2. brdski artiljerijski divizion i 1. haubička baterija 105 mm) ovladala Bukovikom (blizu Pchčeva), koji je branila jedna četa 16. pešadijskog puka nemačke 22. pešadijske divizije.
- Posle borbi na vrhu Vrteški (kod Pchčeva) 13. makedonska brigada 50. divizije NOVJ oslobodila Pehčevo, a njen 1. bataljon ovladao nemačkim položajima na vrhovima Golaku i Čavki.
- Posle trodnevni borbi protiv delova nemačke 22. pešadijske divizije, 4. makedonska brigada 50. divizije NOVJ, Konjički eskadron GŠ NOV i PO za Makedoniju i delovi ojačanog bugarskog 5. pešadijskog puka oslobodili Berovo.
- U rejonu Bukova (na komunikaciji Resen — Ohrid) ojačani 3. bataljon 5. makedonske NO brigade iz zasede napao nemačku auto-kolonu. Posle borbe kolona se probila za Ohrid. Zapaljeno je 15 kamiona a jedan je zaplenjen. Neprijatelj je imao 5 mrtvih i 10 ranjenih vojnika.
- Kod s. Lašca (blizu Bitolja) Bitoljsko-prespanski NOP odred minirao komunikacije. U toku noći na minirani deo puta naišla je nemačka kolona, te je od mina pretrpela osetne gubitke.
- U rejonu s. G. Solno — s. Govrlevo (kod Skoplja) oko 500—600 balista iznenada napalo 12. makedonsku brigadu 42. divizije NOVJ. Posle petočasovne borbe ona ih je odbacila, nanevši im gubitke od 3 mrtva i 3 ranjena, i održala posednute položaje uz gubitke od 3 mrtva i 2 ranjena borca.
- 13/14. oktobar — U rejonu s. Kažana (na komunikaciji Bitolj — Resen) 2. bataljon 7. makedonske NO brigade iz zasede napao nemačku kolonu (jačine do jednog bataljona) i naneo joj gubitke od oko 30 mrtvih i ranjenih vojnika. Bataljon je imao 1 ranjenog borca. Zaplenio je: 4 puške, 1 automat, 3 pištolja, nekoliko sanduka municije i nekoliko kola vojničke opreme i drugog materijala.

14. oktobar
- PK SKOJ-a za Makedoniju uputio pismo 1 i 3 oblasnom komitetu SKOJ-a: obaveštava ih o reorganizaciji oblasnih komiteta (od četiri formirana tri komiteta) o proširenju njihove teritorije i o popuni komiteta novim članovima: postavlja zadatke u vezi sa pretkongresnom aktivnošću omladine Makedonije.
  - Na Milutinskom ridu (na komunikaciji Kumanovo — Kriva Palanka) nemačke snage napale 4. bataljon 17. makedonske NO brigade. Bataljon je uspeo da odbije neprijatelja, nanevši mu gubitke od 13 mrtvih, i da zadrži položaje.
  - U rejonu s. Smokvica — s. Miletkova (na komunikaciji Devdelija — Gradec) 9. makedonska brigada 41. divizije NOVJ, posle 20-časovne borbe, uspeła da zadrži nemačke snage i da im onemogući dalji pokret u pravcu Velesa (sada: Titov Veles).
  - U rejonu s. Bigie (na komunikaciji Delčevo — Kočane) 13. makedonska brigada 11. divizije NOVJ vodila borbu protiv nemačkih snaga i uspeła da održi položaje.
15. oktobar
- U Krivoj Palanci zamenik komandanta GS NOV i PO za Makedoniju i komandant bugarske 1. armije dogovorili se o koordiniranju zajedničkih dejstava na odsecima Kriva Palanka — Kumanovo i Kumanovo — Vranje. Pored ostalog, sačinjen je plan za ovladavanje stracinskim položajima, na kojima su se branili delovi nemačke 11. vazduhoplovno-poljske divizije, i regulisano je snabdevanje bugarskih vojnika.
  - U Drenovačkoj klisuri (na komunikaciji Prilep — s. Gradsko) 10. makedonska brigada 41. divizije NOVJ napala nemačke delove i ubila 14 nemačkih vojnika, i uništila 2 kamiona i jedna kola. Zbog čestih napada jedinica 41. divizije na nemačke kolone na ovoj komunikaciji, neprijatelj je spalio s. Drenovo.
  - U rejonu s. Dubrave (na komunikaciji Devdelija — Negotino) 9. makedonska brigada 41. divizije NOVJ napala nemački transportni voz i nanela neprijatelju gubitke od oko 40 mrtvih vojnika. Pored toga, ona je porušila prugu na nekoliko mesta, zbog čega je saobraćaj bio prekinut 24 časa, i uništila 1 kamion.
- Oktobar p.p.
- GS NOV i PO za Makedoniju izdao naredbu o podeli Makedonije na tri korpusne oblasti (1. skopsko-pološku, 2. bitoljsko-debarsku i 3. bregalničko-strumičku), n organizacionoj strukturi korpusnih oblasti, komandi mesta i područja i o zadacima njihovih organa.
  - U rejonu Kumanova rasformirana 11. makedonska NO brigada. Njeno je ljudstvo ušlo u sastav 3. makedonske NOU brigade.
  - Us. Miokazi (kod Kičeva) reorganizovana Porečka makedonska NO brigada i dobila naziv: 15. makedonska NO brigada,
  - Po naređenju GS NOV i PO za Makedoniju. Skopski NOP odred ušao u sastav 16 makedonske NO brigade.
- 15./16. oktobar
- U rejonu ž. st. Zelenikovo (na pruži Titov Veles — Skoplje) 3. makedonska udarna brigada 42. divizije NOVJ miniranjem pruge srušila nemački transportni voz.
16. oktobar
- U duhu naređenja Štaba 15. korpusa NOVJ. Štab 41. divizije NOVJ izdao naredbu o načinu snabdevanja jedinica životnim potrebama (ratni plen, konfiskacija, rekvizicija, dobrovoljni prilozi itd.). Zabranjuje se da vojnici sami traže hranu pri ulasku u naseljena mesta, već se naređuje da to čine odgovorni organi jedinica preko komandi područja i komandi mesta ili NO odbora.
  - Na desnoj obali r. Treske 12. makedonska brigada 42. divizije NOVJ napala baliste i odbacila ih preko reke, očistivši teren i/među s. Grčeca, s. Krušopeka i s. Nereza. Brigada je imala 1 mrtvog i 4 ranjena borca, a ubila je i ranila oko 10 balista.
  - U rejonu s. Umin-Dola (na komunikaciji Skoplje — Kumanovo) minerska grupa 17. makedonske NO brigade porušila put i prugu na B mesta, pa je saobraćaj bio prekinut više časova.
  - U rejonu s. Rakle (na komunikaciji Prilep — Titov Veles) 1. bataljon 10. makedonske NO brigade napao manju nemačku pešadijsku kolonu i oslobodio 19 bugarskih zarobljenih vojnika.
17. oktobar
- Četrnaesta makedonska brigada 50. divizije NOVJ napala Kočane i prodrła do železničke stanice i kasarne, te onemogućila da nemačke snage iz ovog garnizona intervenišu na pravcu Bigia — Carevo Selo (sada: Delčevo), gde su vođene vrlo oštre borbe. Brigada se, pod pritiskom jakih neprijateljskih snaga, povukla za s. Pantelaj, uz gubitke od 20 mrtvih i 35 ranjenih boraca. Neprijatelj je imao dosta gubitaka pored ostalog zarobljena su 24 nemačka vojnika.
  - SK SKOJ-a za Skoplje dostavio PK SKOJ-a za Makedoniju izveštaj o broju i stanju omladinskih odbora formiranih na teritoriji sreza i MK SKOJ-a za Skoplje i o aktuelnim zadacima tih odbora.

- Severna grupa bugarske 4. armije (sastava: ojačani 18. i 33. pešadijski puk 5. pešadijske divizije), posle trodnevnih borbi protiv delova 16. pešadijskog puka nemačke 22. pešadijske divizije, oslobodila Carevo Selu (sada: Delčevo).
- Južna grupa bugarske 4. armije (sastava: 2. pešadijski bataljon, 1. mitraljeski bataljon i 1. protivtenkovska četa 5. pešadijskog puka, 2. brdski artiljerijski divizion i 1. haubička baterija 105 mm), bez dodira s neprijateljem, izbila na prevoj Džami tepe (kod Strumice), gde je ostala sve do 6. novembra kada je ušla u već oslobođenu Strumicu.

18. oktobar

- Prema direktivi VŠ NOV i POJ, GŠ NOV i PO za Makedoniju izdao naređenje da se u korpusima, od ljudstva koje je ranije služilo u artiljerijskim jedinicama, organizuju artiljerijski kursevi, koji bi otpočeli 1. novembra.
- Nastupajući putem Resen — Ohrid. 1. makedonska udarna brigada 48. divizije NOV.) ušla u Ohrid i produžila za Strugu. U Strugi je bilo oko 700 nemačkih vojnika i oko 100 balista, koji su imah jako utvrđene položaje na prilazima gradu. U toku ovog i narednog dana ova brigada i 4. šiptarska NO brigada izvršile su nekoliko napada, ali Strugu nisu zauzele, već su se povukle na liniju s. Morovišle — Ciglana i držale grad u blokadi. U tim borbama brigade su imale 7 poginulih i 4 ranjena, a neprijatelj je imao oko 40 mrtvih. 15 ranjenih i 14 zarobljenih.
- Posle sedmodnevnih oštrih borbi protiv jedinica ojačanog puka nemačke 11. vazduhoplovno-poljske divizije, 1. pešadijska divizija bugarske 1. armije ovladala položajima u rejonu s. Dubočice i s. Petralice, a 2. pešadijska divizija ovladala Strazinom, dok je 1. pešadijski puk 1. pešadijske divizije natkrilio stracinske položaje sa severa. U toku noći nemačke snage su se povukle na ranije organizovane stracinske položaje.
- U rejonu s. Zdunje, s. Grgurnice i s. Sedlareva (kod Tetova) 8. makedonska brigada 42. divizije NOVJ završila dvodnevnu žestoku borbu protiv balista, nanevši im gubitke od oko 30 mrtvih i ranjenih. Brigada je imala 8 ranjenih boraca.
- Clan PK SKOJ-a za Makedoniju dostavio izveštaj PK SKOJ-a o stanju SKOJ-a i omladinske organizacije u veleškom srezu. Izveštaj obuhvata stanje kadrova, broj novoformiranih omladinskih odbora i radnih četa po selima i predstojeće zadatke.
- Kod s. Somaljice. s. Negovea. s. Reljana i s. Novog Sela (na komunikaciji Kumanovo — Bujanovac) 18. makedonska brigada Kumanovske divizije NOVJ odbila napad nemačkih snaga koje su težile da je odbace s tih položaja i sebi omoguće nesmetan pokret i transport duž te komunikacije. Brigada je imala 2 mrtva i 6 ranjenih a neprijatelj 10 do 15 mrtvih i ranjenih. Saveznička avijacija je u toku dana mitraljirala jednu nemačku kolonu i zapalila 9 vozila.
- Posle trodnevnih borbi protiv obezbeđujućih delova nemačke 22. pešadijske divizije, 13. makedonska brigada 50. divizije NOVJ ovladala položajima u rejonu Mogilka — Bigia (blizu Delčeva), uspostavila čvrstu vezu s jedinicama bugarske 4. armije, koje su napadale s fronta, i zajedničkim dejstvom prinudila nemačke snage da se povuku na nove položaje kod s. Istibanje (blizu Kočana).
- U Širokom dolu (kod Berova) formirana 20. makedonska NO brigada.

19. oktobar

- U cluhu direktive GŠ NOV i PO za Makedoniju, Štab 51. divizije NOVJ izdao zapovest: da 4. NO brigada preseče komunikaciju Valandovo — Strumica, 20. NO brigada pravac Strumica — Radovište, 21. NO brigada pravac Strumica — Novo Selo, Artiljerijska brigada pravac Strumica — Berovo 1 da na pomenutim komunikacijama nanose neprijatelju što veće gubitke i otežavaju mu izvlačenje.
- Trinaesta makedonska brigada 50. divizije NOVJ proterala nemačke delove iz s. Vlnice (blizu Kočana), a sutradan i iz s. Jaćimova. Za to vreme jedinice bugarske 5. pešadijske divizije vodile su borbe protiv nemačkih snaga kod s. Istibanje (blizu Kočana). Pri povlačenju neprijatelj je zapalio nekoliko kuća u s. Vinici.
- U Širokom dolu (blizu Berova), od jednog bataljona 4. makedonske NO brigade, brigade »Goce Delčev« (formirane od Makedonaca u Sofiji) i novih boraca, formirana 21. makedonska NO brigada.
- Na komunikaciji Skoplje — Kačanik delovi 16. makedonske brigade Kumanovske divizije NOVJ iz zasede napali nemačku kolonu i uništili 5 kamiona. Neprijatelj je imao 12 mrtvih.
- Da bi se otežalo snabdevanje nemačkog okupatora i da se ne bi remetilo ekonomsko stanje u Makedoniji, Prezidijum ASNOM-a uputio oblasnim NO odborima odluku o zabrani iznošenja robe istoke, žita, vune i drugih proizvoda) sa slobodne teritorije na okupiranu teritoriju.

- U rejonu Kesendra — s. Rajac (blizu Kavadaraca) 2. bataljon 11. makedonske NO brigade napao nemačke delove i zbacio ih s položaja. Kad mu je pristiglo pojačanje, neprijatelj je povratio položaje. Kod s. Drenova je 3. bataljon pomenute brigade uništio 4 nemačka kamiona i 1 motocikl.
- Kod s. Fariša 10. makedonska brigada 41. divizije NOVJ zbacila nemačke delove s položaja. Ali je u rejonu s. Raklene i s. Nikodina (kod Prilepa) neprijatelj pružao vrlo žilav otpor.

20. oktobar

- Prezidijum ASNOM-a doneo uputstvo o organizaciji NO odbora u Makedoniji.
- GS NOV i PO za Makedoniju uputio direktivu štabovima 15. i 16. korpusu NOVJ: 15. korpus da oslobodi Pelagoniju i prostoriju oko Ohridskog i Prespanskog jezera, a 16. korpus da oslobodi dolinu Vardara sa gradovima Velesom (sada: Titov Veles) i Skopljem.
- U cilju oslobođenja zapadne Makedonije. 15. korpus NOVJ izdao zapovest: da 10. brigada 41. divizije NOVJ, na položajima Mukös — s. Pomenovo — Uši, zatvori put Prilep — Veles (sada: Titov Veles) a da 9. brigadu te divizije. iz s. Drcnovca, štiti aerodrom Zrze; da 49. divizija NOVJ dejstvuje na komunikaciji Prilep — Bitolj i da sadejstvuje sa 41. divizijom NOVJ u borbama za Prilep; da 48. divizija NOVJ dejstvuje na prostoru Ohrid — Struga, a zatim oslobodi Kičevo i Gostivar i čelu tu prostoriju očisti od balista.
- U visini Ormana (na komunikaciji Skoplje — Kačanik) delovi 16. makedonske NO brigade porušili most a kasnije, u sukobu sa slabijim nemačkim delovima. uništili 6 kamiona. Iste večeri su se drugi delovi te brigade, pri pokušaju da poruše železnički most, sukobili s nemačkim snagama i balistima, te su bili prinuđeni na povlačenje.
- U rejonu s. Količana (na pruzi Skoplje — Titov Veles) delovi 3. makedonske NOU brigade porušili prugu na 15 mesta.
- U rejonu s. Gradeca i s. Blatca (blizu Kočana) 14. makedonska brigada 50. divizije NOVJ odbacila nemačke delove u pravcu Kočana i oslobodila pomenuta sela.

21. oktobar

- Prezidijum ASNOM-a dostavio oblasnim NO odborima uputstvo o korišćenju i zaštiti šume, planinske paše, rasadnika i lova i ribolova.
- Štab 16. korpusa NOVJ izdao naredbu komandama područja i mesta: da 23. oktobra otpočne mobilizacija svih sposobnih muškaraca od 18 do 35 godina; da mobilizacija traje najduže 10 dana; da se ljudstvo od 30 do 35 godina starosti upotrebi za pozadinsku službu po područjima.
- Štab 15. korpusa NOVJ naredio divizijama da od ljudstva koje je ranije služilo u konjičkim jedinicama formiraju konjičke eskadrone.
- S položaja severno od s. G. Orizara. man. Sv. Blagoveštanja i s. Brodeca (na komunikaciji Skoplje — Kačanik) 1. bataljon 16. makedonske brigade Kumanovske divizije NOVJ iznenada napao nemačku kolonu od oko 80 kamiona, te uništio 26 kamiona, ubio oko 30, ranio 25 i zarobio 3 vojnika i zaplenio 7 pušaka, 2 automata i drugu ratnu opremu.
- Iz s. Canaklija i s. Gečerlija ikod Strumice) 21. makedonska i Artiljerijska brigada 51. divizije NOVJ proterale nemačke delove. Neprijatelj je imao 8 poginulih vojnika.
- Kod Radovišta 20. makedonska brigada 51. divizije NOVJ celoga dana vodila borbu protiv nemačkih delova koji su se iz Strumice izvlačili za Stip. Brigada je imala 5 mrtvih i 8 ranjenih boraca.
- U rejonu s. Biljače (blizu Kumanova) 1. bataljon 18. makedonske NO brigade napao nemačku kolonu i prinudio je da se, uz veće gubitke, povuče prema putu Kumanovo — Bujanovac.

22. oktobar

- U ranim jutarnjim časovima 14. makedonska brigada 50. divizije NOVJ oslobodila Kočane (prethodnog dana su je od grada bili odbacili delovi 16. puka 22. nemačke pešadijske divizije). Kasnije su u Kočane ušle i jedinice bugarske 5. pešadijske divizije koje su vodile borbu istočno od grada na liniji: Popova čuka — s. Istibanja.
- Kod s. Rajaca (blizu Kavadaraca) 11. makedonska brigada 41. divizije NOVJ napala nemačku kolonu i uništila 6 neprijateljskih kamiona, 2 oklopna automobila i 3 motocikla. Neprijatelj je imao oko 20 mrtvih i 45 ranjenih vojnika, a 11. brigada je imala 1 mrtvog i 2 ranjena borca.

- U rejonu raskrsnice putcva Bitolj — Prilep — Kičevo 1. i 2. bataljon 5. makedonske brigade 49. divizije NOVJ napali nemačku kolonu koja se iz Bitolja povlačila za Prilep. U tim borbama je uništeno 12 kamiona i 2 motocikla i oštećeno 10 kamiona. Neprijatelj je imao 32 mrtva i 6 ranjenih vojnika, a bataljoni 3 brigade su imali 3 ranjena borca i 3 nestala borca. Zaplenjeno jc: 19 pušaka, 2 p. mitraljeza, 2 automata, 1 motocikl i druga ratna oprema.
- U smislu dopunske zapovesti Komande bugarske 1. armije, jedinice 1. i 2. pešadijske divizije, uz podršku artiljerije i avijacije, otpočele napad na stracinske položaje, kojima je trebalo ovladati sledećeg dana a potom izbiti na r. Pčinju i stvoriti uslove za nastupanje ka Kumanovu. Najžešće borbe je vodio 1. pešadijski puk 1. pešadijske divizije na položajima Gustino brdo — Zdravci kamen — Uši — Grob — Nepci, gde je bio okružen, bez vatrene veze s ostalim jedinicama. Ostale jedinice 1. i 2. pešadijske divizije, deloin svojih snaga, uspele su da obuhvate stracinske položaje i da posle četverodnevnih oštrih borbi protiv delova nemačke 11. vazduhoplovno-poljske i 22. pešadijske divizije ovladaju tim položajima, s kojih su se nemačke snage pravovremeno izvukle ka r. Pčinji i Kumarovu, gde su organizovale odbranu. Za to vreme 17. makedonska brigada Kumanovske divizije NOVJ napadala je neprijatelja na komunikaciji Stracin — Kumanovo
- U rejonu s. Petrova (blizu Udova) nemačke snage iznenada napale 3. bataljon 9. makedonske NO brigade i nanele mu gubitke od 6 poginulih boraca.
- U rejonu Gološca (na komunikaciji Valandovo — Strumica) 4. makedonska brigada 51. divizije NOVJ srušila most, napala nemnčku kolonu i uništila 1 top. 1 vučno vozilo i 4 kamiona. Neprijatelj je imao 49 mrtvih i ranjenih i 2 zarobljena vojnika, dok je 4. brigada imala 5 ranjenih boraca.

23. oktobar

- Posle teških borbi protiv nemačkih snaga koje su se iz Strumice probijale za Stip, 20. makedonska brigada 51. divizije NOVJ zauzela Radovište koje je dvaput prelazilo iz ruke u ruku. Nemačke jedinice su, pri napuštanju grada, zapalile oko 80 kuća. Neprijatelj je imao 17 mrtvih, a 20. brigada je imala 5 mrtvih i 5 ranjenih boraca.
- Povodom oslobođenja Beograda GŠ NOV i PO za Makedoniju uputio pozdravni telegram vrhovnom komandantu NOV i POJ Josipu Brozu Titu.
- Prvi oblasni komitet SKOJ-a dostavio PK SKOJ-a za Makedoniju izveštaj o stanju i radu sreskih komiteta SKOJ-a u Sv. Nikoli. Kratovu, Krivoj Palanci. Preševu, Kumanovu i o stanju skojevske organizacije na teritoriji oblasti.
- Negotino oslobodila 11. makedonska brigada 41. divizije NOVJ.
- Na komunikaciji Skoplje — Kačanik 16 makedonska brigada Kumanovske divizije NOVJ napala nemačku kolonu i prinudila je da se vrati u Skoplje. Brigada je uništila 6 kamiona.
- U rejonu s. Malog Vaja (kod Struge) štabovi 4. šiptarske NO brigade, 1. makedonske NOU brigade i 4. bataljona albanske 20. partizanske brigade održali sastanak i dogovorili se o zajedničkom napadu na nemačke snage kod prevoja Cafa-san. Istoga dana ove su štpbove napale nemačke jedinice, ali su oni uz pomoć obližnjih jedinica, taj napad odbili.
- Severna grupa bugarske 4. armije (sastava: ojačani 18. i 33. pešadijski puk 5. pešadijske divizije) izbila kod s. Teranaca (blizu Kočana), gde je, vodeći manje borbe protiv delova 16. pešadijskog puka nemačke 22. pešadijske divizije, zadržana do 8. novembra.

24. oktobar

- Štab 15. korpusa NOVJ izdao zapovest da 28.29. oktobra 41. i 49. divizija NOVJ napadnu i oslobode Prilep a 48. divizija NOVJ napadne i oslobodi Strugu.
- Dvanaesta makedonska brigada 42. divizije NOVJ, posle jednečasovne borbe protiv balista, zauzela s. Grčac i s. Krušopek (kod Skoplja). ali se sutradan, pod pritiskom jačih neprijateljskih snaga povukla u rejon s. Dolno Solno — man. Sv. Tripun. Brigada je imala 5 mrtvih i 5 ranjenih boraca.
- U rejonu s. Suševa (kod Kumanova) 2. bataljon 18. makedonske brigade izvršio napad na oko 100 nemačkih vojnika i balista. Posle kraće borbe neprijatelj se, uz gubitke od 8 mrtvih i 15 ranjenih, povukao ka Kumanovu.

25. oktobar

- Posle dvodnevnih teških borbi protiv balista u rejonu s. Sedlareva i s. Grgurnice (blizu Tetova), 6. i 12. makedonska NO brigada, zbog pristizanja neprijateljskog pojačanja i zbog nestanka municije, povukle se u rejon s. Zdunje — s. Trbovlje — s. Rasteš. Brigade su imale 25 mrtvih i 35 ranjenih boraca. Zarobljeno je 20 balista (ostali gubici neprijatelja nisu utvrđeni).

- Na prevoju Cafa-san (kod Struge) 1. makedonska NOU brigada, 4. šiptarska NO brigada, 4. bataljon albanske 20. partizanske brigade i meštani iz s. Radolišta napali nemačke delove koji su bili u pokretu ka Strugi i odbacili ih na albansku teritoriju. Zarobljeno je 20 nemačkih vojnika.
  - U rejonu s. Glumova, s. Grčaca, s. Siševa (na komunikaciji Skoplje — Tetovo) 3. makedonska udarna brigada 42. divizije NOVJ vodila oštru borbu protiv nemačkih snaga i balista, a zatim se, pod pritiskom nadmoćnog neprijatelja, podržanog artiljerijom, povukla u s. Markovo Selo. uz gubitke od 30 poginulih. 59 ranjenih i 40 nestalih boraca. Neprijateljski gubici nisu utvrđeni.
26. oktobar
- GŠ NOV i PO za Makedoniju izdao naredenje Stabu 15. korpusa NOVJ da svestrano pomogne partizanske snage u Egejskoj Makedoniji, kako bi njihova dejstva protiv nemačkih snaga bila što efikasnija.
  - GŠ NOV i PO za Makedoniju naredio Stabu Bregalničko-strumičjug korpusa NOVJ da što pre oslobodi Strumicu i Stip, a potom da jedna brigada Izbije kod Krivolaka i da 50. divizija NOVJ napadne Veles (sada: Titov Veles).
  - Stab Ili. korpusa NOVJ izdao naredbu o načinu sprovođenja mobilizacije na svojoj teritoriji.
  - Kod prevoja Cafa-san (blizu Struge) jače nemačke snage iz Elbasana napale 1. makedonsku udarnu i 4. šiptarsku brigadu 48. divizije NOVJ. Posle viščasovne borbe brigade su se povukle ka s. Višnji i s. Zagračanima, a nemačke snage su se probile za Strugu.
27. oktobar
- Jedinice 41. divizije NOVJ oslobodile Kavadarce.
  - PK SKOJ-a za Makedoniju uputio pismo 1. oblasnom komitetu SKOJ-a u kome mu stavlja u zadatak da formira agitprop čiji bi zadatak bio: da umnožava i rastura skopjevski i omladinski materijal; da organizuje omladinski oblasni list; da organizuje pisanje članaka za centralni omladinski list »Mlad borec«; da priprema i organizuje umetničke, muzičke i folklorne priredbe; da formira opštinske omladinske odbore gde oni ne postoje.
  - Kumanovska divizija 16. korpusa NOVJ naredila: da se 18. makedonska NO brigada prebaci na Skopsku Crnu goru i posedne položaje s. Bulačani — s. Brodac u cilju napada na nemačke kolone i transporte na komunikaciji Skoplje — Kumanovo; da 16. makedonska NO brigada težište svojih dejstava usmeri na komunikaciju Skoplje — Kačanik. napadajući nemačke kolone i transporte i rušeći prugu i druge objekte; da 17. makedonska NO brigada i dalje dejstvuje sa bugarskom 1. armijom na krivorečkom pravcu.
  - Konjički puk bugarske 4. armije i delovi 13. makedonske brigade 50. divizije NOVJ napali nemačke jedinice na položajima kod Borilskog rida (blizu Kočana), ali zbog jakog otpora neprijatelja nisu uspeali da ovladaju tim položajima. Brigada je imala 11 ranjenih boraca.
28. oktobar
- Na položajima s. Aluđerce — s. Reljan (zapadne padine pl. Rujena, kod Kumanova) 18. makedonsku brigadu Kumanovske divizije NOVJ napala prethodnica nemačkih jedinica koje su težile da oslobode komunikaciju Kumanovo — Bujanovac. Selo Reljan dvaput je prelazilo iz ruke u ruku. Brigada je, uz gubitke od 6 ranjenih uspeala da održi položaje i odbaci neprijatelja. Ona je zaplenila 3 puške, 1 pištolj, dosta municije i drugu opremu.
  - Kod s. Radolišta i s. Zagračana (blizu Struge) 4. šiptarska brigada 48. divizije NOVJ vodila viščasovnu borbu protiv nemačkih snaga iz Struge. Neprijatelj je ovladao tim selima, ali je 4. brigada, protivnapadom, povratila sela i odbacila neprijatelja ka Strugi. Poginulo je oko 30 nemačkih vojnika a više ih je ranjeno.
  - Na prevoju Davatu i Stilejmanovom kamenu (kod Resena) Bitoljsko-prespanski NOP odred i jedna četa 48. divizije NOVJ vodili tešku borbu protiv prethodnice nemačke kolone koja se probijala sa pravca Resena za Bitolj. Neprijatelj je uspeo da svojoj glavnini otvori put za Bitolj. Borbe na tom pravcu vođene su i sutradan.
- 28/29. oktobar
- Na komunikaciji Skoplje — Kačanik delovi 16. makedonske brigade Kumanovske divizije NOVJ napali nemačku kolonu od oko 300 motornih vozila i uništili 22 kamiona, od kojih 5 natovarenih municijom. Neprijatelj je imao 43 mrtva, a 16. brigada je imala 4 poginula i 7 ranjenih boraca. Zaplenjeno: 1 mitraljez, 3 p. mitraljeza, 17 pušaka i oko 20.000 metaka.
29. oktobar
- Izašao prvi broj »Nove Makedonije«, organa NOF-a Makedonije. Iz tehničkih razloga, list je do 9. marta 1945. povremeno izlazio, a zatim je počeo izlaziti svakodnevno.

- Štab Bregalničko-strumičkog korpusa NOVJ izdao zapovest 51. diviziji NOVJ da oslobodi Strumicu. Divizija je istog dana izdala zapovest da napad svim snagama otpočne 1. novembra u 2 časa.
- Posle četvorodnevnih borbi u rejonu Velja glava — Kotline (kod s. Stracina) bugarska 1. armija (1. i 2. pešadijska divizija) izbila na r. Pčinju. Tu su je zadržali delovi nemačke U. vazduhoplovno-poljske i 22. pešadijske divizije. Ove su divizije obezbeđivale desni bok glavnine Grupe armija i-Ei koja se dolinom r. Vardara izvlačila ka Kosovu.
- Po dva bataljona 1. udarne i 15. makedonske NO brigade i jedan bataljon 4. siptarske NO brigade 48. divizije NOVJ koncentrično napali nemačke snage u Strugi, dok su ostale snage 4. šiptarske NO brigade ovaj napad obezbeđivale na položajima kod prevoja Cafa-san. Zbog jako utvrđene spoljne odbrane grada, zbog močvarnog i neprohodnog zemljišta i zbog pristiglog pojačanja iz Albanije, Struga nije zauzeta, već je grad držan u blokadi. Kao odmazdu što se stanovništvo borilo i podržavalo jedinice NOVJ. neprijatelj je spalio s. Radolište i streljao oko 100 staraca, žena i dece. Brigade su imale 6 mrtvih i 12 ranjenih boraca. Neprijateljski gubici nisu utvrđeni.
- Jedinice 9. i 10. makedonske brigade 41. divizije NOVJ i 5. i 7. makedonska brigada 49. divizije NOVJ otpočele napad na Prilep. S malim prekidom, borbe su trajale sve do 2. novembra, kada je grad konačno osloboden.
- Na pletvarskom prevoju (blizu Prilepa) II. makedonska brigada 41. divizije NOVJ napala i razbila nemačke obezbeđujuće delove koji su štitili komunikaciju Prilep — Gradsko, a zatim napala pristigla nemačka pojačanja i prinudila ih da se povuku ka s. Trojacima i s. Rakli. Brigada je (nanevši i druge gubitke neprijatelju) zarobila 34 nemačka vojnika i uništila 2 kamiona.
- Na položajima u rejonu s. Topolčana i s. Zagorana (na komunikaciji Prilep — Bitolj) 7. makedonska brigada 49. divizije NOVJ razbila nemačku kolonu od 4 kamiona s vojnicima, napala nemački transportni voz i porušila most na Crnoj reci.
- Na položajima s. Mažučiste — s. Zagrad — Markova kula (kod Prilepa) 5. makedonska brigada 49. divizije NOVJ izvršila napad na oko dva nemačka puka. U jurišu ona je ovladala Duvanskim institutom, gde je zaplenila dosta odeće, obuće, hrane i municije. Prema nepotpunim podacima neprijatelj je imao oko 45 mrtvih i 10 ranjenih. Brigada je imala 2 mrtva i 2 ranjena borca.
- Iz s. Mogile (blizu Bitolja) udarne grupe 2. bataljona 7. makedonske NO brigade proterale slabije nemačke delove, oslobodivši grupu seljaka zatvorenih u crkvi radi streljanja.

30. oktobar

- Sanitetski odsek GŠ NOV i PO za Makedoniju izdao naređenje da se brigade, kod kojih se pojavi pegavi tifus, stave pod karantin od 21 dan.
- Kod s. Mažučista, Duvanskog instituta i s. Zagrada (kod Prilepa) 5. makedonska brigada 49. divizije NOVJ vodila tešku borbu protiv nemačkih snaga koje su branile Prilep. Delovi te brigade izbili su u blizini artiljerijskih kasarni i Markove kule. Položaji su naizmenično prelazili iz ruke u ruku. Brigada se u toku noći, zbog nedostatka municije i zbog pritiska svežih neprijateljskih snaga, povukla na polazne položaje. U ovim borbama ona je imala 20 mrtvih, 37 ranjenih i 52 nestala borca.
- U dvočasovnoj borbi uz gubitke od 2 poginula i 5 ranjenih boraca, delovi 48. divizije NOVJ sprečili pokušaj nemačkih snaga da se iz Struge probiju za Ohrid.
- U rejonu s. Brazde, Stamšora. Poliševine (blizu Skoplja) 1. bataljon I(i. makedonske NO brigade protivnapadom odbio nemačke delove koji su pokušali da ga zbace s položaja i da oslobode komunikaciju Skoplje — Kačanik za nesmetan saobraćaj onih snaga koje su se izvlačile iz Skoplja.
- U rejonu s. Pletvara (blizu Prilepa) 11. makedonska brigada 41. divizije NOVJ vodila tešku borbu protiv obezbeđujućih nemačkih delova. Položaji su dvaput prelazili iz ruke u ruku. Brigada ih je najzad uz gubitke od 8 mrtvih i 12 ranjenih boraca, napustila.
- Kod s. Mogile (blizu Bitolja) 2. bataljon 7. makedonske NO brigade napao nemačku kolonu i uništio jedna borna kola.
- Kod s. Teranaca i s. Kučićina (blizu Kočana) 19. makedonska brigada 50. divizije NOVJ napala nemačke delove, ali nije uspela da ovlada položajima. Brigada je imala 30 boraca izbačenih iz stroja.
- Kod Gološca (na putu Valandovo — Strumica) 4. makedonska brigada 51. divizije NOVJ vodila borbu protiv nemačkih delova koji su se iz Valandova probijali za Strumicu. Brigada je zaplenila dosta ratnog materijala i porušila most na putu.

- Posle žestokih borbi 7. makedonska brigada 49. divizije NOVJ ovladala nemačkim položajima u rejonu s. Topolčana (kod Prilepa).
- 30/31. oktobar — Od Ohridskog jezera, preko s. Misleševa i Ciglane, 15. makedonska brigada 48. divizije NOVJ napala nemačke jedinice u Strugi. I pored dva napada ona nije mogla zauzeti Strugu, jer su nemačke snage bile dobro fortifikacijski utvrđene, a ispred utvrđenja su se nalazili kanali puni vode, koji su otežavali pokret jedinica.
- Delovi 2. makedonske udarne brigade 41. divizije NOVJ na prepad zauzeli ž. st. Vlahčani (blizu Titovog Velesa) i razbili nemačku posadu jačine oko 80 vojnika. Gubici brigade nisu poznati.
- 31. oktobar — Otpočele petodnevne borbe 51. divizije NOVJ za konačno oslobođenje Strumice, koju je branila nemačka borbena grupa »Katner«.
- GS NOV i PO za Makedoniju dostavio VŠ NOV i POJ izveštaj o razvoju borbe i o događajima u Makedoniji za vreme od 11. oktobra 1941. do 31. oktobra 1944.
- U rejonu s. Trojkrsta (na pruži Bitolj — Prilep) delovi 5. makedonske brigade 49. divizije NOVJ razrušili 60 m pruge.
- U rejonu Bukova (na komunikaciji Resen — Ohrid) delovi 1. makedonske udarne brigade 48. divizije NOVJ odbili napad nemačke kolone koja je pokušala da se iz Resena probije za Ohrid. Gubici neprijatelja: oko 30 mrtvih. Brigada je imala 3 ranjena borca.
- Oktobar k. — U Štipu formiran SNO odbor.
- Oktobar — Glavni odbor Antifašističke omladine Makedonije (NOMSM) uputio proglas makedonskoj omladini: poziva je da učvrsti bratstvo i jedinstvo i zbije svoje redove u omladinskim organizacijama i da ispolji što veću aktivnost, u jedinicama NOVJ, radi oslobođenja zemlje, kao i u pozadini, kako bi se II kongres Antifašističke omladine Makedonije dočekao sa što krupnijim uspesima i rezultatima.
- PK SKOJ-a za Makedoniju dao uputstvo 1. oblasnom komitetu SKOJ-a da organizuje kurs radi osposobljavanja skojevskog kadra za mesne, sreske i brigadne komitete.
- U Skoplju formiran Gradski odbor NOF-a.

SLOVENIJA

- 1. oktobar — Treći bataljon 1. slovenačke udarne brigade Tone Tomšič* 14. divizije NOVJ izvršio prepad na nemački garnizon u s. Rušama (kod Maribora). Posle dvočasovnih uličnih borbi protiv nemačke policije on je izvršio mobilizaciju radnika i rekviziciju materijala, a zatim se pod borbom povukao iz s. Ruša.
- U s. Breznu (kod Dravograda) 2. bataljon Lackovog NOP odreda izvršio rekviziciju hrane, odeće i obuće, a deo ovog bataljona, na obezbedenju, uništio nemački kamion i zaplenio 33 puške, 1 automat i drugu vojnu opremu.
- 2. oktobar — U rejon Udine — Gorice stigla iz Italije nemačka 159. pešadijska divizija.
- 3. oktobar — Prva slovenačka udarna brigada »Tone Tomšič« 14. divizije NOVJ napala nemačka uporišta u s. Dovži. s. Turiškoj Vasi i s. Smartnoni (kod Slovenj-Gradeca). Brigada je, zbog snažnog fortifikacijskog uređenja uporišta, uspela da uništi samo nekoliko utvrđenih objekata. Ipak, sledećeg dana neprijatelj je bio prinuđen da napusti teško oštećena uporišta s. Dovže i s. Turišku Vas.
- Jedinice Komande mesta Sežana minirale železničku prugu Devin — Vižovlje i uništile 15 vagona natovarenih kamionima i nemačkim vojnicima. Neprijateljski gubici: 85 mrtvih vojnika.
- 4. oktobar — Šesta slovenačka udarna brigada »Slavko Šlander« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije napala neprijateljska uporišta u s. Cerkljama, s. Brniku i s. Lahovčama (kod Kamnika). Iznenadnim udarom ona je u s. Brniku uništila rukovodstvo gorenjskih četnika, koje se nalazilo na konferenciji s nemačkim oficirima, a u s. Cerkljama srušila jednu utvrđenu zgradu sa slovenačkim domobranima. Zbog jakih utvrđenja, napadi na ostale otporne tačke nisu uspeali. Brigada se, sutradan, u jutarnjim časovima povukla, a zatim se predveče prebacila na odsek Tuhinja, nanevši neprijatelju osetne gubitke.

5. oktobar
- Kod pi. Sabotine (na putu Gorica — Kanal) delovi 6. bataljona 17. slovenačke NO brigade »Simon Gregorčič« napali na 4 nemačka kamiona i u kraćoj borbi uništili 3 kamiona i neprijatelju naneli gubitke od 40 mrtvih vojnika.
  - Us. Stranju (na putu Kamnik — Kranj) 6. slovenačka udarna brigada »Slavko Slander* 4. operativne zone NOV i PO Slovenije napala nemačko uporište, porušila ga i spalila, ali se neprijatelj održao u podzemnim bunkerima. Brigada je sutradan kod s. Brezje vodila oštre borbe protiv nemačkih kolona i nanela im gubitke od 30 mrtvih i 33 ranjena vojnika.
6. oktobar
- GS NOV i PO za Sloveniju izdao Uredbu o reorganizaciji službe veze na teritoriji Slovenije.
  - Na položajima s. Sv. Danijel — s. Provalnik — Molakov vrh (kod Šoštanja) 1. slovenačka udarna brigada »Tone Tomšič* 14. divizije NOVJ i Koruški NOP odred vodili teške borbe protiv 6 konvergentnih kolona nemačkog 18. lovačkog puka »Trek« koje su nadirale na te položaje. Posle obostranih juriša, u kojima su neprijatelju nanesen gubici od 00 mrtvih i 80 ranjenih vojnika, uveče su se jedinice NOVJ, zbog nadmoćnosti neprijatelja, povukle na nove položaje kod s. Golavabuke (blizu Slovenj-Gradeca).
  - Iz Rijeke, Postojne i Kočevja delovi nemačke 188. rezervne brdske divizije i 10. i 14. SS policijskog puka otpočeli napad na jedinice 18. divizije NOVJ u Notranjskoj, s ciljem da ih odbace od železničke pruge Ljubljana — Trst. U šestodnevnom borbama u rejonu s. Bloške Police, s. Knežje Njivo i s. Prezida jedinice NOVJ uspešno su zadržavale neprijatelja, te ga najzad primorale da se 12. oktobra povuče u polazne garnizone.
7. oktobar
- Naredbom Glavnog štaba NOV i PO za Sloveniju. Kokrški NOP odred 9. korpusa NOVJ prepotčinjen 4. operativnoj zoni NOV i PO Slovenije.
  - Na položajima s. Straža — s. Dupeljne (kod Kamnika) U. slovenačka brigada »Miloš Zidanšek* 4. operativne zone NOV i PO Slovenije vodila viščasovnu borbu protiv nemačke kolone sa pravca Mengeš — Št. Vid — Vrhovlje — Straža, te je odbacila u s. St. Vid.
  - Trideset prva divizija 9. korpusa NOVJ ponovo prodrila u Dolomite da bi uništila domobransko uporište Veharše (kod Idrije) i napala na s. Hotedršicu. Ona se zatim, zbog upada nemačkih snaga iz Vipavskc doline i Gorice na područje Trnovskog gozda, prebacila na ovaj odsek u cilju odbrane slobodne teritorije.
8. oktobar
- Iz Gorice delovi nemačke 159. pešadijske divizije, nemačkog 138. brdskog puka, nemačkog 10. SS policijskog puka i slovenačkih domobrana napali jedinice 9. korpusa NOVJ na Banjskoj planoti i Trnovskom gozdu. Posle teških borbi, neprijatelj je bio prinuđen da se 12. oktobra povuče u polazni garnizon.
  - Iz s. Stične i s. St. Vida slovenački domobrani napali 4. slovenačku udarnu brigadu »Matija Gubec« i 5. slovenačku udarnu brigadu »Ivan Cankar« 15. divizije NOVJ na položajima s. Cvibelj — s. Zafara — s. Mačkin Hrib i s. Muljava — s. Zagradec. Posle oštre borbe neprijatelj jo odbačen u polazne garnizone.
  - Na položajima s. Straža — s. Dupeljne (kod Kamnika) 11. slovenačka brigada »Miloš Zidanšek* 4. operativne zone NOV i PO Slovenije, posle jednočasovne borbe, odbacila u polazni garnizon nemačku kolonu koja je nadirala iz s. Lukovice.
  - Na položajima s. Nemci — s. Trnovo 16. slovenačka brigada »Janko Premrl Vojko« 31. divizije NOVJ vodila viščasovne oštre borbe protiv nemačkih kolona koje su nadirale iz Gorice i s. Grgara. Svi napadi neprijatelja su zaustavljeni.
  - U Čabru održani izbori za Okružnu narodnooslobodilačku skupštinu za ribničko-notranjski okrug (ONO odbor).
0. oktobar
- Na položajima s. Nemci — s. Lokve (kod Nove Gorice) 16. slovenačka brigada »Janko Premrl Vojko« 31. divizije NOVJ vodila oštre borbe protiv nadmoćnih nemačkih snaga. Brigada se, pod borbom, postepeno povlačila ka s. Lokvama, gde su je najveće smenile snage 18. slovenačke udarne (Bazoviške) brigade 30. divizije NOVJ.
  - Us. Crešnjevce (kod Slovenske Bistrice) četa Lackovog NOP odreda na prepad upala u zgradu nemačke žandarmerije i razoružala posadu, zaplenivši 8 pušaka, municiju i opremu.
  - Us. Blagovici (kod Domžala) 1. bataljon 11. slovenačke brigade »Miloš Zidanšek* 4. operativne zone NOV i PO Slovenije napao nemačku posadu. Posle jednočasovne borbe on je porušio nekoliko otpornih tačaka, ali je po naređenju Štaba 4. operativne zone obustavljen dalji napad.

- 10/11. oktobar — U Slovenskoj Bistrici 13. slovenačka brigada »Mirko Bračić« 14. divizije NOVJ izvršila rekviziciju hrane, odeće i obuće. Blokiranjem nemačke kasarne onemogućena je intervencija posade garnizona, n bataljoni na obezbeđenju prema Slovenskim Konjicama i Zgornjoj Bistrici vodili su oštre borbe protiv nemačkih kolona, te je tako rekvizicija obavljena bez ometanja.
11. oktobar — Kod s. Šmartnog na Pohorju 13. slovenačka brigada »Mirko Bračić« 14. divizije NOVJ vodila oštru borbu protiv jake nemačke kolone koja je nadirala iz Slovensko Bistrice. Brigada je najzad, posle tročasovne borbe, jurišem razbila nemačke snage i gonila ih sve do Slovenske Bistrice.
- Šesnaesta slovenačka brigada »Janko Promrl Vojko« 31. divizije NOVJ vodila oštre borbe protiv nemačkih snaga koje su iz Ajdovščine nadirale na oslobođenu teritoriju Trnovskog gozda. Uveče, kad ju je neprijatelj napao s leđa, brigada se pod borbom izvukla na nove položaje kod s. Otlica.
12. oktobar — Kod s. Mošenika (blizu Zagorja) 6. slovenačka udarna brigada »Slavko Slander« uništila nemačko obezbeđenje kod mosta na r. Savi a 11. slovenačka brigada »Miloš Zidanšek« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije uništila tri utvrđene nemačke otporne tačke u s. Savi (na pruži Ljubljana — Zidani Most), a zatim se ohe brigade prebacile u Dolenjsku i privremeno ušle u sastav 7. korpusa NOVJ.
- Minersko-sabotažni vod Južnoprimorskog NOP odreda 9. korpusa NOVJ minarao železničku prugu Miramar — Trst i uništio vojni nemački transport: zapaljeno 12 vagona, poginulo preko 350 neprijateljskih vojnika.
- GS NOV i PO za Sloveniju izdao naredbu o preimenovanju brigada: 20. slovenačka (Stabna) brigada dobila redni broj 14, a italijanska partizanska brigada Triestina d'asalto Garibaldi, preimenovana u 20. italijansku partizansku brigadu »Triestina d'asalto Garibaldi«. Naredba je stupila na snagu 15. oktobra.
14. oktobar — CK KP Slovenije uputio oblasnim, okružnim i divizijskim komitetima cirkularno pismo o zadacima u vezi sa učvršćenjem i snabdevanjem jedinica i mobilizacijom ljudstva.
- Sedma slovenačka udarna brigada »France Prešern« 31. divizije NOVJ napale nemačko uporište u s. Praprotnom (kod Skof. ie Loke). Ona je, snažnim udarom, uništila nekoliko utvrđenih zgrada i porušila most. Međutim, betonske bunkere, u koje se povukla posada, nije mogla savladati bez teškog oružja, pa jo u zoru odustala od daljih napada.
15. oktobar — Pohorska četa Lackovog NOP odreda uništila žand. st. St. Janž (kod Maribora), zaplenivši 21 pušku, 2 automata, municiju i drugu opremu.
- Snage 14. SS policijskog puka i slovenačkih domobrana iz Novog Mesta, s. St. Vida, s. Stične, s. Višnje Gore, Velikih Lašča, Ribnice i Kočevja otpočele napad na jedinice 7. korpusa NOVJ na području Suhe krajine s ciljem da uspostave uporišta u Trebnju i s. Zužemberku i tirne obezbeđe saobraćajnu arteriju Novo Mesto — Ljubljana. U teškim borbama, uz obostrane teške gubitke, neprijatelj je do 24. oktobra prinuđen da se povuče u polazne garnizone.
- Na položajima s. G. Nemška Vas — s. Račje Selo — s. Pekel — s. Medvedje (kod Novog Mesta) 11. slovenačka brigada »Miloš Zidanšek« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije, posle sestočasovne oštre borbe, odbacila nemačko-domobranske kolone koje su nadirale iz Trebnja i s. St. Vida.
16. oktobar — GS NOV i PO za Sloveniju doneo Pravilnik o ustrojstvu brigadnih i odredskih sudova.
- Na položajima s. Mrzla Luža — s. Pekel — s. Hudenje 11. slovenačka brigada »Miloš Zidanšek« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije vodila oštre borbe protiv nemačko-domobranskih snaga koje su nadirale iz Trebnja. Uveče se neprijatelj, uz veće gubitke, povukao u polazni garnizon.
17. oktobar — U rejonima Trebni vrh — s. Kamenje — pl. Kozjek i s. Smuka — s. Stari Log — s. Hinje — s. Korinj jedinice 7. korpusa NOVJ, sa 6. slovenačkom udarnom brigadom »Slavko Slander« i 11. slovenačkom brigadom »Miloš Zidanšek« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije, vodile oštre borbe protiv nemačko-domobranskih snaga koje su iz Novog Mesta, s. Mirne, Trebnja, s. Stične i Kočevja nadirale na slobodnu teritoriju Suhe krajine.
18. oktobar — Na položajima s. Volčja Jama — s. Reber (kod Zužemberka) 5. slovenačka udarna brigada »Ivan Cankar« 15. divizije NOVJ vodiia teške borbe protiv neprijateljskih kolona koje su nadirale sa pravaca Novo Mesto i s. St. Vid.

- Prepadom na s. Renke (kod Litije) 1. bataljon Kamniško-zasavskog NOP odreda uništio nemačko obezbeđenje železničke pruge Ljubljana — Zidani Most i porušio dve zgrade, 900 m duplog koloseka i dva železnička mosta. Time je saobraćaj na toj pruzi obustavljen za duže vreme.
  - Na položajima s. Cirknik — s. Ravne — s. Selska Gora (kod Trebnja) 11. slovenačka brigada »Miloš Zidanšek« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije vodila oštre borbe protiv jakih nemačko-domobranskih snaga koje su u dve kolone nadirale iz s. Mirne. Brigada se najzad, da bi izbegla okruženje, pod borbom povukla na položaje kod s. Stehanje Vasi.
  - Na položajima kod Markulaka (blizu Slovenskih Konjica) 2. slovenačka udarna brigada »Ljubo Šercer« 14. divizije NOVJ vodila ogorčenu borbu protiv nemačke kolone koja je nadirala sa pravca s. Spitaliča. Brigada se u 18 časova prebacila na nove položaje Čaž — Babič. odakle je, energičnim jurišem, odbacila neprijatelja u pravcu Slovenskih Konjica i, istovremeno, razbila kolonu koja je nadirala sa pravca s. Pletovarja. Neprijatelj je pretrpeo veće gubitke.
  - Delovi 1. slovenačke udarne brigade »Tone Tomšič« 14. divizije NOVJ sukobili se s nemačkim snagama koje su preko pl. Dobrovlja i s. Loke nadirale ka Mozirju. Energičnim jurišem oni su odbaciti neprijatelja i gonili ga sve do s. Loke.
19. oktobar
- Između Zarščine i Podmiščeka (kod Cedada) Beneški bataljon 17. slovenačke brigade »Simon Gregorčič« 30. divizije NOVJ napao jaku nemačku kolonu, te joj naneo gubitke od 35 mrtvih i više ranjenih i ošteti 3 kamiona.
  - Kod s. Lašča (blizu Zužemberka), 6. slovenačka udarna brigada Slavko Slander 4. operativne zone NOV i PO Slovenije u pokretu od s. Dvora za s. Podhostu. sukobila se s jakim nemačko-domobranskim snagama. Posle sedmočasovne oštre borbe ona se morala povući zbog nedostatka municije.
20. oktobar
- Kod s. Pušnika (blizu Vitanje) delovi nemačkog 18. lovačkog puka »Trek« napali na položaje čete narodne odbrane. Stigavši u pomoć, snage 2. slovenačke udarne brigade »Ljubo Šercer« 14. divizije NOVJ napale su neprijatelja sa pravca s. Padeškog Vrha. Posle borbi kod s. Pušnika, s. Ostruha i s. Vrbnika, koje su trajale sve do 15 časova, one su se, zbog prodora nemačke kolone i sa pravca Pcseka (na Pohorju), povukle na položaje kod s. Kota (blizu Slovenskih Konjica).
21. oktobar
- Minersko-sabotažni vod Južnoprimerkog NOP odreda minirao železničku prugu Tržič — Ronke — Gorica i srušio vojni transportni voz. Uništeno je 26 vagona. Među poginulim i ranjenim je bilo 120 nemačkih oficira i veći broj vojnika.
  - Posle dvodnevni borbi 7. slovenačka udarna brigada »France Prešern« 31. divizije NOVJ uništila nemačko uporište u s. Poljanama (kod Škofje Loke). Za to vreme su 3. slovenačka udarna brigada »Ivan Gradnik« i 16. slovenačka brigada »Janko Premrl Vojko« 31. divizije NOVJ vodile oštre borbe protiv nemačkih kolona koje su iz Škofje Loke, s. Gorenje Vasi i s. Selca nadirale u pomoć opkoljenoj posadi. Svi napadi neprijatelja su odbijeni, a uporište je minirano i spaljeno s posadom.
  - Kod ž. st. Sv. Jedert (blizu Slovenj-Gradeca) 2. bataljon 13. slovenačke brigade »Mirko Bračić« 14. divizije NOVJ zaustavio putnički voz i napao nemačku posadu. Poginulo je 7 a zarobljeno 11 neprijateljskih vojnika, dok je železnička kompozicija uništena.
  - Iz garnizona Kamnik, Vrnsko, Crna i Zelezna Kapla nemački 28. i 17. SS policijski puk i nastavni puk »Brandenburg« otpočeli ofanzivna dejstva na slobodnu teritoriju Gornje savinjske doline. U teškim petodnevni borbama jedinice 1. slovenačke udarne brigade »Tone Tomšič« i 13. slovenačke brigade »Mirko Bračić« 14. divizije NOVJ, Kamniško-zasavski i Koruški NOP odred, Podoficirska škola 1 operativne zone NOV i PO Slovenije i bataljon narodne odbrane uspeli su, uz velike obostrane gubitke, da neprijatelja odbace u polazne garnizone.
  - Na položajima s. Županje Njive — s. Crnelec — s. Nova Štifta (kod Kamnika) 1. slovenačka udarna brigada »Tone Tomšič« 14. divizije NOVJ vodila teške borbe protiv nemačke kolone koja je iz Kamnika nadirala ka Gornjem Gradu. Brigada se 22. oktobra uveče, zbog nadmoćnosti neprijatelja, povukla na položaje severno od puta Nova' Štifta — Gornji Grad.
  - Na položajima s. Okonina — s. Št. Janž — s. Šmihel (kod Mozirja) 13. slovenačka brigada »Mirko Bračić« 14. divizije NOVJ vodila teške borbe protiv nemačke kolone koja je dolinom r. Svinje nadirala ka s. Bočni i s. Šmartnu ob Dreti.
  - Na položajima kod s. Solčave (na Savinjskim alpima) jedinice Koruškog NOP odreda i Podoficirske škole 4. operativne zone NOV i PO Slovenije vodile teške borbe protiv nemačkih kolona koje su iz s. Crne i Zelezne Kaple (u Austriji) nadirale u pravcu s. Solčave.

- U s. Velikim Lipljenima (kod Grosuplja) delovi 18. divizije NOVJ razbili 4. pokretni bataljon slovenačkih domobrana. Poginulo je preko 60 domobrana a zaplenjena je veća količina oružja i materijala.
22. oktobar
- Na položajima s. Kališe — pl. Plešivec (blizu Kamnika) 1. slovenačka udarna brigada »Tone Tomšič« 14. divizije NOVJ vodila teške borbe protiv nemačke kolone koja je iz Kamnika nadirala u pravcu Gornjeg Grada. Kad je uveče, uz podršku tenkova i artiljerije, neprijatelj probio njene položaje, brigada se povukla na nove položaje severno od Nove Stifte.
  - U Gornjem Gradu održano prvo zasedanje Okružne NO skupštine za okrug Celje.
23. oktobar
- Nemačka kolona, nadirući sa pravca Vranskog dolinom r. Savinje. probila se u dolinu r. Drete i zaposela s. Bočnu, s. Volog, s. Delce i s. Šmartno ob Dreti. Sutradan, kada je, pod pritiskom 1. slovenačke udarne brigade »Tone Tomšič«, bila primorana da se povuče, ona je spalila pomenuta sela.
  - U Gornju savinjsku dolinu stigla 13. slovenačka brigada -Mirko Bračić« 14. divizije NOVJ da brani tamošnju slobodnu teritoriju. Ona je odmah napala nemačke snage u rejonu s. Nove Stifte i s. Solčave.
  - Nadirući sa pravca s. Crne. nemačke snage zauzele s. Solčavu u Gornjoj savinjskoj dolini. Sledećeg dana, kada se, pod pritiskom snaga 1. bataljona 13. slovenačke brigade »Mirko Bračić« 14. divizije NOVJ, morao povući, neprijatelj je selo spalio.
  - Kod s. Mošnja (na putu Bled — Kranj) patrola Kokršskog NOP odreda 4. operativne zone NOV i PO Slovenije napala nemačku auto-kolonu 1 u kraćoj borbi uništila putnički i teretni automobil. Poginulo je 28 nemačkih vojnika i dosta ih je ranjeno.
  - Na položajima s. Greh — s. Sv. Trije Kralji (kod Slovenske Bistrice) 2. slovenačka udarna brigada »Ljubo Serčer« 14. divizije NOVJ vodila tešku borbu protiv nemačkih kolona koje su nadirale iz s. Šmartno, s. Tinja, s. Kota i s. Sv. Areha na Pohorju, a pred veče se, zbog nadmoćnosti neprijatelja, povukla na nove položaje kod s. Sv. Lovrenea na Pohorju (sada: Lovrenc na Pohorju).
  - Kod s. Bilja (blizu Gorice) sabotažna grupa 2. slovenačke brigade narodne odbrane napala nemačku patrolu jačine 20 ljudi, te posle kraće borbe ubila 18 i zarobila 2 nemačka vojnika.
24. oktobar
- Kod s. Langesvalda (blizu Ribnice na Pohorju) 2. slovenačka brigada »Ljubo Serčer« 14. divizije NOVJ vodila tešku borbu protiv nemačkih snaga. Zbog nadmoćnosti neprijatelja ona se uveče, preko Senjorjevog doma, prebacila na nove položaje kod s. Razborce (blizu Slovenj-Gradeca).
  - Delovi 13. slovenačke brigade »Mirko Bračić« 14. divizije NOVJ i Podoficirske škole 4. operativne zone NOV i PO Slovenije napali neprijatelja u Novoj Stifiti, te ga posle viščasovne oštre borbe prinudila na povlačenje sve do s. Kališa (kod Kamnika).
25. oktobar
- U s. Gaberku (kod Škofje Loke) Ruski bataljon 18. slovenačke (Bazoviške) brigade 30. divizije NOVJ, dodeljen 3. slovenačkoj udarnoj brigadi »Ivan Gradnik« 31. divizije NOVJ kao pojačanje, uništio nemačko uporište. Ostale snage 31. divizije NOVJ vodile su ogorčene borbe protiv nemačkih kolona koje su iz Idrije i Škofje Loke nadirale u pomoć napadnutoj posadi. Nakon viščasovne borbe deo posade je uspeo da se probije u s. Crni Vrh (kod Škofje Loke).
  - Kod s. Gorenje Vasi 16. slovenačka brigada »Janko Premrl Vojko« 31. divizije NOVJ vodila viščasovnu ogorčenu borbu protiv nemačkih snaga koje su pokušavale da probiju blokadu s. Gorenje Vasi i priteknu u pomoć posadi u s. Gaberku. Brigada se pred veče, kada su je neprijateljske kolone iz s. Lučlna i s. Crnog Vrhha (kod Škofje Loke) udarile s leđa, povukla na Martinji vrh.
  - Delovi 13. slovenačke brigade »Mirko Bračić« 14. divizije NOVJ i Koruškog NOP odreda 4. operativne zone NOV i PO Slovenije vodili oštru borbu protiv nemačkih snaga koje se iz Solčave povlačile u pravcu s. Bele (kod Zelezne Kaple, u Austriji). Energičnim napadom neprijatelju su naneti osetni gubici.
  - U s. St. Vidu (kod Grosuplja) 11. slovenačka brigada -Miloš Zidanšek« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije napala uporište slovenačkih domobrana i vodila oštre ulične borbe, a pred veče, kada su jake nemačko-domobranske snage iz Stične prodrle u uporište, ona se povukla na položaje kod s. Velikih Peca. Za to vreme je 6. slovenačka udarna brigada »Slavko Slander« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije kod s. Boge Vasi vodila ogorčene borbe protiv neprijateljskih kolona, ali nije uspela da spreči njihov prodor u St. Vid.

- Za vreme napada 11. slovenačke brigade -'Miloš Zidpnšek- na uporište u s. St. Vidu. nemačke i domobranske snage iz garnizona Grosuplje. Višnja Gora i s. Stična otpočele prodor na oslobođenu teritoriju Suhe krajine. Energičnim dejstvom (i. slovenačke udarne brigade Slavko Slander< i U. slovenačke brigade -'Miloš Zidanšek« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije i snaga 15. divizije NOVJ, posle dvodnevnih oštrih borbi, neprijateljske kolone su odbačene u polazne garnizone, uz osetne gubitke.

- 26. oktobar
  - Naredbom GS NOV i PO za Sloveniju proglašena udarnom 14. divizija NOVJ i 13. slovenačka brigada "Mirko Bračić« te divizije.
  - Nemačke snage iz Dravograda. Slovenj-Gradeca, Mislinja i Slovenskih Konjica u više konvergentnih kolona, napale 2. slovenačku udarnu brigadu »Ljubo Sercer« 14. udarne divizije NOVJ na Pohorju. Brigada je uspela da se, posle dvodnevnih oštrih borbi Izvuče iz okruženja.
  - Na položajima s. Zagorica — s. Sad (kod Trebnja) 6. slovenačka udarna brigada »Slavko Slander" i li. slovenačka brigada »Miloš Zidanšek« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije vodile ogorčenu borbu protiv nemačko-domobranskih kolona koje su iz s. Stične, preko s. Doba, nadirale na te položaje: Brigade su ih pred veće prinudile na povlačenje u polazni garnizon.
  - U s. Kranjskoj Gori (kod Jesenica) minerska grupa I. bataljona Jeseničko-bohinjskog NOP odreda 9. korpusa NOVJ miniranjem jako oštetila hotel »Eriku«, određen za bolnicu nemačkih vojnika.

- 27. oktobar
  - Na području Skofja Loka — Zelezniki — Poljanska dolina jedinice 31. divizije NOVJ otpočele tešku borbu protiv nemačkih snaga. One su je vodile sve do 30. oktobra, kada se neprijatelj povukao u polazne garnizone.

- 28. oktobar
  - Na položajima s. Rdeči Kal — s. Sad (kod Trebnja) II. slovenačka brigada »Miloš Zidanšek« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije vodila oštre borbe protiv slovenačke domobranske kolone koja je iz s. St. Vidri, preko s. Doba, nadirala na njene položaje. Energičnim udarom neprijatelj je odbačen u polazni garnizon.
  - Na položajima kod s. Nevlja (iznad puta Kamnik — Šmartno u Tuhinju), 1. slovenačka udarna brigada »Tone Tomšič« 14. udarne divizije NOVJ vodila ogorčenu borbu protiv nemačke kolone iz Kamnika koja je nastojala da se probije u pomoć posadi u uporištu Šmartno u Tuhinju koje je napadala 13. slovenačka udarna brigada 14. udarne divizije NOVJ.

- 30. oktobar
  - Na položajima s. Kavran — s. Vranja Peč 1. slovenačka udarna brigada Tone Tomšič« i 13. slovenačka udarna brigada »Mirko Bračić« 14. udarne divizije NOVJ vodilo ogorčenu borbu protiv nemačkih kolona iz Kamnika. Posle viščasovne borbe neprijatelj je, uz veće gubitke, odbačen u Kamnik.
  - Kod s. Breginja (blizu Kobarida). na povratku iz zapadnog dela Beneške Slovenije. 17. slovenačka brigada »Simon Gregorčič« 30. divizije NOVJ sukobila se s jakim nemačko-italijanskim snagama i, posle kraće borbe, odbacila ih, a zatim, da bi izbegla dalje borbe pod nepovoljnim uslovima, promenila pravac kretanja, te se kod s. Stupice prebacila preko r. Nadiže i izbila u rejon s. Mašera (kod Kobarida).
  - Na položajima s. Brcznica — s. Zalubnikar — s. Sv. Tomaž (kod Škofje Loke) 16. slovenačka brigada »Janko Premrl Vojko« 31. divizije NOVJ vodila ogorčene borbe protiv jakih nemačkih snaga koje su u tri kolone nadirale iz Skofje Loke. Brigada se sutradan, zbog opasnosti da bude okružena, povukla na nove položaje kod s. Gornje Zotine (blizu Škofje Loke). Ovdje su je smenile snage 3. slovenačke udarne brigade »Ivan Gradnik« 31. divizije NOVJ.

- 31. oktobar
  - Na položajima s. G. Križ — s. Rebcr (kod Zužemberka) 11. slovenačka brigada »Miloš Zidanšek« 4. operativne zone NOV i PO Slovenije vodila viščasovne oštre borbe protiv neprijateljskih kolona koje su iz s. St. Vida nadirale ka Zumberku. Energičnim jurišem neprijatelj je odbačen uz osetne gubitke.
  - Na položajima s. Rdeči Kal — s. Lučarjev Kal — s. Kitni Vrh (kod Zužemberka) jedinice 18. divizije NOVJ vodile teške borbe protiv nemačko-domobranskih kolona koje su iz s. St. Vida, Stične i Višnje Gore nadirale na oslobođenu teritoriju Suhe krajine. Neprijatelj je odbačen uz gubitke.

SRBIJA

- 1. oktobar
  - Iz rejona Vidina (u Bugarskoj) počelo nastupanje 64. korpusa Crvene armije ka Zajčaru.
  - Jedinice 59. i 86. gardijske streljačke divizije 10. gardijskog pešadijskog korpusa Crvene armije i jedinice Banatske operativne zone NOVJ oslobodile Belu Crkvu.

- Po naređenju Štaba 14. korpusa NOVJ, 25 i 23. udarna divizija NOVJ pregrupisale svoje snage radi sadejstva s jedinicama Crvene armije. Samo po jedna brigada iz svake divizije upućena je prema Petrovcu i Gornjafikoj klisuri radi napada na Velikomoravsku grupu četnika.
- Između Zaječara i s. Zvezdana 20. srpska brigada 45. divizije NOVJ napala nemačku kolonu (500 vojnika, 5 tenkova i 12 kamiona), nanela joj gubitke od oko 60 mrtvih i oko 100 ranjenih 1 zaplenila jedan kamion, a miniranjem pruge srušila transportni voz. Brigada je imala 3 poginula i 6 ranjenih boraca.
- Kod manastira Gornjaka (na komunikaciji Bor – Petrovac) 14. srpska brigada 23. divizije NOVJ razbila posadu SDK i proterala je ka Petrovcu, zatim na više mesta porušila komunikaciju.
- Kod s. G. Mutnice (blizu Paraćina) jedinice 24. srpske brigade 45. divizije NOVJ napale i razbile jednu četničku grupu, zarobivši 94 četnika i zaplenivši 154 puške i 11 p. mitraljeza.
- Na pravcu D. Milanovac – Majdanpek jedinice 16. srpske brigade 25. divizije NOVJ odbile dva pokušaja nemačke Borbene grupe »Štetner« da se iz D. Milanovca probije u Majdanpek.
- Na prostori pl. Venčac – Velika bara – Kapetanovi stanovi 1. krajiška udarna brigada i jedan bataljon 4. krajiške udarne brigade 5. udarne divizije NOVJ i Kosmajski NOP odred napali na bataljon nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« i bataljon SDK i posle oštre borbe odbacili ih ka Topoli i u s. Parčane. Neprijatelj je imao 27 mrtvih i 2 zarobljena, a zaplenjeno mu je 10 pušaka. Jedinice 5. divizije imale su 6 mrtvih i 16 ranjenih boraca.
- Na prostori Lešnica – pl. Cer. posle višečasovne uporne borbe, jedinice 16. i 36. udarne divizije NOVJ razbile jaku četničku koncentraciju, oslobodile Lešnicu, ovladale pl. Cerom i prodrle u Mačvu i Pocerinu.
- GŠ NOV i PO za Srbiju formirao 29. srpsku brigadu. Brigada je ušla u sastav 47. divizije NOVJ.
- U s. Tularima (kod Lebana) formiran 3. bataljon 5. kosovsko-metohijske NO brigade.
- U s. Starim Banovcima (kod Stare Pazove), u sukobu s neprijateljem, delovi 8. vojvođanske NOU brigade ubili 20 vojnika.
- U s. Uljmi (kod Vršca) delovi Belocrkvanskog NOP odreda zaplenili 15 pušaka i uništili opštinsku arhivu.
- U Jagodinu (sada: Svetozarevo), sa ostrva Krita (u Grčkoj), prebačena nemačka Komanda za naročitu upotrebu »MEiler«. Pod njenu komandu stavljene su jedinice određene za posedanje fronta prema snagama Crvene armije u dolini r. Timoka (od r. Nišave do r. Dunava): nemačka Borbena grupa »Fišer«, 1. brdska divizija, 7. SS divizija »Princ Eugen«, 2. puk »Brandenburg« i sve kvisltnške jedinice u istočnoj Srbiji.
- U s. Hodžinom Selu (kod Šapca) 4. bataljon 5. krajiške (kozarske) udarne brigade 11. udarne divizije NOVJ napao nemačke vojnike i odbacio ih u Šabac.
- U s. Miloševcu (kod Šapca). od Mačvanskog NOP odreda i dva bataljona 11. udarne divizije NOVJ, formirana 32. srpska (mačvanska) brigada. Ona je ušla u sastav 11. udarne divizije NOVJ.

J/2, oktobar

- Jedinice 14. srpske udarne brigade 23. udarne divizije NOVJ, posle borbe protiv četnika i delova SDS. oslobodile sela Dovale i Tabanovae, a u sadejstvu s jedinicama 19. srpske brigade 25. divizije NOVJ oslobodile i Petrovac. Neprijatelj se povukao u dolinu V. Morave.
- Između Kovina i s. Mramorka delovi Pančevačkog NOP odreda razrušili prugu u dužini 300 metara, posekli tt stubove u dužini 4 km i uništili postrojenja u ž. st. Mramorka-Deliblato.
- Između Šida i s. Kukujevaca diverzantske grupe 9. vojvođanske NOU brigade na 23 mesta minirale i oštetile prugu.
- Delovi 8. vojvođanske NOU brigade minirali prugu Ruma – s. Pavlovci na 10 mesta, u ukupnoj dužini oko 200 metara.

2. oktobar

- Jedinice 59. i 86. gardijske streljačke divizije 10. gardijskog pešadijskog korpusa Crvene armije i jedinice Banatske operativne zone NOVJ oslobodile Vršac.
- U borbama protiv nemačke Borbene grupe »Štetner« i delova nemačke 1. brdske divizije na putu s. Štubik – s. Salaš, na putu s. Plavna – s. Klokočevac, na Poadiji i kod Petrovca jedinice 25. divizije NOVJ ubile 1 i zarobile 16 nemačkih voj-

nika, uništile 1 tenk i oštetile 1 tenk i 1 borna kola. Tom prilikom su oslobodile 4 zarobljena vojnika Crvene armije. Gubici 25. divizije: 2 ranjena borca.

- Potiskujući 99. puk nemačke 1. brdske divizije prema pi. Deli Jovanu i nadirući dalje ka s. Salašu i s. Glogovici (između Negotina i Bora) delovi 113. divizije Crvene armije stupili u vezu sa 7. srpskom udarnom brigadom 23. udarne divizije NOVJ.
- Između Kraljevog Sela (sada: Minićevo) i Knjaževca jedinice 23. srpske brigade 45. divizije NOVJ napale iz zasede jednu nemačku kolonu i u četvoročasovnoj borbi ubile 70 i ranile oko 100 neprijateljskih vojnika a uništile 2 tenka, 18 kamiona i oko 100 kola s materijalom. Gubici jedinica NOVJ: 3 mrtva i 7 ranjenih boraca.
- Jedinice 23. udarne divizije NOVJ odbile napad jedne kolone (80 vojnika, 8 oklopnih automobila i 3 kamiona) nemačke Borbene grupe -Fišer^ pri njenom pokušaju da se iz Bora probije ka Zagubici i nanele joj gubitke od 10 mrtvih i 15 ranjenih.
- Iz doline r. Z. Morave oko 5000 četnika i vojnika SDS, uz podršku 15 nemačkih tenkova, napalo 3. i 6. srpsku udarnu brigadu 2. proleterske udarne divizije NOVJ na položajima Parlog – s. Sebečevac (kod Kruševca). Posle višečasovne borbe neprijatelj je odbačen uz gubitke od 21 poginulog i 30 ranjenih. Oštećena su 2 tenka.
- U okolini Leskovca 13. srpskoj brigadi 24. divizije NOVJ predalo se 67 četnika i 2 vojnika SDK sa 63 puške i 6 p. mitraljeza.
- Jedinice 46. divizije NOVJ ceo dan vodile oštre borbe protiv nemačkih vojnika koji su pokušavali da iz Bujanovca prodru u Vrenje.
- Oko s. Prislonice i pl. Vujna (blizu G. Milanovca) jedinice 21. udarne divizije NOVJ vodile borbu protiv četničkog 2. ravnogorskog korpusa i odbacile ga ka Čačku.
- Treća vojvođanska udarna brigada 36. udarne divizije NOVJ zauzela s. Debrč i presekla vezu između Sapca i Obrenovca.
- Jedinice 1. i 3. proleterske udarne brigade 1. proleterske udarne divizije NOVJ, posle borbe protiv ojačanog bataljona nemačkog 5. policijskog puka i dve četničke brigade, oslobodile Ub. Neprijatelj se povukao ka s. Vreocima, s. Stepojevcu i Obrenovcu.
- Dva bataljona 1. vojvođanske udarne brigade 16. udarne divizije NOVJ izvršili neuspeo napad na nemačku posadu u s. Majuru (kod Šapca). Neprijatelj je imao 8 mrtvih vojnika.

Z/3. oktobar

- Prvi bataljon 5. krajiške (kozarske) udarne brigade 11. udarne divizije NOVJ napao na nemačke vojnike i četnike u s. Dumači, ali bez uspeha, jer je neprijatelju stiglo pojačanje iz Sapca. Neprijatelj je imao 5 mrtvih i više ranjenih, a 5. brigada – 2 poginula i 2 nestala borca.
- Kod s. Paraga (na pruzi Novi Sad – Sombor) delovi Bačkopalanačkog NOP odreda miniranjem pruge uništili lokomotivu i 4 vagona.

3. oktobar

- Posle kraćeg bombardovanja od strane sovjetske avijacije, slomivši slabiji otpor zaštitnih delova nemačkih jedinica, oko 14 časova su Bor i Brestovačku Banju oslobodili delovi 9. srpske udarne brigade 23. udarne divizije NOVJ. Nešto kasnije u Bor su stigle i jedinice Crvene armije sa delovima 7. srpske udarne brigade 23. udarne divizije NOVJ. U Boru je zaplenjeno: 35 vagona artiljerijske municije, 2 vagona protivtenkovske municije, 402.000 puščanih metaka, 1000 nagaznih mina. 1550 ručnih bombi, 900 trombonskih bombi, 850 kg eksploziva i veća količina životnih namirnica.
- Jedinice 4. i 34. gardijske streljačke divizije 31. gardijskog pešadijskog korpusa Crvene armije i 5. banatski NOP odred oslobodili Petrovgrad (sada: Zrenjanin).
- Drugi bataljon 14. srpske udarne brigade 23. udarne divizije NOVJ, slomivši otpor četnika i delova SDS, zauzeo Despotovac,
- Delovi 5. banatskog NOP odreda oslobodili Novi Bečej.
- Delovi 10. gardijskog pešadijskog korpusa Crvene armije oslobodili Kovin i izbili na r. Dunav uz sadejstvo jedinica Udarnog bataljona, Vršačkog i Beloerkvanskog NOP odreda Banatske operativne zone GŠ NOV i PO za Vojvodinu.
- Kod s. Klokočevca (blizu D. Milanovca) delovi 18. srpske brigade 25. divizije NOVJ uništili 1 nemački kamion, oštetili 2 tenka i zaplenili 6 kamiona i 2 putnička automobila. Istovremeno su ostale jedinice 25. divizije NOVJ na komunikacijama Negotin – s. Salaš i Negotin – s. Stubik uništile 3 kamiona s pešadijom i zarobile 6 nemačkih vojnika.

- Kod Kraljevog Sela (sada: Minićevo) jedan bataljon 20. srpske brigade 45. divizije NOVJ napao iz zasede jednu kolonu nemačkih vojnika i naneo joj gubitke od 30 mrtvih i 50 ranjenih.
  - Na položaju Doktorovača – s. Bogosavac (kod Šapea) 4. bataljon 2. vojvođanske udarne brigade 16. udarne divizije NOVJ vodio borbu protiv oko 300 nemačkih vojnika i 20 tenkova. Uništena su 2 tenka a poginulo je 12 nemačkih vojnika. Bataljon je imao 1 poginulog i 2 ranjena borca.
  - Između s. Sajkaša i s. Budisave (na pruzi Novi Sad – Titel) delovi Novosadskog NOP odreda miniranjem pruge uništili 1 lokomotivu i 4 vagona a drugu lokomotivu oštetili.
  - U s. Kolesjanu (kod Kukesa. u Albaniji), pri pokretu iz rejna Prilepa ka Kosmetu, 1. kosovsko-metohijska NOU brigade sastala se sa Operativnim štabom NOV i PO za Kosovo i Metohiju i njegovim Pratećim bataljonom.
4. oktobar
- Kod s. Zvezdana (na komunikaciji Zaječar – Paraćin) jedinice 45. divizije NOVJ sadejstvujući u napadu 19. pešadijske divizije 64. korpusa Crvene armije na snage nemačke Bobbene grupe »Grot i 7. SS divizije : Princ Eugen«, ubile 40 i ranile oko 100 nemačkih vojnika, uništile 1 tenk i 3 kamiona i oštetile 14 kamiona. Jedinice NOVJ imale su 2 mrtva i 6 ranjenih boraca.
  - U borbama (započetim prethodnog dana) protiv nemačkih vojnika i pripadnika SDS i SDK koji su se iz Leskovca probijali ka Grdelici 15. srpska brigada 47. divizije NOVJ pretrpela gubitke od 5 mrtvih ; 20 ranjenih boraca.
  - Povlačeći se iz s. Bašaida (kod Kikindel nemačke jedinice ubile 12 meštana.
- 4/5. oktobar
- U Topoli 1. krajiška udarna brigada 5. udarne divizije NOVJ napala jedan bataljon nemačkih vojnika i četnika i potisnula ih na Oplenac. ali se morala povući ka Arandelovcu kad je neprijatelju stigla pomoć od Kragujevca. Neprijatelj je imao oko 70 mrtvih i ranjenih. Zaplenjena su 2 minobacača, 10 pušaka i dosta drugog materijala. Uništena su 3 kamiona. Brigada je imala 2 mrtva i 12 ranjenih boraca.
  - Na putu Niš - Leskovac dva neprijateljska kamiona s vojnicima uništena minama koje su postavili delovi 24. divizije NOVJ.
5. oktobar
- Iz Sapca nemački vojnici, podržavani tenkovima, izvršili ispad, ali su ih s položaja kod s. M. Vranjske, s. Mišara, s. Orida. s. Kormana i s. Majura odbile jedinice 2. vojvođanske udarne brigade 16. udarne divizije NOVJ i 1. i 2. bataljon 5. krajiške (kozarske) brigade 11. udarne divizije NOVJ. Neprijatelj je imao oko 45 mrtvih i ranjenih. Oštećena su 2 tenka. Jedinice NOVJ imale su 3 mrtva i 4 ranjena borca.
  - Posle oštih borbi na prostori Medveđa čuka – s. Mtoševa Kula – Vrčeš jedinice 25. divizije NOVJ, pod pritiskom nemačkih snaga, povukle se na levu obalu Crnajske reke. Neprijatelj se probio do s. Miloševe Kule i do s. Rudne Glave, a zatim, spalivši kamione, nastavio proboj ka Majdanpeku.
  - U s. Crnoj Bari (kod Bogatića) jedan bataljon 4. vojvođanske udarne brigade 16. udarne divizije NOVJ razoružao posadu SGS i zaplenio 4. p. mitraljeza i 15 pušaka.
  - Povlačeći se iz s. Srp. Crnje (kod Kikinde) nemačke jedinice, posle zverskog mučenja, pobile 13 meštana.
- Okotobar p.
- Jedinice SDS i SGS ušle u sastav četničkih jedinica i kao takve dobile zadatak da ostanu na svojim mestima radi održavanja reda i poretka i radi čuvanja srpske granice duž r. Save i r. Dunava.
  - Nemački vojnoadministrativni komandant Jugoistoka general Felber razrešio dužnosti vladu Milana Nedića a Srbiju proglasio nemačkom ratnom zonom. Vlada Milana Nedića i jedinice SDK napustile Beograd i povukle se u Austriju.
6. oktobar
- Delovi 46. armije Crvene armije i jedinice Banatske operativne zone GS NOV i PO Vojvodine, oslobodili Kikindu.
  - Jedinice 10. gardijskog pešadijskog korpusa Crvene armije i jedinice Banatske operativne zone NOVJ oslobodile Pančevo.
  - U Srbiju stigla 1. jugoslovenska brigada, formirana u SSSR-u. Stavljena je pod komandu 23. udarne divizije NOVJ.
  - U Zagubicu ušle jedinice Crvene armije, oduševljeno dočekane od delova 23. udarne divizije NOVJ, predstavnika narodne vlasti i velikog broja građana.

- Nu prostorijski s. Crnajka – s. Luke – Deli Jovan okružena nemačka 1. brdska divizija. Na nju su vršile pritisak: sa zapada 23. udarna 1 25. divizija NOVJ. sa severa, istoka i juga jedinice Crvene armije. U borbama vodenim do 10. oktobra sprečen je pokušaj te nemačke divizije da izbije na komunikaciju s. Rgotina – Bor, kao i da se probije ka D. Milanovcu. Tek 11. oktobra ona je uspela da se preko Kučeva probije u rejon Požarevca, gde ju je prihvatila nemačka Borbena grupa »Vitmano. Obostrani gubici u ljudstvu i materijalu bili su osetni.
- Kod s. Luke (blizu Bora) delovi 7. srpske udarne brigade 23. udarne divizije NOVJ potisnuli nemačku kolonu (oko 2000 vojnika) pri njenom pokušaju da se probije ka s. Bučju i s. D. Belc Rec. Poginulo je i ranjeno oko 25 nemačkih vojnika, a zaplenjeno je nekoliko pušaka i ručnih bombi i puščana municija. Gubici 7. brigade: 4 poginula i 2 ranjena borca.
- Posle trodnevnih borbi, nadirući od Leskovca i preko s. Ravne Dubrave, delovi nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« savladali otpor 8. i 10. srpske brigade 22. divizije NOVJ i jednog puka bugarske 1. divizije i zauzeli Vlasolinca. Jedinice NOVJ povukle su se severno od Vlasotinaca i kod s. Jelašnice.
- Delovi nemačke Grupe armija »E« odbucili snage Operativnog štaba NOV i POJ za Kosovo i Metohiju, ovladali Bujanovcem i Preševom i ugrozili Vranje.
- Između s. Beočina i s. Neština (kod Iloka) delovi Mornaričke čete 11. vojvodanske NOU brigade vatrom iz protivoklopnih oruđa i mitraljeza napali brod »Bratislavu« sa 7 šlepova. Brod je lakše oštećen a jedan šlep je zapaljen.
- Od SDS koja je ušla u sastav četničkih jedinica formiran Srpski udarni korpus (sastava: dve divizije).

7. oktobar

- U Pirotu, u Štabu 13. korpusa NOVJ, u prisustvu predstavnika Štaba 3. ukrajinskog fronta Crvene armije generala Birjuzova, i Štaba bugarske 2. armije, razrađen plan za oslobodenje Niša. Prema ovom planu trebalo je: da 13. i deo 14. korpusa NOVJ i 2. proleterska udarna divizija NOVJ zajedno sa delovima 3. ukrajinskog fronta Crvene armije napadnu Niš s juga, zapada i severa, dok je bugarska 2. armija imala da napadne Niš sa istočne i jugoistočne strane, a da deset NOP odreda, u širem rejonu Niša, ruše komunikacije i uništavaju ostatke neprijateljskih snaga. (Napad je počeo 8. oktobra, i borbe su vođene do 14. oktobra, kada je Niš oslobođen.)
- U Topolu iz koje su se povukle nemačke jedinice, ponovo ušle jedinice 1 krajiške udarne brigade 5. udarne divizije NOVJ. Istog dana, posle kraće borbe protiv jednog bataljona 7. SS divizije »Princ Eugen« koji je stigao iz Kragujevca, one su napustile varoš, zaplenivši 1 top i 10 pušaka.
- Kod s. Luke (blizu Boni) 7. srpska udarna brigada 23. udarne divizije NOVJ, u borbi vodenj ceo dan, odbacila do dva nemačka bataljona ka pi. Deli Jovanu. Ubijeno je i ranjeno oko 25 nemačkih vojnika, a 7. brigada je imala 7 poginulih i 11 ranjenih boraca.
- Iz s. Belegiša (kod Stare Pazove) jedan bataljon 8. vojvodanske NOU brigade preduzeo napad na nemačku jedinicu, koja je upala u s. Stare Banovce i naneo joj gubitke od 20 poginulih vojnika. Kad je neprijatelju stiglo pojačanje iz Stare Pazove, bataljon se povukao u s. Belegiš, uz gubitke od 3 ranjena borca.
- Kod s. Kaštavara (na putu Niš–Leskovac) nemački automobil sa 8 vojnika uništila mina koju je postavila 13. srpska brigada 24. divizije NOVJ.

7/5. oktobar

- Posle oštrih borbi jedinice 64. korpusa Crvene armije i Zaječarski NOP odred slomili otpor nemačkih jedinica i oslobodili Zajččar. Tom prilikom je uništen 2. bataljon 14. puka nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen«, dok su manje grupe i odeljenja Izviđačkog i Dopunskog bataljona nemačke 1. brdske divizije uspeli, uz gubitke od 620 mrtvih i zarobljenih, da se probiju iz obruča ka Boljevcu. Pri napadu na Zaječar sadejstvovali su i delovi 45. divizije NOVJ. sprečivši delove 14. puka nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« da se iz rejona Boljevca i Knjaževca probiju ka Zajččaru:
- Na ž. st. Rudnici (između Raške i Slatine) Ibarski NOP odred napao uporišta koja su branili nemački vojnici i pripadnici RZK. Na stanici se u momentu napada nalazio i nemački transportni voz s vojnicima U dvočasovnoj borbi neprijatelju su naneti osetni gubici (naročito u vozu). Odred je imao 2 mrtva i 8 ranjenih. Zaplenio je: 3 automata, 15 pušaka, 6000 metaka, 8 konja i druge opreme. Iste noći on je srušio dva propusta na putu i dva na pruzi.

8. oktobar

- Jedinice 31. gardijskog pešadijskog korpusa Crvene armije i jedinice GŠ NOV i PO za Vojvodinu oslobodile Sentu i Adu.
- Odbacivši jedinice 46. divizije NOV.T, 122. izviđački bataljon nemačke U. poljske vazduhoplovne divizije, sa 4 tenka, 10 oklopnih automobila i dva divizionna artiljerije, uspeo da se preko Bujanovca probije u Vranje.

- Na Doli Jovanu, u borbama protiv nemačkih jedinica, 14. srpska udarna brigada 23. udarne divizije NOVJ pretrpela gubitke od 10 mrtvih i 45 ranjenih boraca, te bila prinuđena da se rokira u rejon s. Gornjana (blizu Bora). Oko 200 nemačkih vojnika izbačeno je iz stroja.
  - Kod s. Rudne Glave (blizu D. Milanovca) jedinice 25. divizije NOVJ zarobile oko 150 nemačkih vojnika i zaplenile 15 kamiona i 200 kola sa zapregom.
  - U s. Luci (blizu Bora) 9. srpska udarna brigada 23. udarne divizije NOVJ zauzela nemačko uporište i neprijatelju nanela osetne gubitke (nekoliko stotina izbačenih iz stroja), a sama imala 10 mrtvih i oko 30 ranjenih boraca.
  - Blizu s. Vinarca (kod Leskovca) nemački automobil uništila mina koju je postavila 13. srpska brigada 24. divizije NOVJ. Dva nemačka vojnika su poginula a četiri su ranjena.
  - Jedinice Crvene armije ušle u Svilajnac.
  - U Mladenovac upao jedan bataljon 5. udarne divizije NOVJ, ali nije uspeo da likvidira posadu (oko 200 nemačkih vojnika), jer joj je stigla pomoć iz Beograda i Smed. Palanke. Bataljon se povukao. Neprijatelj je imao oko 30 mrtvih, a bataljon 1 poginulog i 10 ranjenih boraca.
  - U s. Belegišu (kod Stare Pazove) nemačke jedinice iz s. Starih Banovaca, uz sadejstvo 16 tenkova, napale 8. vojvođansku NOU brigadu. Brigada je, u oštrim borbama uništila 2 tenka, a zatim se, kod s. Surduka. prebacila preko r. Dunava u Banat.
  - U s. Vojlovcu (kod Pančeva), od Udarne bataljona Banatske operative zone GŠ NOV i PO Vojvodine, Pančevačkog, Vršačkog i Belocrkvanskog NOP odreda i novih boraca, formirana 12. vojvođanska NOU brigada.
  - U sastav 6. proleterske divizije NOVJ »Nikola Tesla« ušla 22. srpska (kosmajaska) brigada.
  - U sastav 5. udarne divizije NOVJ ušla 21. srpska brigada.
- S/9, oktobar
- U s. Paragama (kod Bač. Palanke) delovi Bačkopalanačkog NOP odreda razoružali opštinsku policiju, uništili opštinsku arhivu i telefon, miniranjem pruge između s. Paraga i s. Gajdobre izbacili iz šina voz i posekli tt stubove. Drugi delovi toga odreda miniranjem pruge između s. Obrovca i s. Tovariševa srušili nemački transportni voz s vojnicima, a u s. Tovariševu razoružali opštinsku policiju, zaplenivši 16 pušaka, i uništili tt uređaje na železničkoj stanici.
9. oktobar
- Goneći razbijene redove nemačke Bobene grupe »Fišer« i 14. puka nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen«, delovi 45. divizije NOVJ i 223. divizije Crvene armije oslobodili Boljevac i produžili nastupanje ka V. Moravi. Jedinice 20. brigade 45. divizije NOVJ su zarobile oko 300 nemačkih vojnika.
  - Glavnina nemačkih snaga iz istočne Srbije, pod komandom Štaba 1. brdske divizije, probivši položaje 16. srpske brigade 25. divizije NOVJ kod s. Rudne Glave, otpočela nadiranje ka Kučeva Jedinice 113. divizije Crvene armije i jedinice 23. udarne i 25. divizije NOVJ vršile su stalan pritisak na bokove i začelje ove nemačke kolone.
  - Na položajima s. Vlaško Polje – s. Đurinci – Ralja počele četverodnevne borbe jedinica l. proleterske udarne brigade 1. proleterske udarne divizije NOVJ protiv nemačkih jedinica i četnika. One su uništile 2 tenka i 1 lokomotivu, pokidale prugu na više mesta, demolirale železničku stanicu, zaplenile 4 puške, 1 pištolj i 48 ručnih bombi. Brigada je imala 1 poginulog i 7 ranjenih boraca.
  - U s. Skeli 2, 3. i 4. bataljon 4. vojvođanske udarne brigade 16. udarne divizije NOVJ napali na oko 400 nemačkih vojnika i posle oštre borbe odbacili ih ka Obrenovcu. Neprijatelj je imao 9 mrtvih i 13 ranjenih vojnika.
  - Jedinice 11. udarne divizije NOVJ napale na delove nemačkog 5. SS policijskog puka, na delove SDS i četni tenkova u Obrenovcu i okolnim uporištima, ali nisu uspele da zauzmu grad, jer je nemačkim jedinicama pristigla pomoć iz Beograda. Neprijatelj je imao više mrtvih i ranjenih, a uništena su 4 kamiona. Jedinice 11. divizije imale su 12 mrtvih i 26 ranjenih boraca.
  - Šesta vojvođanska NOU brigada prebacila se na desnu obalu Save, u s. Mrdanovac (kod Sapca), radi ulaska u sastav 36. udarne divizije NOVJ.
  - Po naređenju Štaba 37. udarne divizije NOVJ formirani 2. i 3. sandžački NOP odred.
- 9/10. oktobar
- Posle šest časova borbe jedinice 1. gardijskog utvrđenog rejona Crvene armije, 23. srpska brigada 45. divizije NOVJ i Svrljiški NOP odred oslobodili Knjaževac. Neprijatelj je imao velike gubitke: samo jedinice NOVJ nanele su delovima nemačke

1. brdske divizije i kvislinškim vojnicima oko 200 mrtvih i zaplenile oko 100 pušaka 1 5 p. mitraljeza a zajedno sa jedinicama Crvene armije zaplenila oko 100 nemačkih kamiona.

- Jedinice 11. i 10. udarne divizije 12. udarnog korpusa NOVJ ponovo izvršila napad na oko 3.000 nemačkih vojnika i pripadnika SDK i SDS u Obrenovcu i uspele da ovladaju spoljnom odbranom grada. Međutim, pošto su imale zadatak da što pre krenu ka Beogradu, one su prekinule napad. Neprijatelj je imao velike gubitke. Zaplenjena je izvesna količina oružja, municije i drugog materijala, a uništena su 2 tenka i 4 kamiona. Jedinice 12 korpusa imale su 40 mrtvih i 76 ranjenih boraca.
- Prva krajiška udarna brigada 5. udarne divizije NOVJ ponovo napala nemački garnizon u Topoli, ali zbog jake odbrane i zbog dejstva neprijateljskih tenkova ona se povukla ka s. Natalincima. Iste noći jedan bataljon 4. krajiške udarne brigade 5. udarne divizije NOVJ porušio je železničku prugu i ž. st. u s. Kovačevcu i likvidirao neprijateljsku posadu na stanici. Neprijatelj je imao 11 mrtvih 1 4 zarobljena, a jedinice 5. divizije – 11 ranjenih boraca.
- Kod s. Bagrdatia (blizu Ralje), u kratkoj borbi protiv kolone od oko 100 nemačkih vojnika, 3. bataljon 2. proleterske (ličke) udarne brigade 6. proleterske divizije NOVJ »Nikola Tesla« ubio 5 neprijateljskih vojnika i zaplenio automat, četiri puške i tri pištolja.
- Jedinice 3. srpske udarne brigade 2. proleterske udarne divizije NOVJ oštetile železnički most kod Dunisa i porušile 70 metara pruge; iz s. D. Ljubeša izbacile oko 150 vojnika RZK i četnika i srušile jedan propust od 8 m i 30 metara pruge; kod s. Trnjana i kod s. Kormana porušile prugu u dužini od 75 m (sve na pruzi Niš – Stalać).
- Us. Silbašu (kod Bačke Palanke) delovi Bačkopalanačkog NOP odroda napali opštinsku policiju, ubili 1 policajca i zaplenili 5 pušaka sa 50 metaka. Iste noći drugi delovi tog odreda, pri napadu na jednu kolonu, ubili 1 neprijateljskog vojnika i zaplenili 3 mitraljeza, 2 puške, 50 metaka i nešto druge opreme.
- Između s. Vognja i Srem. Mitrovica jedinice 7. vojvođanske NOU brigade minirale prugu na četiri mesta, oštetile lokomotivu i uništile 5 vagona nemačkog transportnog voza.

10. oktobar

- Nemački vojni zapovednik za Jugoistok imenovao tzv. Odbor državno administracije za Srbiju.
- Bugarska Tenkovska brigada i 1. vlasotinačka brigada 22. divizije NOVJ. uz podršku avijacije Crvene armije, savladale upornu odbranu delova nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« i čelnika i oslobodilo Vlasotince. Neprijatelj se, uz gubitke od oko 300 poginulih, povukao ka Leskovcu
- Putem Bor – Petrovac, delovi G8. korpusa Crvene armije izbili u rejon V. Plane i obrazovali mostobran. Istovremeno je, komunikacijom Zaječar – Bor - Petrovac, 5. motostreljačka brigada Crvene armije izbila u V. Planu, gde je uspostavila vezu s jedinicama 1. armijske grupe NOVJ. Time su bile presečene komunikacije koje dolinom V. Morave vode ka Beogradu.
- Kod s. Kovačevca i s. Kusatka (blizu Mladenovca), u oštroj borbi, jedinice 5. udarne divizije NOVJ razbile kolonu od oko 300 nemačkih vojnika, nanevši joj gubitke od oko 80 mrtvih i 40 zarobljenih, zaplenivši, pored ostalog, 2 topa. 7 p. mitraljeza, automat i 90 pušaka i uništivši oklopni automobil. 7 kamiona i motocikl. Jedinice 6. divizije imale su 1 poginulog i 6 ranjenih boraca.
- U s. Meljaku (kod Umke) 3. proleterska (lička) udarna brigada 6. proleterske divizije NOVJ »Nikola Tesla« slomila otpor nemačkih vojnika, nanevši im gubitke od 20 mrtvih i više ranjenih, zaplenivši 3 minobacača, 4 p. mitraljeza, 48 pušaka, 2 kamiona, motocikl i veću količinu municije i druge opreme i uništivši 2 kamiona. Brigada je imala 5 mrtvih i 10 ranjenih boraca.
- U s. Surduku (kod Stare Pazove) nemačke jedinice streljale 24 meštanina i zaklale nekoliko ljudi, žena i dece. Jednoveomono je izvršeno i streljanje 18 lica dovedenih iz s. Belegiša.
- U rejonu s. Klenka 3. bataljon 10. vojvođanske NOU brigade iz zasede napao deo nemačke motorizovane kolone (od preko 100 kamiona s vojnicima 1 30 tenkova) koja se iz Sapca kretala ka Rumi. Posle jednočasovne borbe bataljon se, pred nadmoćnim neprijateljem, povukao, nanevši mu velike gubitke. Bataljon je imao 4 poginula i 2 ranjena borca.
- Us. Bcčmenu (kod Zemuna) 1. bataljon 10. vojvođanske NOU brigade napao oko 250 vojnika SDK. Posle tročasovne borbe zbog pristizanja pojačanja neprijatelju, bataljon se povukao. Istoga je dana jedna četa toga bataljona napala neprijateljsko

- bočno osiguranje od 70 vojnika SDK i ubila 6 a više njih ranila. Zaplenjeno: 3 p. mitraljeza, nekoliko pušaka i bombi i druga ratna oprema.
- U Negotinu, po naređenju GS NOV i PO za Srbiju, formirana (i. artiljerijska baza sa zadatkom da. posle izvršene obuke, formira tri artiljerijske brigade za jedinice 14. korpusa NOVJ.
- 10/11. oktobar
- Iz rejona Obrenovca počelo nastupanje jedinica 12. udarnog korpusa NOVJ prema Beogradu.
  - Jedinice 36. udarne divizije 12. korpusa NOVJ napale nemačke snage u Obrenovcu, ali bez uspeha. jer je neprijatelju stiglo pojačanje iz Beograda. One su zatim držale grad u blokadi. Divizija je imala 17 mrtvih i 36 ranjenih. Neprijatelj je imao dosta gubitaka u ljudstvu i materijalu.
  - Na nemačke jedinice u s. Mislođinu (kod Obrenovca) neuspešno napala 5. krajiška (kozarska) brigada 11 udarne divizije NOVJ. Brigada je imala 6 mrtvih i 11 ranjenih boraca.
  - Dva bataljona 4. krajiške udarne brigade 5. udarne divizije NOVJ napali na nemačke snage u Mladenovcu. ali se posle kraće borbe povukli iz grada, jer je neprijatelju stiglo pojačanje.
  - Nemačku posadu u Vranju (jedan ujačani bataljon) napala 27. srpska brigada 46. divizije NOVJ. ali nije uspela da zauzme grad.
  - Iz rejona s. Vojlovice (kod Pančeva) 1. i 2. bataljon 12. vojvođanske NOU brigade forsirali r. Dunav istočno od s. Višnjice i sadejstvovali s jedinicama 109. gardijske pešadijske divizije Crvene armije pri ovladavanju s. V. Selom i pri obrazovanju mostobrana na desnoj obali.
- II. oktobar
- Posle dvodnevni borbi protiv zaštitnih delova nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen«, četnika i jedinica SDS, 15 srpska brigada 47. divizije NOVJ oslobodila Leskovac. U grad su, nešto kasnije ušli i delovi bugarske Tenkovske brigade. Neprijatelj je odstupio ka Nišu.
  - Boreći se, od 6 do 10 časova, protiv jednog nemačkog ojačanog bataljona, 25. i 27. srpska brigada 46. divizije NOVJ oslobodile Vranje. Neprijatelj se, uz osetne gubitke, povukao ka Bujanovcu.
  - Jedinice Subotičkog NOP odreda i prednji delovi 31. gardijskog pešadijskog korpusa Crvene armije oslobodili Suboticu.
  - Bugarska 6. pešadijska divizija probila odbranu delova nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen«, zauzela Belu Palanku i izbila pred s. Novo Selo i s. Duboku Padinu, bugarska 9. pešadijska divizija ovladala s. Kalnom i s. Jalovik-Izvorom, a bugarska 4. pešadijska divizija ovladala s. Ravnom Dubravom i na taj način izbila na oko 35 km istočno i južno od Niša.
  - Savlađujući žilav otpor nemačkih vojnika i pripadnika SDK i SDS, jedinice 11. i 16. udarne divizije 12. udarnog korpusa NOVJ i delovi 2. proleterske (ličke) udarne brigade 6. proleterske divizije »Nikola Tesla« 1. proleterskog udarnog korpusa NOVJ ovladali linijom Jasenak – s. Moštanica – s. Sremčica i nastavili prodiranje ka Beogradu. U s. Sremčici je poginulo 15 i zarobljeno 10 nemačkih vojnika. Zaplenjeni su 2 p. mitraljeza, 2 automata i 1 pištolj.
  - Na komunikaciji Kragujevac – Topola jedinice 2. krajiške udarne i 15. majevičke udarne brigade 17. udarne divizije NOVJ napale nemačku motorizovanu kolonu, uništile 2 kamiona i 1 putnički automobil i neprijatelju nanele dosta gubitaka. Brigade su imale samo 2 ranjena borca.
  - U borbama, započetim predhodnog dana, protiv četnika, vojnika SDK i RZK, podržanih sa 8 nemačkih tenkova iz Kruševca i Trstenika. 4 proleterska udarna brigada 2. proleterske udarne divizije NOVJ ubila 50 i ranila veći broj neprijateljskih vojnika, uništila 1 i oštetila 2 tenka i odbacila neprijatelja ka Kruševcu i Trsteniku.
  - Na putu s. Krušedol – Irig 2. i 3. bataljon 7. vojvođanske NOU brigade napali nemačku motorizovanu kolonu. U petočasovnoj borbi oni su zapalili 6 kamiona sa prikolicama i odbili neprijateljska pojačanja upućena iz Iriga i s. Krušcdola. Brigada je imala 5 ranjenih boraca, a neprijateljski gubici u ljudstvu nisu utvrđeni.
  - Na putu s. Lačarak – s. Martinci (kod Srem. Mitrovice) 1. bataljon 7. vojvođanske NOU brigade napao nemačku kolonu od 3 tenka i uništio 1 tenk.
  - Između s. Cerevića i s. Suseka (kod Iloka) delovi Mornaričke Čete II. vojvođanske NOU brigade vatrom iz protivoklopnih oruđa i mitraljeza napali nemački brod »Kazan« koji je vukao nekoliko šlepova. Brod i šlepovi su oštećeni a zadnji šlep je i zapaljen.

- U Užicu (sada: Titovo Užice) izabran GNO odbor.
- 11/12. oktobar
- Posle jednodnevne borbe protiv nemačkih vojnika. 1. vojvođanska udarna brigada 16. udarne divizije NOVJ zauzela s. M. Moštanicu (kod Umkc), nanevši neprijatelju gubitke od 14 mrtvih i više ranjenih i uništivši 1 tenk. Brigada je imala 4 poginula i 28 ranjena borca.
  - Z. st. Durince (kod Mladenovca), koju su branili nemački vojnici, zauzele jedinice 1. proleterske udarne brigade 1. proleterske udarne divizije NOVJ. Uništeni su 2 oklopna automobila. 2 kamiona i 1 lokomotiva.
  - Jedinice 3. srpske udarne brigade 2. proleterske udarne divizije NOVJ odbacili iz Dunisa i s. Trubačeva nemačke vojnike i pripadnike RZK. Poginulo je 15 neprijateljskih vojnika a zaplenjeno je 90 sanduka eksploziva, 5 sanduka fililja s kapislama, 100 granata, troja kola telefonsko žice i veća količina drugog materijala. Brigada nije imala gubitaka.
12. oktobar
- Delovi 223. pešadijske divizije Crvene armije i 24. srpske brigade 45. divizije NOVJ oslobodili Aleksinac i uspostavili vezu sa 2. proleterskom udarnom divizijom NOVJ u dolini r. Južne Morave. Time je nemačkim snagama u rajonu Niša presečena odstupnica ka severu.
  - Dvadeset treća sipska brigada 45. divizije NOVJ, uz sadejstvo 1. gardijskog utvrđenog rejona Crvene armije, oslobodila Svrlijig, a zatim se orijentisala u pravcu Niša.
  - Na liniji s. Doljevac – s. Mramor 24. i 47. divizija NOVJ, uz podršku artiljerije bugarske Tenkovske brigade, sprečile pokušaj nemačke 7. SS divizije Princ Eugen da se iz rejona Niša probije ka Prokuplju. Pri tome je ubijeno oko 100 nemačkih vojnika.
  - Kod s. Ripnja (blizu Beograda) 2. proleterska (lička) udarna brigada 6. proleterske divizije NOVJ »Nikola Tesla« vodila borbu protiv nemačkih snaga, zauzela ž. st. Klcnje, ubila 7 neprijateljskih vojnika, porušila železničku prugu Ripanj – Resnik i oštetila 3 železničke kompozicije. Brigada je imala 2 ranjena borca.
  - Jedinice 1. vojvođanske udarne brigade 16. udarne divizije NOVJ, posle kraće borbe protiv nemačkih snaga, oslobodile Umku i s. Ostružnicu (kod Beograda). Zaplenjeno je 12 pušaka, 2 pištolja i manja količina municije.
  - Posle dvodnevni borbi protiv nemačkih jedinica 13. proleterska udarna brigada »Rade Končar« 1. proleterske udarne divizije NOVJ, tri bataljona 10 krajiške udarne brigade 5. udarne divizije NOVJ i jedinice 2. krajiške udarne brigade 17. udarne divizije NOVJ, uz sadejstvo jednog motorizovanog puka 3. ukrajinskog fronta Crvene armije, oslobodile Topolu.
  - Jedinice 1. proleterske udarne i 5. udarne divizije NOVJ, uz sadejstvo jednog motorizovanog puka i jednog streljačkog bataljona 3. ukrajinskog fronta Crvene armije, posle viščasovne borbe protiv nemačkih jedinica oslobodile Mladenovac.
  - Kod s. Belosavaca (na komunikaciji Topola – Mladenovac) 2. bataljon 13. proleterske udarne brigade »Rade Končar« 1. proleterske udarne divizije NOVJ iz zasede ubio 22 i ranio 25 nemačkih vojnika, a uništio kamion i zaplenio minobacač i nekoliko pušaka.
  - Naredbom GŠ NOV i PO za Vojvodinu, na području Srema formirana Sromska vojna oblast Njoj su neposredno potčinjene komande bosutskog (šidskog). fruškogorskog (sremskomitrovačkog) i posavskog (zemunskog) vojnog područja.
- 12/13. oktobar
- Pod pritiskom jedinica 46. divizije NOVJ i bugarskih pešadijskih i artiljerijskih jedinica, nemački vojnici i balisti napustili s. Belo Polje i probili se preko Vladičinog Hana ka pl. Kukavici. U toku 13. i 14. oktobra gonjenom neprijatelju su naneseni gubici od 350 mrtvih i 280 zarobljenih. Oslobodeno je i 1200 Italijana koji su radili u fabrici za preradu molibdena. Zaplenjeno je: 30 protivavionskih topova. 12 protivavionskih mitraljeza, 5 mitraljeza, 5 protivtenkovskih pušaka. 5 minobacača, 51 puška, 100.000 metaka, 4.000 granata. 2 vagona hrane i veća količina drugog ratnog materijala i opreme.
  - Kod s. Ciba (sada: Celarevo, blizu Bačke Palanke) jedna četa Bačkopalanačkog NOP odreda napala mađarsku komoru, ubila 5 mađarskih vojnika i zaplenila 2 puške sa 100 metaka i nešto ratne opreme.
13. oktobar
- Posle trodnevni borbi protiv delova nemačke borbene grupe »Fišer« koji su se povlačili iz istočne Srbije, jedinice 3. Ukrajinskog fronta Crvene armije oslobodile Čupriju.
  - Jedinice 3. ukrajinskog fronta Crvene armije oslobodile Paraćin. Nemački vojnici povukli su se bez otpora.

- Glavnina nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« izvršila jak pritisak na 24. diviziju NOVJ i uspela da se preko s. Mramora probije ka s. Aleksandrovu (kod Prokuplja) gde je zadržana napadom 47. divizije NOVJ.
  - Jedinice 32. srpske brigade 11. udarne divizije NOVJ napale i zauzele nemačka uporišta u s. Zvečki i s. Belom Polju (kod Obrenovca). Neprijatelj je odbačen u s. Zabrežje. Zaplenjeno je 30 pušaka i 2 p. mitraljeza.
  - Iz rejona s. Mirijeva (kod Beograda) vraćeni na levu obalu r. Dunava 1. i 2. bataljon. 12. vojvođanske NOU brigade, da bi cela ta brigada bila upućena na front na r. Tisi
  - Na prostoriji s. Virovo – s. Guća tri bataljona 4. sandžačke udarne brigade 37. udarne divizije NOVJ napala oko 1200 četnika i odbacila ih preko pl. Jelice ka Čačku. Neprijatelj je imao 21 mrtvog, 30 ranjenih i 10 zarobljenih. Zaplenjeno je 15 pušaka. Brigada je imala 2 mrtva i 5 ranjenih boraca.
  - Na položaju s. Desimirovac – s. Petrovac 15. majevička udarna brigada 17. udarne divizije NOVJ odbila napad nemačke motorizovane kolone (4 tenka, oko 100 kamiona i do 200 kola) i vratila je u Kragujevac. Neprijatelj je imao 6 mrtvih i više ranjenih, a zaplenjeno je: 1 p mitraljez, 4 puške, 2 pištolja i 1 motocikl.
  - Naredbom GS NOV i PO za Vojvodinu određen novi štab Sremske operative zone. Pod njegovom su komandom i dalje ostale 7, 9. i 10. vojvođanska NOU brigada.
  - U Krurni (u Albaniji), od Partizanskog bataljona Kosova, novih boraca i izvesnog broja rukovodilaca iz 1. kosovsko-metohijske NOU brigade, formirana 4. kosovsko-metohijska NO brigada.
  - U Jagodini (sada: Svetozarevo) rasformiran nemački Stab generalne komande »Miller«, koji je rukovodio operacijama u istočnoj Srbiji, i upućen u Kraljevo da formira Stab 34. armijskog korpusa.
- 13/14. oktobar
- Delovi 1. proleterske udarne i 5. udarne divizije NOVJ i 14. motostreljačka brigada 3. ukrajinskog fronta Crvene armije slomili jak otpor nemačkih snaga i zauzeli Avalu (kod Beograda).
14. oktobar
- Glavnina nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« počela povlačenje iz rejona Niša ka Prokuplju. Jedinice 22. divizije NOVJ odbacile su nemačke zaštitne delove sa Bubnja i Turskog šanca i prodrle u južni deo Niša Istovremeno su jedinice 40. divizije NOVJ, 23. srpska brigada 45. divizije NOVJ i jedinice 1. gardijskog utvrđenog rejona Crvene armije sa severa i jedinice bugarske 8. divizije sa istoka prodrle u grad i do 16 časova potpuno oslobodile Niš
  - Jedinice 64. pešadijskog korpusa Crvene armije i 2. proleterska udarna divizija NOVJ oslobodile Kruševac. iz koga su se nemački vojnici i četnici povukli ka Trsteniku.
  - Na prostoriji s. Mramor – s. Jugbogdanovac (i/među Niša i Prokuplja) 47. divizija NOVJ s juga i 24. divizija NOVJ sa severa, uz sadejstvo sovjetsko avijacije i bugarske Tenkovske brigade, u snažnom naletu razbile glavninu nemačko 7. SS divizije »Princ Eugen«. U borbama je poginulo 400 a zarobljeno 700 neprijateljskih vojnika 1 deo Slaba 7. SS divizije. Zaplenjeno je: 800 motornih vozila, 17 tenkova, 7 motorizovanih topova, 100 putničkih automobila. 700 pušaka, 50 automata. 80 p. mitraljeza, 5 minobacača, 300.000 metaka. 10 radio-stanica, 10 radlo-aparata. 200 konja, 2 trupne apoteke, 200.000 cigareta, 700.000 dinara i mnogo druge ratne opreme.
  - Posle oštre borbe protiv nemačkih jedinica tri bataljona 3. vojvođanske udarne brigade 36. udarne divizije NOVJ oslobodili Obrenovac i s. Zabrežje. a neprijatelja odbacili preko r. Save u Srem. Neprijatelj je imao 23 poginula, oko 30 ranjenih i 21 zarobljenog. Uništen je 1 tenk. a zaplenjen p. mitraljez i 52 puško. Brigada je imala 4 mrtva i 8 ranjenih boraca
  - U s. Jajincima (kod Beograda) komandant 1. armijske grupe NOVJ izdao zapovest za napad na Beograd. Planom je predviđeno da se glavni udar nanese pravcem: Banjica – Slavija (sada Trg Dimitrija Tucovića) – Savski most, a pomoćnim pravcima: Čukarica – Mostar i Topčidersko brdo – Mostar i Cvetkova mehana Vukov spomenik – Pančevački most.
  - Posle oštre borbe protiv nemačkih jedinica 2. i 3. proleterska (lička) udarna brigada 6. proleterske divizije NOVJ »Nikola Tesla« oslobodile sela Resnik, Kijevo, Kneževac, Rakovicu i ž. st. Topčider, odbacivši neprijatelja u Beograd. Brigade su imale 4 mrtva i 15 ranjenih boraca.
  - U s. Miličevom Selu i s. Gorobilju (kod Požege) 2. bataljon 4. sandžačke udarne brigade 37. udarne divizije NOVJ upao u četničke logore i u kratkoj borbi ubio 40, ranio oko 30 i zarobio 10 četnika, a zaplenio 2 automata, jedan pištolj, oko 200 ručnih bombi i arhivu jednog četničkog korpusa Uništena su troja kola municije Bataljon je imao 1 poginulog i 3 ranjena borca.

- Kod s. Neradina (blizu Iriga) 2. bataljon 7. vojvođanske NOU brigade vodio ceo dan oštire borbe protiv nemačkih snaga koje su pokušale da se probiju komunikacijom s. Krušedol – Irig. Neprijatelj je prinuđen da se povuče na polazne položaje kod s. Krušedola, koje je štitio jakom artiljerijskom vatrom.
- Između s. Beočina i s. Neština (kod Iloka) delovi Mornaričke čete 11. vojvođanske NOU brigade vatrom iz protivoklopnih oruđa teško oštetili brod NDH Zagreb«.
- U Petrovgradu (sada: Zrenjanin) od 5. banatskog NOP odreda i novih boraca formirana 13. vojvođanska NOU brigada.
- Po naređenju Glavnog štaba NOV i PO za Vojvodinu rasformiran Stab banatske operativne zone.
- Saveznički avioni bombardovali Užice (sada: Titovo Užice), u kome su se nalazile jedinice Užičkog NOP odreda. Poginulo je i ranjeno 10 partizana i građana, a više kuća je porušeno.
- U Svilajncu, na velikom političkom zboru građana, izabran MNO odbor.
- U Kraljevu, od rasformiranog nemačkog Štaba generalne komande »Miler«, formiran Stab 34. armijskog korpusa i stavljen pod komandu Grupe armija »E«.

14/15. oktobar

- Kod s. Golubovca (blizu Kruševca) 4. proleterska brigada 2. proleterske udarne divizije NOVJ razbila tri četničke brigade. Poginula su 1U4, ranjeno je 60 i zarobljeno je 117 četniku. Zaplenjeno je: 117 pušaka, 7 p. mitraljeza, 2 automata, 1 minobacač, 3 pištolja, 17.000 metaka i druga ratna oprema. Brigada je imala 2 mrtva i 4 ranjena borca.
- Između s. Vognja i Srem. Mitrovice 4. bataljon 7. vojvođanske NOU brigade razrušio prugu na nekoliko mesta, ubio dvojicu ustaša i ranio ustaškog oficira.

15. oktobar

- Posle borbe protiv zaštitničkih delova nemačke 1. brdske divizije i grupe »Vitman« jedinice Crvene armije i Požarevački NOP odred oslobodili Požarevac, odbacivši neprijatelja preko V. Morave ka Smederevu.
- Posle dvanaest časova oštire borbe protiv nemačkih jedinica 5. krajiška (kozarska) udarna brigada i jedan bataljon 12. krajiške udarne brigade 11. udarne divizije NOVJ oslobodili s. Zarkovo (kod Beograda). Neprijatelj je imao 30 mrtvih, 40 ranjenih i 55 zarobljenih. Zaplenjeno je: 6 protivienkovskih topova, 2 protivavionska mitraljeza, 2 vagona artiljerijske municije, 60 pušaka i dosta drugog materijala. Peta brigada je imala 24 poginula i 32 ranjena borca.
- Jedinice 17. udarne divizije NOVJ i 113. divizije Crvene armije počele borbe za oslobodjenje Kragujevca. Borbe su vođene do 21. oktobra, kada je grad oslobođen.
- U s. Sevojnu (kod Titovog Užica) 1. bataljon 4. sandžačke udarne brigade 37. udarne divizije NOVJ i jedan bataljon Užičkog NOP odreda vodili borbu protiv čelnika. Poginulo je 20 četnika.
- U s. Vranama (kod Arilja) 3. bataljon 4. sandžačke udarne brigade 37. udarne divizije NOVJ, posle petočasovne borbe, odbici napad oko 800 četnika koji su pokušali da unište bolnicu i intendanturu te brigade. Neprijatelj je imao oko 80 mrtvih i ranjenih. Zaplenjeno je oko 50 pušaka. Bataljon je imao 1 poginulog i 6 ranjenih boraca.
- Na pulu Između s. Jakova i s. Boljevac (kod Zemuna) delovi 1. bataljona 10. vojvođanske NOU brigade napali kamion sa 15 nemačkih vojnika. Poginulo je 9 nemačkih vojnika. Zaplenjeno je: kamion, 2 p. mitraljeza, nekoliko pušaka i pištolja, a u s. Boljevcima još i 6 kola puščane i druge municije.
- Kod s. Neština (blizu Iloka) delovi Mornaričke čete 11. vojvođanske NOU brigade vatrom iz protivoklopnih oruđa teško oštetili nemački remorker, te se ovaj nasukao na levoj obali kod s. Ciba (sada: Celarevo). Istovremeno je iz protivoklopnih topova oštećen mađarski bunker na levoj obali r. Dunava.
- Između s. Merdara i zaseoka Mačje Stene jedinice 5. kosovsko-metohijske NO brigade napale grupu četnika i zarobile šestoricu.
- GS NOV i PO za Vojvodinu izdao Slabu Bačko-baranjske operativne zone uputstvo o mobilizaciji ljudstva na teritoriji Bačke.

Oktobar s.

- Kod Kraljeva obnovljen Kraljevački NOP odred »Jovo Kursula«.
- U Zaječaru formiran Zaječarski ONO odbor.

Oktobar d.p.

- U Jagodini (sada: Svctozarcvo) formirana Komanda pomoravskog vojnog područja.

- 15/16. oktobar
- Delovi 3. i 5. sandžačke i 7. crnogorske udarne brigade 37. udarne divizije NOVJ zauzeli Sjenicu, koju je branilo oko 2.000 pripadnika nemačke legije „Krempler« i četnika. Neprijatelju su naneti osetni gubici a jedinice 37. divizije su imale 3 mrtva i e ranjenih boraca. Zaplenjeno je 10 kola municije.
  - Na komunikaciji Kragujevac – Kraljevo 3. bataljon 0 proleterske (istočnobosanske) udarne brigade 17. udarne divizije NOVJ iz zasede uništio 2 nemačka kamiona s posadom, 10 kola i 25 konja.
  - U s. D. Kruščici i s. Grivskoj (kod Arilja) 4. bataljon 4. sandžačke udarne brigade 37. udarne divizije NOVJ napao četnike i odbacio ih ka Arilju. ubivši 10 i zarobivši 3 četnika i zaplenivši p. mitraljez i minobacač.
  - Između s. Martinaca i s. Kukujevaca (kod Sida) jedan bataljon 9. vojvođanske NOU brigade miniranjem na 27 mesta razrušio prugu (u ukupnoj dužini od 500 metara) i posekao 25 tt stubova.
16. oktobar
- Jedinice 75. korpusa Crvene armije oslobodile Smederevo, a nemačku 1. brdsku diviziju odbacile ka Beogradu.
  - Jedinice 04. pešadijskog korpusa Crvene armije i 2. proleterske udarne divizije NOVJ oslobodile Trstenik. iz koga se nemački vojnici i četnici povukli ka Kraljevu.
  - Prva kosovsko-metohijska NOU brigada napala i razbila oko 120 žandarma i oslobodila Tropoju (u Albaniji).
  - U rejonu s. Drenova – s. Bogdanje (kod Trstenika) 3. srpska udarna brigada 2. proleterske udarne divizije NOVJ razoružala oko 120 četnika i zaplenila 7 p. mitraljeza, 80 pušaka i 17 kola ratnog materijala.
  - Jedinice 4. kosovsko-metohijske NOU brigade napale na oko 200 nemačkih vojnika i 400 balista u Đakovici. Posle desetočasovne borbe mesto je zauzeto i neprijatelj je proteran. Poginulo je 25 nemačkih vojnika i zarobljeno je oko 1511 balista. Brigada je proglašena udarnom.
  - Delovi Bačkopalanackog NOP odreda oslobodili s. Pivnicu (kod Odžaka) i s. Despot Sv. Ivan (sada: Despotovo, kod Novog Sada) i zaplenili 4. p. mitraljeza, 30 pušaka i 1 motocikl.
  - U Paraćinu. na političkom zboru građana, izabran GNO odbor.
- 16/17. oktobar
- U s. Tovariševu (kod Bač. Palanke) delovi Bačkopalanackog NOP odreda dočekali nemački kamion i zarobili 4 nemačka i 4 mađarska vojnika. Plön: kamion, 4 puške, 100 metaka, 40 ručnih bombi i 6 pari odela i obuće.
  - Između s. Martinaca i s. Laćarka (kod Srem. Mitrovice) 1. bataljon 9. vojvođanske NOU brigade na 4 mesta porušio prugu.
  - Između s. Vognja i Srem. Mitrovice delovi 7. vojvođanske NOU brigade miniranjem na 3 mesta razrušili prugu.
17. oktobar
- Posle trodnevni borbi protiv delova nemačkog 14. SS puka 7. SS divizije »Princ Eugen« jedinice 68. korpusa Crvene armije oslobodile Jagodinu (sada: Svetozarevo)
  - Kod s. Cukojevca (blizu Kraljeva) 2. i 4. bataljon 3. srpske udarne brigade 2. proleterske udarne divizije NOVJ. uz sađejstvo jedinica 64. korpusa Crvene armije, vodili borbu protiv oko 250 vojnika nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« i odbacili ih ka Kraljevu. Poginulo je 50 a zarobljena su 82 nemačka vojnika. Zaplenjeno je 110 pušaka, 8 p. mitraljeza, 7 automata, 9 pištolja. 2 protivlenkovske puške, 3 minobacača, 4 kamiona. 1 putnički automobil, arhiva četničkog komandanta Srbije i dosta drugog materijala. Gubici 3. brigade: 1 poginuo i 1 ranjen borac.
  - Delovi Bačkopalanackog NOP odreda oslobodili sela Gajdobru i Buljkes (kod Bač. Palanke) i Parabuć (kod Odžaka) i zaplenili 15 pušaka, automat i pištolj. Drugi delovi tog odreda zaplenili su u s. Tovariševu (kod Bač. Palanke) 8 kola municije i druge ratne opreme.
  - U Beogradu počeo rad Komande grada Beograda. Ona je uputila proglas građanima, pozivajući ih da svim snagama pomognu NOB
- 17/18. oktobar
- Između Rume i Srem. Mitrovice delovi 1. bataljona 7. vojvođanske NOU brigado na 8 mesta porušili prugu.
  - Između s. Laćarka i s. Martinaca (kod Srem. Mitrovice) 3. bataljon 9. vojvođanske NOU brigade na 6 mesta porušio prugu.

18. oktobar
- Kod s. Vitanovca i s. Ugljareva (blizu Kraljeva) dva bataljona 3. srpske udarne brigade 2. proleterske udarne divizije NOVJ vodila borbu protiv nemačkih jedinica. Neprijatelj je imao više mrtvih i ranjenih i 3 zarobljena vojnika. Između ostalog, zaplenjena je 1 protivtenkovska puška i 7 pištolja. Jedinice 3. brigade imale su 9 mrtvih i 6 ranjenih boraca.
  - Jedinice 4. kosovsko-metohijske NOU brigade napustile Dakovicu pred nadmoćnim nemačkim i balističkim snagama.
  - U Beogradu PK KPJ za Srbiju formirao novi MK KPJ za Beograd.
  - U oslobođenom delu Beograda, kod Auto-komande. održan veliki miting omladine 1 građana Beograda.
19. oktobar
- S mostobrana na r. Tisi. iz rejonu Sente i Ade, jedinice 31. gardijskog pešadijskog korpusa Crvene armije otpočele prodiranje kroz Bačku. Uz sađejstvo s jedinicama GS NOV i PO za Vojvodinu, one su 21. oktobra izbile na Veliki kanal, gde su i završile borbena dejstva na teritoriji Jugoslavije.
  - Na putu s. Jazak – Ruma delovi 4. bataljona 7. vojvođanske NOU brigade iz zasede napali 2 kamiona i putnička kola. Oni su zapalili kamione, zarobili domobranskog kapetana i 5 vojnika italijanske fašističke milicije i zaplenili 2 p. mitraljeza, 6 pušaka, putnička kola i 2 torbe sanitetskog materijala.
  - U s. Vitanovcu (kod Kraljeva) 4. batajon 3. srpske udarne brigade 2. proleterske udarne divizije NOVJ izvršio neuspeo napad na nemačke snage. Bataljon je imao 6 mrtvih i 4 ranjena borca.
  - Između Srem. Mitrovica i s. Vognja 1. četa 1. bataljona 7. vojvođanske NOU brigade miniranjem na 3 mesta razrušila prugu, a između s. Vrdnika i s. Pavlovaca (kod Rume) delovi 2. bataljona takođe na 3 mesta minirali i porušili prugu.
- 19/20. oktobar
- U s. Sotu (kod Sida) delovi 9. vojvođanske NOU brigade napali na dobro utvrđenu posadu (oko 150 vojnika iz domobranskog 8. lovačkog puka). Posle dvočasovne borbe napad je obustavljen zbog jakog neprijateljskog otpora. Brigada je imala 10 ranjenih boraca.
20. oktobar
- Posle sedmodnevnih borbi, lomeći uporan otpor delova nemačke armijske grupe «Felber», l. armijska grupa NOVJ (1. proleterski i 12. udarni korpus) i jedinice 3. ukrajinskog fronta Crvene armije oslobodili Beograd, glavni grad Jugoslavije. Hiljade Beograđana uzele su učešća u borbama za oslobođenje svoga grada. Neprijatelju su naneti veliki gubici u ljudstvu i materijalu. Poginulo je oko 15.000 a zarobljeno oko 9.000 nemačkih vojnika i oficira. Jedinice Crvene armije imale su oko 1.000 poginulih a jedinice NOVJ 2.952 poginula, među kojima politički komesar 5. krajiške (kozarske) NOU brigade Mahmud Ibrahimović Mašo. komandant bataljona u 1. proleterskoj NOU brigadi Dušan Milutinović, politički komesar bataljona u 1. proleterskoj NOU brigadi Blažo Popivoda i komandant bataljona u 8. crnogorskoj NOU brigadi Milisav Đurović. narodni heroji.
  - Posle oslobođenja Beograda, jedinice 73. gardijske streljačke divizije i 13. gardijske motorizovane brigade Crvene armije 1. fi. proleterska divizija NOVJ »Nikola Tesla«, ojačana 13. proleterskom brigadom 1. proleterske udarne divizije, prešle r. Savu i otpočele borbu za oslobođenje Zemuna.
  - Učitelj Miladin Zarić, samoinicijativno presekavši kablove, onemogućio da nemački vojnici razore jedini most na r. Savi. između Beograda i Zemuna.
  - Na položaju s. Cukojevac – Cukojevačko groblje i u s. Vitanovcu (kod Kraljeva) jedinice 3. srpske udarne brigade 2. proleterske udarne divizije NOVJ i jedna četa Crvene armije vodile borbu protiv oko 700 nemačkih vojnika. Neprijatelj je imao oko 50 mrtvih i više ranjenih, a jedinice 3. brigade – 5 mrtvih i 22 ranjena borca.
  - Stab 1. armijske grupe NOVJ izdao avizo-zapovest za prebacivanje jedinica 12. udarnog korpusa NOVJ iz rejonu Obrenovca preko r. Save u Srem.
  - Jedinice 1. kosovsko-metohijske NOU brigade i albanske 3. partizanske brigade napale na utvrđeno s. Junik (kod Đakovice). Zbog jakog otpora nemačkih i balističkih jedinica napad nije uspeo.
  - Kod s. Velike Braine (blizu Medvede) 5. kosovsko-metohijska NOU brigada vodila borbu protiv nemačkih jedinica. Zarobljeno je 9 nemačkih vojnika a zaplenjena su 2 mitraljeza sa 9.000 metaka.
  - Kod s. Palića (blizu Subotice) delovi 8. vojvođanske NOU brigade napali mađarsku kolonu i zarobili 58 vojnika sa celokupnom ratnom opremom.
  - Kod s. Grabovca (blizu Obrenovca), u borbi protiv nemačkih jedinica, poginuo komandant 4. vojvođanske NOU brigade Marko Milanović. narodni heroj.

- U Ćupriji, na velikom političkom zboru građana, izabran GNO odbor.
- 20/21. ofcrobbar – Kod s. Skele (blizu Obrenovca) jedinice 1 i 2. vojvođanske udarne brigade 16. udarne divizije NOVJ. uz sadejstvo artiljerijskih jedinica Crvene armije, izvršili napad na oko 700 vojnika nemačke 1. brdske divizije koji su se probili od Beograda. Posle oštre borbe neprijatelj je razbijen i nateran da se delom povuče preko r. Save u Srem a delom ka Sapcu.
- 21. oktobar – Jedinice 31. gardijskog pešadijskog korpusa Crvene armije i jedinice GS NOV i PO za Vojvodinu oslobodile Sombor.
- Jedinice Bačkopalanačkog NOP odreda oslobodile Bačku Palanku.
- Posle šestočasovnih borbi protiv delova nemačke Bobbene grupe 'Fišer« (14. puk 7. SS divizije »Princ Eugen«, 749. puk 117. pešadijske divizije i oko dva bataljona I. brdske divizije) i Bobbene grupe »Hart« (Stab 359. puka, dva pešadijska bataljona. jedan divizion i četa tenkova) 17. udarna divizija NOVJ i 113. divizija Crvene armije oslobodile Kragujevac. U tim borbama je poginulo 400, ranjeno preko 400 i zarobljeno 150 neprijateljskih vojnika. Zaplenjeno je: 9 topova raznih kalibara. 11 minobacača, 44 p. mitraljeza, 15 automata, 10.000 pušaka, 13 tromblonskih i protivtenkovskih pušaka, 20 pištolja, 150.000 metaka i 200 bombi. Pored ostalog, uništena su 2 tenka, 16 kamiona. 3 motocikla, 2 voza sa 10 vagona nafte i 10 vagona raznog materijala. Jedinice 17. divizije su imale 52 mrtva, 108 ranjenih i kontuzovanih 128 nestalih boraca.
- Na odseku s. Stubline – s. Skela (kod Obrenovca) završene dvodnevne borbe jedinica 16. udarne divizije NOVJ protiv oko 3.000 nemačkih vojnika koji su se probijali od Avale. Poginulo je oko 800 a zarobljeno oko 1.000 nemačkih vojnika. Ostatak se probio prema Šapcu, a delom se rasuo po terenu, gde je kasnije uništen ili zarobljen od partizanskih jedinica i naroda toga kraja.
- Kod Umke, u borbi protiv nemačkih snaga koji su se probijali od Avale, 1. bataljon 17. udarne brigade 28. udarne divizije NOVJ ubio oko 130 nemačkih vojnika, a zaplenio 6 p. mitraljeza, 3 automata, 25 pušaka, 10 pištolja. 12.500 metaka 1 dosta druge opreme. Bataljon je imao 2 mrtva i 3 ranjena borca.
- Jedinice 3. srpske udarne brigade 2. proleterske udarne divizije NOVJ izvršile neuspeo napad na nemačke položaje u rejonu s. Vitanovca (kod Kraljeva). Imale su 0 ranjenih boraca.
- Kod Arilja pet bataljona 37. udarne divizije NOVJ vodili sedmočasovnu borbu protiv četničkih snaga. Neprijatelj je imao oko 40 mrtvih. Zaplenjen je 1 p. mitraljez, 4 pištolja i nekoliko pušaka. Jedinice 37. divizije su imale 3 poginula i 7 ranjenih boraca.
- Jedinice 7. vojvođanske NOU brigade izvršile koncentričan napad na ustaško-domobransku posadu u s. Kamenici (kod Petrovaradina). Posle šestočasovne borbe one su oslobodile Kamenicu i odbile neprijateljsku intervenciju iz Petrovaradina, zarobivši 59 vojnika i zaplenivši 3 p. mitraljeza. 30 pušaka. 88 bombi i mnogo druge ratne opreme.
- 21/22. oktobar – Na odseku s. Skela – s. Kupinovo i kod Umke jedinice 16. i 36. udarne divizije 12. udarnog korpusa NOVJ, sa 117. i 374. protivavionskim pukom, 144. i 563. bacačkim pukom i 221. haubičkim pukom Crvene armije, forsirale r. Savu i počele operacije u Sremu.
- 22. oktobar – Jedinice 73. gardijske streljačke divizije Crvene armije i delovi 1 proleterske udarne divizije NOVJ i 6. proleterske divizije »Nikola Tesla«, posle oštih borbi, oslobodili Zemun a zatim sela: Nove Banovce, Novu Pazovu i Dobanovce.
- Peti bataljon 12. vojvođanske NOU brigade forsirao r. Tisu i oslobodio Titel.
- Požegu i Arilje napustile četničke snage, a u ta mesta ušao Užički NOP odred.
- Na komunikaciji Novi Pazar – Sjenica jedinice 37. udarne divizije NOVJ. 7. omladinske udarne brigade »Budo Tomović« 3. udarne divizije NOVJ i Sjeničkog NOP odreda vodile borbu protiv snaga SDK i < *ibile ih ka s. Dugoju Poljani.
- Po forsiranju r. Save kod Obrenovca i s. Skele jedinice 12. udarnog korpusa NOVJ preduzele nadiranje ka Ruini i oslobodile sela: Boljevce, Kupinovo, Jakovo, Surčin, Bečmen, Petrovčić, Ašanju i Karlovčić.
- 22/23. oktobar – Na putu Ruma – Srem. Mitrovica jedna četa 1. bataljona 7. vojvođanske NOU brigade iz zasede napala kamion s neprijateljskim vojnicima, te ubila 9 i zarobila 3 vojnika i zaplenila kamion, 9 pušaka i drugu ratnu opremu.

23. oktobar
- Tri bataljona 3. srpske udarne brigade 2. proleterske udarne divizije NOVJ i dve čete 223. divizije Crvene armije izvršili nov neuspeo napad na nemačke vojnike u s. Vitanovcu (kod Kraljeva). Zarobljeno je 14 nemačkih vojnika, uništena su 2 p. mitraljeza i 1 mitraljez, a zaplenjen je 1 p. mitraljez. Jedinice 3. brigade su imale 3 poginula i 16 ranjenih boraca.
  - Na Crvenoj gori (kod Ivanjice) 1. i 3. bataljon 5. sandžačke udarne brigade 37. udarne divizije NOVJ napali četnike i osvojili njihove položaje Protivnapadom. nadmoćnije neprijateljske snage su povratile izgubljene položaje. Neprijatelj je imao 47 mrtvih, oko 60 ranjenih i 8 zarobljenih. Zaplenjen je 1 mitraljez, 3 p. mitraljeza, 1 automat i 3 pištolja. Jedinice 5. brigade su imale 1 poginulog i 1 ranjenog borca.
  - Jedinice 7. vojvođanske NOU brigade oslobodile Pc-trovaradin i Srem. Karlovce. U Petrovaradinu su zarobile preko 200 domobrana i zaplenile 2 brdska topa. 4 p. mitraljeza, oko 600 pušaka, 30 pištolja, dosta municije i drugu opremu. U Srem. Karlovcima su zaplenile 2 automata, oko 100 pušaka, 5 pištolja i drugu opremu
  - Jurišni bataljon 11. vojvođanske NOU brigade, uz sađejstvo I. bataljona 9. vojvođanske NOU brigade, napao nemačku kolonu jačine oko 200 vojnika koja je pokušala da se probije od s. V. Radinaca ka s. Calmi (kod Srem. Mitrovice). Neprijatelju su naneti osetni gubici: samo jedan deo je uspeo da se probije ka s. Calmi.
  - Nadirući iz rejona Kuršumlje ka Kos. Mitrovici i Vučitrnu, jedinice 11. i 13. srpske brigade 24. divizije NOVJ, posle oštih borbi protiv balista, uz obostrane velike gubitke, ovladale linijom Ugljarski krš – Krtinjak – s. Tačevac (kod Kuršumlje).
  - Nemačke jedinice minirale puteve u jugoistočnom Sremu, razorile železničku prugu istočno od Rume i srušile most na r. Savi kod Sapca.
- 23/24. oktobar
- Novosadski NOP odred oslobodio Novi Sad u kome su se branile slabije mađarske snage.
  - Jedinice 6. proleterske i 36. udarne divizije NOVJ oslobodile Staru Pazovu.
24. oktobar
- U Ivanjici ušle jedinice 37. udarne divizije NOVJ. a četnička brigada se povukla ka s. Crnjevu.
  - Na položaju manastir Vujan – s. Banja – s. Oštra (blizu Čačka) 2. krajiška udarna brigada 17. udarne divizije NOVJ vodila borbu protiv nemačkih vojnika ljačine (bataljona) i odbacila ih prema Čačku i r. Z. Moravi. Neprijatelj je imao 15 mrtvih i veći broj ranjenih. Gubici 2. brigade: 8 poginulih. 32 ranjena i 6 nestalih boraca.
  - Kod s. Vitanovca (blizu Kraljeva), u borbi protiv nemačkih vojnika. 3. srpska udarna brigada 2. proleterske udarne divizije NOVJ imala 4 mrtva i 8 ranjenih boraca.
  - Kod s. Bešenova (blizu Rume), u borbi, delovi 7. vojvođanske NOU brigade ubili 12 neprijateljskih vojnika i zaplenili 2 mitraljeza.
  - Nadirući ka Kos. Mitrovici i Vučitrnu, jedinice 24. divizije NOVJ potisle baliste s linije s. Trnovica – s. Kokorovica – s. Dvorište – s. Turski Tačevac (kod Kuršumlje).
  - Jedinice 1. i 4. kosovsko-metohijske NOU brigade napali na utvrđeno s. Junik (kod Đakovice) i neprijatelju nanele gubitke, ali selo nisu zauzele zbog jakog otpora nadmoćnih nemačkih snaga i balista
  - U kaznioni Srem. Mitrovica ustaše pobile preko 100 zatvorenika, da ih ne bi oslobodile jedinice NOV i POJ.
  - Glavni NO odbor Vojvodine i GS NOV i PO za Vojvodinu izdali proglas o oslobođenju Banata i Bačke i skorom oslobođenju ostalih delova Vojvodine, pozivajući narode te pokrajine da sve od sebe daju za konačnu pobedu i za obnovu zemlje i da ispunjavaju sve zadatke koje pred njih stavi narodna vlast.
  - U Jagodini (sada: Svetozarevo) izabran MNO odbor.
- 24/25. oktobar
- Na položajima Jankov vrh – Vasiljev vrh – Javor – s. Lepovići (kod Sjenice) tri bataljona 5. sandžačke udarne brigade 37. udarne divizije NOVJ vodili borbu protiv oko 800 četnika i odbacili ih ka s. Kladnici i Sjenici. Neprijatelj je imao 55 mrtvih i 25 zarobljenih, a jedinice 5. brigade – 1 ranjenog borca.
25. oktobar
- U s. Bumbarevom Brdu (kod Kragujevcu) 1. i 2. bataljon 6. proleterske (istočno-bosanske) udarne brigade 17. udarne divizije NOVJ napali nemačke vojnike i odbacili ih ka s. Bresnici.

- S položaja između s. Vitanovca i s. Cukojevca (kod Kraljeva) jedinice 3. srpske udarne brigade 2. proleterske udarne divizije NOVJ proterale nemačke vojnike ka Kraljevu. Brigada je imala 2 mrtva i 8 ranjenih boraca.
  - U s. Mojsinju (kod Čačka) 2. krajiška udarna brigada 17. udarne divizije NOVJ i jedan bataljon 64. korpusa Crvene armije izvršili neuspeo napad na nemačke snage. Brigada je imala 8 ranjenih boraca
  - Kod Ivanjice 4. sandžačka udarna brigada 37. udarne divizije NOVJ rasterala četnike, nanevši im osetne gubitke, i zarobila bolnicu sa 5 lekara i 56 ranjenika.
  - Produžujući dejstva ka Kos. Mitrovici, jedinice 24. divizije NOVJ proterale baliste na desnu obalu Murgulske reke i r. Laba, nanevši im osetne gubitke.
  - Jedinice 1. kosovsko-metohijske NOU brigade i dva bataljona 4. kosovsko-metohijske NOU brigade ponovo napale na utvrđeno s. Junik (kod Đakovice). Posle oštarih desetočasovnih borbi, zbog pristizanja neprijateljskih pojačanja iz Peći, napada baliste s leđa (iz s. Molića) i znatnih gubitaka, jedinice NOVJ su se povukle ka albanskoj granici.
  - Na Dražnoj čuki (kod Pođujcva) 5. kosovsko-metohijska NO brigada napala nemačke jedinice i baliste i nanela im gubitke.
  - Vojnu upravu za Banat, Bačku i Baranju naredila formiranje Štaba vojne oblasti za Banat i Štaba vojne oblasti za Bačku i Baranju, u kojima je trebalo formirati i komande područja.
- 25/26. oktobar
- Delovi 36. udarne divizije NOVJ. uz podršku artiljerije Crvene armije, oslobodili Irig.
  - Između Srem. Mitrovica i s. Ležimira delovi 11. vojvođanske NOU brigade iz zasede napali dve nemačke kolone i ubili oko 130 vojnika. Zaplenjena je veća količina naoružanja, municije i drugog ratnog materijala.
26. oktobar
- Jedinice 23. udarne divizije NOVJ ušle u Šabac, iz koga su se nemačke snage povukle preko r. Save u Srem.
  - Jedinice 9. vojvođanske NOU brigade, uz sadejstvo jednog bataljona 7. vojvođanske NOU brigade, posle oštarih borbi, proterale iz s. Vrdnika (kod Iriga) jedan nemački bataljon. Sledeće noći neprijatelj je ponovo zauzeo to selo, ali je ono sutradan konačno oslobođeno. Ukupni gubici neprijatelja: oko 200 poginulih vojnika. U 7. i 9. brigadi poginulo je oko 40 a ranjeno 55 boraca. Zaplenjeno je 10 p. mitraljeza, preko 120 pušaka i cela kompozicija jadnog voza od 40 vagona s municijom, hranom i raznom drugom opremom.
  - Jedinice 12. udarnog korpusa NOVJ razbile neprijateljsku odbranu ka kanalu Jarčina (u Sremu) i zauzele utvrđena sela Putince, Dobrinice i Kraljevce (kod Rume).
  - Kod s. Mojsinja (blizu Čačka) 2. krajiška udarna brigada 17. udarne divizije NOVJ i jedinice 64. korpusa Crvene armije ponovo vodile borbu protiv nemačkih snaga. Brigada je imala 16 ranjenih boraca
  - U Petrogradu (sada' Zrenjanin) održana I okružna konferencija AF2-a za severni Banat: razmotren dotadašnji rad. određeni novi zadaci i izabran nov Okružni odbor AFZ-a za severni Banat.
27. oktobar
- Jedinice 16. udarne divizije NOVJ i 5. vojvođanske udarne brigade 36. udarne divizije. posle oštire borbe, oslobodile Rumu.
  - U s. Vitanovcu. s. Sumarici i s. V. i M. Borči (kod Kraljeva) jedinice 3. srpske udarne brigade 2. proleterske udarne divizije NOVJ. uz podršku pešadije i artiljerije Crvene armije ponovo izvršile napad na nemačke položaje. Zbog snažnog otpora neprijatelja napad nije u potpunosti uspeo. Zauzeta je samo M. Borča. Brigada je imala 4 mrtva i 45 ranjenih boraca.
  - Nadirući ka Kos. Mitrovici. jedinice 24. divizije NOVJ vodile teške borbe protiv balista na liniji s. Zitinja – s. Siljevica – s. D. Repa i izbile na liniju s. Kačandol – s. Pakaštica (kod Pođujeva), nanevši neprijatelju velike gubitke. Divizija je imala 20 mrtvih i 30 ranjenih boraca
  - Kod s. Bresnice i s. Mrčajevaca (blizu Čačka) dva bataljona 2. krajiške udarne i dva bataljona 6. proleterske- (istočnobosanske) udarne brigade 17. udarne divizije NOVJ i jedan bataljon 64 korpusa Crvene armije vodili borbu protiv nemačkih jedinica i četnika. Neprijatelj je imao 9 mrtvih, a zapljenjen je 1 p. mitraljez.
  - U s. Miloševom Dulu i na pl. Jadovniku 3. proleterska (sandžačka) udarna brigada 37. udarne divizije NOVJ i Zlatarski NOP odred vodili borbu protiv jedinica nemačke Grupe armija *E«, delova SDK i četnika koji su se probijali od Sjenice do Prijepolja. Posle oštire borbe neprijatelj se probio prema Prijepolju.

- U Beogradu održana gradska konferencija JNOF-a i izabran Gradski odbor JNOF-a za Beograd.
  - U Beogradu, posle četverogodišnjeg prekida, ponovo otpočeo da izlazi dnevni list. Politika.
- 27/28. oktobar*
- Kod s. Vitanovca (blizu Kraljeva) dva bataljona 3. srpske udarne brigade 2. proleterske udarne divizije NOVJ ponova izvršila neuspeo napad na nemačke položaje. Poginulo je 16 neprijateljskih vojnika, a zaplenjen je 1 p. mitraljez, 20 pušaka i 1 pištolj. Jedinice 3. brigade su imale 1 poginulog i 21 ranjenog borca.
  - Kod crkve u s. Mojsinju (blizu Čačka) 3. bataljon 2. krajiške udarne brigade 17. udarne divizije NOVJ napao predstražu nemačkih jedinica. Poginulo je 10 a zarobljena su 4 neprijateljska vojnika. Bataljon je imao 10 ranjenih i kontuzovanih boraca.
  - Četnici ponovo zauzeli Ivanjicu.
- 28. oktobar*
- Delovi 24. divizije NOVJ izbili u s. Bajgoru i time neposredno ugrozili Kos. Mitrovicu. Usled toga, nemačka pojačanja pristigla iz Podujeva i Kos. Mitrovice preduzela su snažan protivnapad i u dvodnevnom borbama prinudili 24. diviziju NOVJ da se, uz gubitke od 118 mrtvih i 209 ranjenih, povuče na liniju Ugljarski krš – Krčinjak – s. Tačevac (kod Kuršumlije).
  - Kod s. Bresnice i s. Guncata (blizu Čačka) jedinice 2. krajiške udarne i 6. proleterske (istočnobosanske) udarne brigade 17. udarne divizije NOVJ i jedan puk Crvene armije ponovo napali nemačke položaje, ali ih, zbog snažnog otpora neprijatelja, nisu zauzeli, pa se povukli na polazne položaje.
  - Jedinice 1. kosovsko-metohijske NOU brigade, posle oštih borbi, oslobodile utvrđeno s. Junik (kod Đakovice). Demoralisane nemačke jedinice i balisti povukli su se ka s. Dečaninu i Juničkim planinama. Neprijateljski gubici su bili osetni. Zaplenjena su 3 mitraljeza, 2 p. mitraljeza. 30 pušaka i dosta drugog materijala. U s. Batušići zarobljeno je 30 balista, a ostatak se probio na odseku koji je držala jedna četa iz albanske 3. partizanske brigade.
- 29. oktobar*
- Na liniji s. Mojsinje – s. Mrčajevci – s. Bresnica – s. Guncati (kod Čačka) jedinice 17. udarne divizije NOVJ. uz pomoć artiljerijskih jedinica Crvene armije, odbile više napada nemačkih jedinica.
  - Nemačke jedinice, snage SDK i četnici, odbacivši jedan bataljon 3. proleterske sandžačke udarne brigade 37. udarne divizije NOVJ iz s. Miloševog Dola, ušli u Prijepolje i izbili na desnu obalu r. Lima.
- 29/30. oktobar*
- Na prostorijski Gradina – s. Dušmanići – s. Zalug (kod Prijepolja) 2. bataljon 3. proleterske sandžačke udarne brigade 37. udarne divizije NOVJ vodio borbu protiv oko 100 nemačkih vojnika i odbacio ih u Prijepolje. Zaplenjen je 1 minobacač, 10 pušaka i 10.000 metaka. Bataljon je imao 1 ranjenog borca.
- 30. oktobar*
- Na odseku s. Prijedor – s. Ljubić (kod Čačka) počeo četvorodnevni napad 1. jugoslovenske brigade i delova 14. srpske udarne brigade 23. udarne divizije NOVJ i 93. pešadijske divizije Crvene armije u cilju uništenja nemačke grupacije na levoj obali r. Zapadne Morave. Iako su jedinice NOVJ i Crvene armije ovladale delom neprijateljskih položaja, napad nije uspeo zbog vrlo snažnog otpora nemačkih snaga. U tim borbama je 1 jugoslovenska brigada imala 135 mrtvih, 324 ranjena i 88 nestalih boraca. Ostale jedinice 23. divizije NOVJ i jedinice 93. divizije Crvene armije imale su takođe osetne gubitke. I neprijatelj je imao velike gubitke. Jedinice 23. divizije su uništile 64 puške, 19 automata, 16 mitraljeza, 4 tenka, 2 oklopna automobila, 7 topova, 2 minobacača, 1 radio-stanicu. 8 kamiona, a zaplenile 28 pušaka, 10 automata, 2 mitraljeza, 2 radio-stanice, 1 automobil i dosta drugog materijala.
  - Kod s. Vitanovca (blizu Kraljeva) 3. bataljon 3. srpske udarne brigade 2. proleterske udarne divizije NOVJ izvršio neuspeo napad na nemačke položaje. Bataljon je imao 1 mrtvog i 8 ranjenih i kontuzovanih boraca.
  - U 19 časova jedinice 3. vojvodanske NOU brigade otpočele napad na posadu u s. Bešenovu (kod Rume), jačine preko 800 nemačkih vojnika. Posle oštne borbe one su neprijatelja potisle u zapadni deo sela. Ali u svanuće, kad je posada stiglo pojačanje iz s. Suljma, morale su se povući na polazne položaje. Gubici neprijatelja: 56 mrtvih, dosta ranjenih i 1 zarobljen, a 3. brigade: 26 poginulih i 44 ranjena borca. Zaplenjeno: 1 mitraljez, 1 p. mitraljez, 1 automat, 10 pušaka i 70 ručnih bombi.
  - Jedinice 1. kosovsko-metohijske NOU brigade napale na s. Dečane (kod Peći), proletarske nemačke jedinice i izbile na desnu obalu i Dečanske Bistrice.

- Operativni štab NOV i PO za Kosovo i Metohiju izdao naređenje za sistematsko rušenje komunikacija u Metohiji.
- 31. oktobar*
- U s. Vidovu (kod Čačka) nadmoćne nemačke snage napale i okružile 2. bataljon 2. krajiške udarne brigade 17. udarne divizije NOVJ i jedan bataljon 93. streljačke divizije Crvene armije. Posle pet časova oštire borbe izvršen je proboj iz neprijateljskog obruča. Bataljon NOVJ imao je 16 mrtvih i oko 115 ranjenih i nestalih, a neprijatelj – oko 30 mrtvih i ranjenih. Znatne gubitke je pretrpeo i bataljon Crvene armije.
  - U napadu na s. Mojsinje (kod Čačka) 3. bataljon 2. krajiške udarne brigade 17. udarne divizije NOVJ zauzeo prvu liniju nemačkih rovova, gde je zaustavljen. Zarobljena su 3 neprijateljska vojnika i 1 oficir. Bataljon je imao 2 mrtva i 10 ranjenih boraca.
  - Na položaju s. Bistrica – s. Drenova (kod Prijepolja) dva bataljona 5. sandžačke udarne brigade 37. udarne divizije NOVJ napala nemačku motorizovanu kolonu. Neprijatelj je imao 30 mrtvih i 8 zarobljenih vojnika. Zaplenjeno je 30 pušaka, 3 p. mitraljeza, 7 pištolja i izvesna količina municije i drugog materijala. Jedinice 5. brigade su imale 7 ranjenih boraca.
  - Po naređenju Glavnog štaba NOV i PO za Vojvodinu rasformiran Stab Bačko-baranjske operativne zone.
- Oktobar k.*
- Partizanski bataljon Meto Barjaktari ušao u sastav 5. kosovsko-metohijske NO brigade.
  - U Nišu, po naređenju GS NOV i PO za Srbiju, formirana 3. artiljerijska baza sa zadatkom da, posle izvršene obuke, formira artiljerijske brigade za jedinice NOVJ.
  - U Kragujevcu, po naređenju GS NOV i PO za Srbiju, formirana artiljerijska baza sa zadatkom da, posle izvršene obuke, formira artiljerijske brigade za jedinice NOVJ.
- Oktobar*
- U Kragujevcu formirana Artiljerijska brigada 17. udarne divizije NOVJ.
  - U s. Zvečki (kod Obrenovca) poginula, kao borac 3. vojvođanske NOU brigade, Vera Mišćević, narodni heroj.
  - Kod Obrenovca, pri jurišu na nemački tenk, poginula Anka Matić Grozda, narodni heroj.
  - U G. Milanovcu formiran ONO odbor za okrug čačanski.